

Opdrachtgever

SZW

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Opdrachtnemer

SEO, Atlas voor gemeenten / C.

Tempelman, G. Marlet, C. Berden, C.

van Woerkens, L. Kok

Onderzoek

Verdeling van het participatiebudget
over gemeenten

Einddatum – 1 mei 2014

Categorie

Toezicht en functioneren van sociale
zekerheid

Verdeling van het participatiebudget over gemeenten

Conclusie

Door invoering van de Participatiewet neemt de gemeentelijke doelgroep toe met mensen met een arbeidsbeperking. Hierdoor volstaat het huidige model niet meer en is er behoefte aan een nieuwe systematiek. Dit onderzoek heeft als doel een verdeelsystematiek te ontwerpen waarmee het participatiebudget over gemeenten kan worden verdeeld. De volgende onderzoeksvragen staan centraal: (1) welk direct toepasbaar objectief verdeelmodel kan worden gebruikt om de middelen in het participatiebudget vanaf 2015 aan gemeenten toe te kennen, met welke verdeelmaatstaven; (2) hoe scoren deze verdeelmaatstaven op de criteria geldend voor het gemeentefonds en de aanvullende criteria gesteld door het Ministerie van SZW; en (3) wat is de geactualiseerde afbouw van het Wsw zittend bestand per gemeente?

Link naar bestand

<http://www.onderzoekwerkeninkomen.nl/rapporten/o3t58mgk>

Verdeling van het participatiebudget over gemeenten

Amsterdam, mei 2014
In opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Verdeling van het participatiebudget over gemeenten

Caren Tempelman (SEO)
Gerard Marlet (Atlas voor gemeenten)
Caroline Berden (SEO)
Clemens van Woerkens (Atlas voor gemeenten)
Lucy Kok (SEO)

seo economisch onderzoek

‘De wetenschap dat het goed is’

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport nr. 2014-18

ISBN 978-90-6733-739-7

Copyright © 2014 SEO Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen en dergelijke, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Samenvatting

Door invoering van de Participatiewet neemt de gemeentelijke doelgroep toe met mensen met een arbeidsbeperking. Hierdoor volstaat het huidige model waarmee het participatiebudget wordt verdeeld over gemeenten niet meer en is er behoefte aan een nieuwe systematiek.

Gemeenten ontvangen van het Rijk een budget om mensen met arbeidsvermogen naar werk toe te leiden, het zogeheten participatiebudget. De omvang van het macrobudget wordt politiek bepaald en bestaat vanaf 2015 uit het werkdeel WWB (ook wel participatiebudget ‘oude stijl’ of ‘WWB klassiek’), middelen voor het zittend bestand Wsw (Wsw ‘oude stijl’) en middelen voor de nieuwe doelgroepen onder de Participatiewet. Er zitten geen schotten tussen de middelen: gemeenten mogen dus zelf bepalen welke ondersteuning mensen nodig hebben.

Met de Participatiewet beoogt het kabinet de kansen van mensen met een arbeidsbeperking op de arbeidsmarkt te vergroten. Vanwege het beperken van de toegang tot de Wajong tot mensen die duurzaam geen arbeidsvermogen hebben en het beëindigen van de instroom in de Wsw wordt de groep mensen die aangewezen is op re-integratieondersteuning door gemeenten groter en anders van samenstelling. Het huidige model om de re-integratiemiddelen over gemeenten te verdelen voldoet daardoor niet meer. In dit onderzoek is een verdeelmodel ontwikkeld waarmee het ‘nieuwe’ participatiebudget over gemeenten verdeeld kan worden.

De middelen voor het participatiebudget worden per 2015 opgenomen in het deelfonds sociaal domein binnen het gemeentefonds (samen met middelen voor de Wmo en de Jeugdzorg). Het is de bedoeling om deze na drie jaar volledig te integreren in het gemeentefonds. Dit betekent dat de verdeelmaatstaven, waar dit mogelijk is, moeten voldoen aan de uitgangspunten van het gemeentefonds. Hiernaast is bij aanneming van de Participatiewet de motie Kerstens cs. met brede steun aangenomen. Deze motie verzoekt de regering om ‘het opnamevermogen van de regionale arbeidsmarkt, naast het aantal mensen met een arbeidsbeperking, substantieel mee te wegen bij het vaststellen van de verdeelmodellen van de financiële middelen die met de Participatiewet aan de gemeenten toekomen’. De in dit onderzoek ontwikkelde verdeelsystematiek moet zo veel mogelijk gehoor geven aan deze motie.

De Wsw-middelen ‘oude stijl’ worden in de toekomst verdeeld op basis van de voorspelde uitstroom uit de Wsw. Het grootste deel van de participatiemiddelen wordt dus verdeeld op basis van het aantal mensen met een arbeidsbeperking, afgemeten aan het aantal Wsw’ers. Dit onderzoek voorspelt de afbouw van het zittende Wsw-bestand eind 2012. Medio 2015 zal ten opzichte van medio 2014 landelijk ongeveer 7% van het Wsw-bestand uitstromen.

De middelen voor WWB klassiek en de middelen voor de nieuwe doelgroepen worden afzonderlijk over gemeenten verdeeld. Voor de nieuwe doelgroep is gekozen voor een verdeling op basis van instroom in de Wsw en de Wajong (werkregeling) in het verleden. De verwachting is dat een dergelijke verdeling zo goed mogelijk aansluit bij de behoefte van gemeenten. Ook de over te hevelen middelen worden dus verdeeld op basis van het aantal arbeidsgehandicapten. Deze verdeling kan slechts tijdelijk worden toegepast omdat na invoering van de Participatiewet

geen instroom in de Wsw en Wajong (werkregeling) meer zal plaatsvinden. In de toekomst zal dus overgegaan moeten worden op een geïntegreerd model met de re-integratiemiddelen.

Verdeling van de middelen voor het klassieke deel is gebaseerd op een regressiemodel. Er zijn twee modellen uitgewerkt; één model met en één model zonder bijstandsonvangers als verdeelkenmerk. Beide modellen scoren goed op de eisen die aan verdeelmodellen worden gesteld. Het model met het aantal bijstandsonvangers in een gemeente voorspelt de behoefte aan re-integratiemiddelen beter dan het model zonder dit kenmerk en scoort hoger op kostenoriëntatie en uitlegbaarheid. Nadeel van dit model is dat het kenmerk 'bijstandsonvangers' de prikkelwerking van het Inkomensdeel van de WWB enigszins tegenwerkt. In geld uitgedrukt is de prikkel vanuit het Participatiebudget echter veel kleiner dan de prikkel in het Inkomensdeel. Gemeenten hebben per saldo dus nog steeds een prikkel om bijstandsgerechtigden te re-integreren. Dit nadeel geldt ook ten dele voor het model zonder het kenmerk bijstandsonvangers, omdat daarin het aandeel bijstandsonvangers indirect is opgenomen (via het kenmerk langdurig werklozen). Deze verdeling geeft gehoor aan de motie Kerstens doordat het opnamevermogen van de regionale arbeidsmarkt is meegenomen als verdeelkenmerk. Gemeenten met relatief weinig bereikbare banen in de regio, ontvangen meer middelen dan gemeenten met veel banen.

Het verdeelmodel voor het klassieke deel werkt dan als volgt. Iedere gemeente krijgt allereerst een bedrag dat gelijk is aan de gemiddelde re-integratie-uitgaven per inwoner van 15 tot en met 64 jaar. Vervolgens wordt per verdeelmaatstaf bepaald of de gemeente positief of negatief afwijkt van de gemiddelde score op die maatstaf. Als een gemeente bijvoorbeeld meer bijstandsgerechtigden of minder bereikbare banen heeft dan gemiddeld, dan ontvangt deze gemeente extra middelen. Als de gemeente juist minder bijstandsgerechtigden of meer bereikbare banen heeft dan gemiddeld, dan gaat er wat van de middelen af. In de praktijk hangt het budget ook nog af van het politiek bepaalde macrobudget. Op basis van de bovengenoemde berekening worden daarom per gemeente de voorspelde uitgaven gedeeld door het totaal aan voorspelde uitgaven. Dit geeft het budgetaandeel en door dit aandeel te vermenigvuldigen met het macrobudget wordt het gemeentelijk budget bepaald.

Inhoudsopgave

Samenvatting	I
1 Inleiding	1
1.1 Onderzoeksvragen	1
1.2 Onderzoeksaanpak	3
2 Behoeftte aan re-integratiemiddelen en mogelijke verdeelkenmerken	5
2.1 Vaststellen van de behoefte aan re-integratie	6
2.2 Type model.....	8
2.3 Mogelijke verdeelkenmerken.....	9
3 Verdeling van de re-integratiemiddelen	17
3.1 Verdeling van middelen voor de nieuwe doelgroep	17
3.2 Verdeling van middelen voor de oude doelgroep (klassiek WWB)	18
3.3 Verdeling van middelen voor de totale doelgroep.....	29
3.4 Keuze voorkeursvarianten	31
3.5 Nadere uitwerking voorkeursvarianten.....	32
3.6 Gevolgen voor de verdeling	33
3.7 Stabiliteit van de budgetaandelen.....	44
4 Hoe scoren de verdeelmodellen op de gestelde criteria?	49
4.1 Verdeling van de middelen voor de oude doelgroep	50
4.2 Verdeling van de middelen voor de nieuwe doelgroep.....	54
4.3 Samengevat.....	55
5 Afbouw van het zittend bestand Wsw	57
5.1 Blijfkans per individu.....	57
5.2 Blijfkans per gemeente.....	58
Literatuur	61
Bijlage A Bepalen van de behoefte	63
Bijlage B Deskresearch naar mogelijke verdeelkenmerken	65
Bijlage C Aanvullende analyse gesubsidieerde arbeid	79
Bijlage D Blijfkansen per gemeente	83

1 Inleiding

Dit onderzoek heeft als doel een verdeelsystematiek te ontwerpen waarmee het participatiebudget over gemeenten verdeeld kan worden. Door invoering van de Participatiewet neemt de gemeentelijke doelgroep toe met mensen met een arbeidsbeperking. Hierdoor volstaat het huidige model niet meer en is er behoefte aan een nieuwe systematiek.

Gemeenten ontvangen twee budgetten van de rijksoverheid voor de bekostiging van de bijstand. Met het eerste budget, het inkomensdeel, betalen gemeenten de uitkeringen. Eventuele tekorten moeten uit de eigen middelen worden aangevuld en eventuele overschotten mogen worden toegevoegd aan de eigen middelen. Op deze wijze worden gemeenten geprikkeld om uitkeringsgerechtigden te re-integreren. Het tweede budget is het participatiebudget. Dit geld kunnen gemeenten gebruiken om iedereen met arbeidsvermogen naar werk toe te leiden.

Met de Participatiewet beoogt het kabinet de kansen van mensen met een arbeidsbeperking op de arbeidsmarkt te vergroten. Vanwege het beperken van de toegang tot de Wajong tot mensen die duurzaam geen arbeidsvermogen hebben en het beëindigen van de instroom in de Wsw wordt de groep mensen die aangewezen is op re-integratieondersteuning door gemeenten groter en anders van samenstelling. Als gevolg van de Participatiewet wordt het flexibele re-integratiebudget WWB, de middelen voor de Wsw en een deel van de budgetten voor de Wajong samengevoegd tot één re-integratiebudget.

Vanwege de Participatiewet voldoet het huidige model om de re-integratiemiddelen te verdelen over gemeenten niet meer. Uit onderzoek van Berenschot blijkt dat het noodzakelijk is om de huidige verdeelmaatstaven aan te passen, zie Heekelaar en Schenderling (2013). Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft SEO Economisch Onderzoek en Atlas voor gemeenten daarom gevraagd om een verdeelmodel te ontwikkelen waarmee het 'nieuwe' participatiebudget over gemeenten verdeeld kan worden.

1.1 Onderzoeksvragen

Doel van dit onderzoek is een verdeelsystematiek te ontwikkelen waarmee het participatiebudget over gemeenten verdeeld kan worden. De middelen voor het participatiebudget worden per 2015 opgenomen in het deelfonds sociaal domein binnen het gemeentefonds (samen met middelen voor de Wmo en de Jeugdzorg) in het kader van de Decentralisaties Sociaal Domein. Het is de bedoeling om deze na drie jaar volledig te integreren in het gemeentefonds. Dit betekent dat de verdeelmaatstaven, waar dit mogelijk is, nu al moeten voldoen aan de uitgangspunten van het gemeentefonds.

Het Ministerie van SZW heeft daarnaast zelf aanvullende randvoorwaarden voor een verdeelsystematiek. Een aantal van deze randvoorwaarden komt terug bij de uitgangspunten van het gemeentefonds, zoals het feit dat (her)verdeeleeffecten van het verdeelmodel voor de gemeenten van jaar op jaar van beperkte omvang zijn (stabiliteit), het feit dat de systematiek de prikkelwerking in het Inkomensdeel dient te ondersteunen (geen tegengestelde prikkels) en het

feit dat gemeenten onafhankelijk van de verdeling kunnen afwegen wat de meest optimale inzet van middelen is (globaliteit). Aanvullend hierop geeft het Ministerie aan dat voor het vaststellen van de verdeelmaatstaven bij voorkeur gebruik gemaakt wordt van al beschikbare en toegankelijke informatie uit administraties en registraties van gemeenten of gegevens van het CBS. Deze gegevens dienen tevens voldoende actueel te zijn. Bovendien moet, in verband met de transparantie van de verdeelsystematiek, het aantal indicatoren dat binnen de verdeelsleutels gebruikt wordt zo beperkt mogelijk blijven.

Box 1 De verdeelmaatstaven dienen aan de volgende criteria te voldoen

Criteria binnen het gemeentefonds

Kostenoriëntatie:

De verdeling van het fonds houdt rekening met de relevante verschillen tussen gemeenten en de noodzakelijke, niet beïnvloedbare kosten die daarbij horen.

Globaliteit:

Niet met alle kostenfactoren waar gemeenten mee te maken hebben kan en hoeft rekening gehouden te worden, het verdeelstelsel moet de gewenste verdeling op een globale wijze tot stand brengen zodat de zelfstandigheid en de eigen verantwoordelijkheid van gemeenten niet wordt belemmerd door een gedetailleerde manier van verdelen.

Geen tegengestelde prikkels:

De verdeling mag de prikkelwerking in het I-deel niet tegenwerken.

Objectiviteit/ onbeïnvloedbaarheid:

Deze onderdelen hangen sterk met elkaar samen. Gegevenslevering betreffende de maatstaven zijn objectief opvraagbaar en niet direct te beïnvloeden door belanghebbenden. Zij kunnen het gevolg zijn van bijvoorbeeld conjuncturele of maatschappelijke aspecten.

Stabiliteit en voorspelbaarheid:

De verdeling van middelen tussen gemeenten dient stabiel en voorspelbaar te zijn zodat gemeenten zicht hebben op het besteedbare budget waarop zij hun begroting baseren. Hierbij kan spanning optreden met de actualiteit zoals de landelijke economische situatie (dit uit zich bijvoorbeeld in de toename van het aantal werklozen).

Transparantie en uitlegbaarheid:

De relatie tussen maatstaven en de beleidsinhoud van desbetreffende (sub)clusters dient helder te zijn en een weerspiegeling van de praktijk weer te geven. Aan de gemeenten moet (door de rijksoverheid) kunnen worden uitgelegd wat de hoogte van hun budget bepaalt en hoe veranderingen in het budget kunnen worden verklaard. Intern moeten gemeenten dit ook kunnen uitleggen. De uitkomsten van het verdeelmodel moeten daarom plausibel (logisch) zijn.

Samenhang binnen sociaal deelfonds:

De maatstaf dient te passen binnen de andere onderdelen uit het sociaal deelfonds.

Uitvoerbaarheid:

Zijn de data voor het maken en toepassen van het model tijdig en tegen acceptabele kosten beschikbaar? Zijn de kosten en administratieve lasten voor gemeenten om de gegevens te genereren acceptabel? Hieronder vallen ook de 'systeemkosten', zoals de administratieve lasten in termen van geld, capaciteit en menskracht.

Aanvullende criteria

Beschikbaarheid gegevens:

De verdeelmaatstaven zijn bij voorkeur gebaseerd op al beschikbare en toegankelijke informatie uit administraties en registraties van gemeenten of gegevens van het CBS.

Beperkt aantal maatstaven:

In verband met de transparantie van de verdeelsystematiek, moet het aantal indicatoren dat binnen de verdeelsleutels gebruikt worden zo beperkt mogelijk blijven.

Ruimtelijk patroon:

De verdeelsystematiek moet voldoende rekening houden met het lage opnamevermogen van de arbeidsmarkt in bepaalde regio's.

Gedurende dit onderzoek is op 20 februari 2014 in de Tweede Kamer de Participatiewet aangenomen. Daarbij is de motie Kerstens cs. met brede steun aangenomen.¹ Deze motie verzoekt de regering om 'het opnamevermogen van de regionale arbeidsmarkt, naast het aantal mensen met een arbeidsbeperking, substantieel mee te wegen bij het vaststellen van de verdeelmodellen van de financiële middelen die met de Participatiewet aan de gemeenten toekomen'. De motie noemt specifiek de regio's Oost-Groningen, Zuid-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen als regio's waar het opnamevermogen van de arbeidsmarkt beperkt is. Vanwege deze motie is daarom het criterium 'ruimtelijk patroon' toegevoegd. Dit geeft inzicht in hoe een bepaald verdeelkenmerk voor een bepaalde gemeente/regio in de praktijk zal uitwerken en kan beoordeeld worden of bij de verdeling rekening wordt gehouden met de lage opnamecapaciteit van bepaalde regio's. Box 1 beschrijft de criteria waaraan de verdeelmaatstaven moeten voldoen.

Hiernaast is een belangrijke randvoorwaarde van het verdeelmodel dat gemeenten een proportionele bijdrage krijgen voor de Wsw-werknemers, in verband met de langlopende verplichtingen. Voor dit deel is al een actuair model ontwikkeld, waarover eerder met de VNG overeenstemming is bereikt, zie ook Tempelman et al. (2012a). Dit model is gebaseerd op natuurlijk verloop uit de Wsw (pensioen, overlijden, enzovoorts) en moet voor 2015 worden geactualiseerd.

Dit resulteert in de volgende onderzoeksvragen:

1. Welk direct toepasbaar objectief verdeelmodel kan gebruikt worden om de middelen in het participatiebudget vanaf 2015 aan gemeenten toe te kennen? Met welke verdeelmaatstaven? Welke mogelijke varianten zijn er?
2. Hoe scoren deze verdeelmaatstaven op de criteria geldend voor het gemeentefonds en de aanvullende criteria gesteld door het Ministerie van SZW?
3. Wat is de geactualiseerde afbouw van het Wsw zittend bestand per gemeente?

1.2 Onderzoeksaanpak

Het onderzoek is gestart met een deskresearch. Op basis van eerdere onderzoeken (bijvoorbeeld Heekelaar en Schenderling, 2013; Tempelman et al., 2012a; Marlet & Van Woerkens 2007, 2009, 2013; Groot et al., 2006) is nagegaan welke verdeelkenmerken mogelijk relevant zijn en welke gegevens beschikbaar zijn. Hierbij zijn ook de ervaringen die zijn opgedaan tijdens het groot onderhoud van het verdeelmodel voor de gebundelde uitkering meegenomen. Ook is er gekeken welke gegevens beschikbaar zijn om de behoefte aan re-integratie zo goed mogelijk in beeld te brengen. De resultaten van deze deskresearch zijn voorgelegd aan de begeleidingscommissie die bestond uit vertegenwoordigers van de opdrachtgever, de VNG, een aantal individuele gemeenten, de Raad voor Financiële Verhoudingen en departementen (Ministerie van BZK en Financiën). Op basis hiervan zijn keuzes gemaakt over welke gegevens meegenomen worden in de analyse.

Vervolgens zijn twee analysebestanden samengesteld. Eén bestand om de afbouw van het zittend bestand in de Wsw te actualiseren en één bestand om (varianten van) een verdeelmodel voor het participatiebudget (zonder het zittend bestand Wsw) te ontwikkelen. Voor het bestand dat nodig

¹ Zie Tweede Kamer, vergaderjaar 2013-2014, 33 161, nr 179

is om de afbouw van het zittend bestand in de Wsw te actualiseren is gebruik gemaakt van de data die Research voor Beleid in opdracht van het Ministerie van SZW verzamelt voor het opstellen van de jaarlijkse Wsw-statistiek. In deze statistiek verzamelt Research voor Beleid gegevens bij gemeenten en het UWV werkbedrijf over alle personen die een beroep doen op de Wsw. Het databestand is gemaakt door de Wsw-statistieken van 2007 tot en met 2012 aan elkaar koppelen.

Voor de ontwikkeling van het verdeelmodel is een bestand op gemeenteniveau gemaakt met daarin de re-integratie-uitgaven en uitgaven aan educatie in 2011 en de gegevens die nodig zijn om correcties hierop uit te voeren. Dit betreft onder andere een bestand van UWV met daarin instroom in de Wajong in de afgelopen jaren. Daarnaast bevat het bestand de verdeelkenmerken die zijn gekozen na de deskresearch. Deze komen uit verschillende bestanden en zijn op gemeenteniveau gekoppeld. Peildata voor de verdeelkenmerken zijn in principe 1 januari 2011 of 31 december 2010. Er is informatie over de verdeelkenmerken voor twee jaren verzameld, zodat ook de stabiliteit van de budgetaandelen beoordeeld kan worden.

Hierna volgde een data-analyse waarbij is gekeken welke kenmerken de re-integratiebehoefte het beste verklaren. Deze analyseresultaten zijn voorgelegd aan de begeleidingscommissie. Hierna zijn de twee beste varianten uitgekozen. Voor deze varianten zijn herverdeeleffecten berekend en is gekeken naar de mate waarin de kenmerken voldoen aan de gestelde criteria.

In de data-analyse is ook de afbouw van het zittend bestand Wsw geactualiseerd.

2 Behoeftte aan re-integratiemiddelen en mogelijke verdeelkenmerken

Dit hoofdstuk gaat in op hoe de behoefte aan re-integratiemiddelen per gemeente bepaald kan worden. De werkelijke uitgaven aan re-integratie in 2011 vormen hierbij het uitgangspunt. Daarnaast is nagegaan welke gemeentelijke kenmerken mogelijk samenhangen met deze behoefte en dus kunnen dienen als verdeelkenmerken.

Gemeenten ontvangen van het Rijk een budget om mensen met arbeidsvermogen naar werk toe te leiden, het zogeheten participatiebudget. De omvang van het macrobudget wordt politiek bepaald en bestaat vanaf 2015 uit het werkdeel WWB (ook wel participatiebudget 'oude stijl' of 'WWB klassiek'), middelen voor het zittend bestand Wsw (Wsw 'oude stijl') en middelen voor de nieuwe doelgroepen onder de Participatiewet. Dit zijn mensen met arbeidspotentieel die voorheen in de Wsw of Wajong konden stromen. Er zitten geen schotten tussen de middelen: gemeenten mogen dus zelf bepalen welke ondersteuning mensen nodig hebben.

Tabel 2.1 geeft een overzicht van de macrobudgetten voor de komende jaren. In 2015 bedraagt het totale macrobudget 2,9 miljard euro. Het grootste deel hiervan bestaat uit middelen voor de Wsw (ruim 2,2 miljard) en 662 miljoen is beschikbaar voor re-integratie. De post re-integratiemiddelen is opgebouwd uit vijf onderdelen. Het eerste betreft het al bestaande participatiebudget. De volgende twee onderdelen betreffen meerjarige middelen voor begeleiding en werkplekondersteuning voor de nieuwe doelgroep. De laatste twee onderdelen zijn meerjarige re-integratiemiddelen voor mensen die niet meer in de Wajong terecht kunnen komen en middelen voor de no-riskpolis. Met de Participatiewet kunnen gemeenten zelf bepalen voor welke mensen uit hun doelgroep zij de no-riskpolis inzetten.

Inmiddels is bekend geworden dat het zittende bestand in de Wajong niet overgaat naar de Participatiewet. De gevolgen hiervan op de over te hevelen middelen zijn verwerkt in de in Tabel 2.1 genoemde bedragen.

Tabel 2.1 Gebundeld re-integratiebudget gemeenten (in miljoenen euro's)

Onderdeel	2014	2015	2016	2017	2018	Struct.
Macrobudget Wsw 'oude stijl'	2.360	2.256	2.084	1.915	1.759	0
Re-integratiemiddelen	636	609	609	611	635	1.149
<i>Waarvan:</i>						
- Participatiebudget 'oude stijl' (excl BZK en OCW)	636	585	545	507	495	495
- Begeleiding nieuwe doelgroep regulier	-	5	17	31	43	243
- Begeleiding nieuwe doelgroep beschermt	-	7	23	37	49	260
- Overheveling re-integratie Wajong	-	10	20	30	40	111
- Overheveling no-riskpolis	-	2	4	6	8	40
Totaal	2.996	2.865	2.692	2.526	2.393	1.149

Bron: Ministerie van SZW, wetsvoorstel invoering Participatiewet en brief TK van 3 februari 2014

Deze middelen moeten naar behoefte over gemeenten worden verdeeld. Dit betekent dat het verdeelmodel ertoe leidt dat gemeenten middelen ontvangen naar rato van hun re-integratieproblematiek. De vraag is hoe dat het beste kan. Hiervoor moet eerst de te verdelen grootte, de behoefte, bepaald worden.

Voor de Wsw-middelen 'oude stijl' ligt de verdeling al vast. Voor dit deel is een actuarieel model ontwikkeld (zie Tempelman et al., 2012a), waarover met de VNG overeenstemming is bereikt. Hiermee wordt op basis van natuurlijk verloop de uitstroom uit de Wsw voorspeld. Hoofdstuk 5 gaat in op de actualisatie van dit model.

2.1 Vaststellen van de behoefte aan re-integratie

Vaak wordt bij de behoefte uitgegaan van de uitgaven (kosten), bijvoorbeeld bij de verdeling van het inkomensdeel van de bijstandsuitkeringen. De uitgaven die de gemeenten hebben gedaan aan re-integratieondersteuning geven dan de behoefte aan. Voor de re-integratiemiddelen geldt dat een gemeente niet verplicht is om re-integratieondersteuning te bieden. Doordat zij nu een geormerkt budget voor re-integratie ontvangen hebben zij allereerst een prikkel om dat budget op te maken. De gemeente kan stoppen met het aanbieden van ondersteuning als het budget op is. Gemeenten kunnen er juist ook voor kiezen om uit eigen middelen extra ondersteuning te creëren. Weer andere gemeenten hebben deze optie niet omdat zij niet over voldoende eigen middelen beschikken. Het verschil in uitgaven tussen deze gemeenten wordt dan veroorzaakt door verschillen in toegekende budgetten en beleidskeuzes en niet door verschillen in behoefte aan ondersteuning binnen die gemeente.

Ondanks dit nadeel is er geen goed alternatief beschikbaar. Dan zou namelijk de behoefte aan ondersteuning geconstrueerd moeten worden, zoals ook is gedaan bij de ontwikkeling van het huidige verdeelmodel voor de re-integratiebudgetten. In dat geval wordt eerst voor iedere doelgroep bepaald wie binnen de groep behoefte heeft aan ondersteuning. Vervolgens wordt op basis daarvan per doelgroep gekeken wat de totale behoefte aan ondersteuning in Nederland is. Tot slot wordt dit omgerekend naar een behoefte per gemeente (in de vorm van aantal trajecten), zie ook Groot et al. (2006). Nadeel van deze aanpak is dat hij omslachtig en tijdrovend is en minder transparant dan gebruik te maken van de uitgaven. Daarnaast geeft dit alleen zicht op de behoefte aan trajecten van de 'oude doelgroep', voor de nieuwe doelgroep zetten gemeenten immers nog geen ondersteuning in. Deze aanpak is gezien de beperkte doorlooptijd van dit onderzoek bovendien niet haalbaar.

Dit onderzoek baseert de behoefte aan middelen dus op de daadwerkelijke uitgaven van gemeenten. Uitgangspunt vormen de uitgaven in 2011 omdat dit het meest recente beschikbare jaar is. Deze uitgaven zijn omgerekend naar de gemeentelijke indeling van 2014.

Hierop vindt een aantal correcties plaats om de behoefte aan re-integratiemiddelen nog beter te benaderen. Allereerst worden de uitgaven aan educatie hiervan afgetrokken. Gemeenten ontvangen via het Participatiebudget middelen voor educatie van het Ministerie van OCW. Deze middelen worden via een aparte verdeelsystematiek verdeeld en vallen buiten dit onderzoek. Omdat gemeenten hierover apart rapporteren kunnen deze uitgaven eenvoudig van de totale uitgaven worden afgehaald.

Hiernaast is overwogen om de uitgaven te corrigeren voor uitgaven aan gesubsidieerde arbeid. Het is namelijk de vraag of deze uitgaven meegenomen moeten worden in de verdeling. Het is de bedoeling om deze banen af te bouwen en deze banen zijn erg scheef verdeeld over Nederland. Hierdoor hebben sommige gemeenten hoge gemiddelde uitgaven, omdat gemeenten de oude gesubsidieerde banen (ID/WIW-banen) vanuit het re-integratiebudget financieren. De uitgaven per bijstandsgerechtigde zijn in deze gemeenten dus gemiddeld hoger. De geschatte gewichten in een regressiemodel worden hier dan door vertekend. Om de huidige re-integratiebehoefte (zonder oude gesubsidieerde banen) goed in beeld te krijgen moet hiervoor gecorrigeerd worden. Anderzijds zijn dit uitgaven die gemeenten nu daadwerkelijk maken. Als de uitgaven buiten beschouwing worden gelaten, zullen de budgetten die deze gemeenten ontvangen niet toereikend zijn. Er zijn twee manieren bekeken om de uitgaven aan oude gesubsidieerde banen in te schatten. Allereerst is gekeken of gebruik gemaakt kon worden van informatie over de omvang van de totale uitgaven aan gesubsidieerde arbeid via de Divosamonitor (Divosa, 2012). Hieruit blijkt dat 21 procent van de re-integratie-uitgaven bestaat uit de oude gesubsidieerde banen. Dit cijfer is gebaseerd op een enquête onder 81 gemeenten, waarbij niet is gewogen. Vooral de grote gemeenten zijn hierbij oververtegenwoordigd en juist die hebben meer gesubsidieerde banen. Een andere aanpak is om uit te gaan van een vast bedrag per gesubsidieerde baan en het gemiddelde aantal banen in een gemeente in 2011 met dit bedrag te vermenigvuldigen. Het bedrag per baan is hierbij ingeschat op gemiddeld € 20.000, op basis berekeningen van het CAB op de Divosa monitor 2011, zie CAB (2011).

De uitgaven in 2011 bevatten hiernaast ook de uitgaven aan inburgering. Met ingang van 2014 ontvangen gemeenten echter geen budget meer voor inburgering, deze uitgaven zouden dus idealiter niet mee moeten tellen bij het verdelen van de middelen voor 2015 en verder. De uitgaven aan inburgering kunnen echter niet apart per gemeente onderscheiden worden, omdat gemeenten hier niet apart over rapporteerden. Om toch een correctie toe te kunnen passen is ervoor gekozen om te kijken naar een variant waarbij de toegekende budgetten voor inburgering in 2011 worden gebruikt in plaats van de daadwerkelijke uitgaven. De veronderstelling is dat de toegekende budgetten voor inburgering een goede afspiegeling vormen voor de daadwerkelijke uitgaven.

Tot slot is een deel van de uitgaven nog niet bekend, omdat zij nu nog niet door de gemeenten gemaakt worden, bijvoorbeeld voor de nieuwe doelgroep die nu nog –deels- onder het UWV valt. Vanaf 2015 komen mensen met arbeidspotentieel die voorheen in de Wajong of Wsw konden stromen onder verantwoordelijkheid van de gemeenten te vallen. Bij het maken van een inschatting van de behoefte aan re-integratie voor deze doelgroep per gemeente moet rekening worden gehouden met het feit dat deze nieuwe doelgroep anders is verdeeld over gemeenten dan de huidige bijstandspopulatie (zo kennen kleine gemeenten in verhouding een hoge Wajong- en Wsw-instroom, zie Tempelman en Berden, 2012b). De over te hevelen middelen uit Tabel 2.1 voor re-integratie Wajong en de no-riskpolis worden over gemeenten verdeeld naar rato van het aantal Wajongeren dat vanaf 2010 in de werkregeling is ingestroomd in de gemeente. Uit Heekelaar en Schenderling (2013) blijkt namelijk dat de re-integratiemiddelen voor een belangrijk deel worden ingezet voor de nieuwe instroom in de Wajong vanaf 2010. De middelen voor begeleiding van de nieuwe doelgroep worden verdeeld naar rato van het aantal ingestroomde Wajongeren in de werkregeling vanaf 2010 en het aantal mensen dat vanaf 2010 op de wachtlijst van de Wsw terecht is gekomen. Instroom in de wachtlijst is een betere indicator van de behoefte

dan instroom in de Wsw omdat er maar een beperkte hoeveelheid Wsw-plekken beschikbaar zijn. Bijlage A geeft een gedetailleerde beschrijving van de berekeningswijze.

Dit onderzoek kijkt zowel naar verdeelmodellen voor de afzonderlijke subpopulaties als voor een verdeelmodel voor alle budgetten tezamen. Dit geeft twee varianten:

- Verdeelmodel op basis van de totale uitgaven aan re-integratie (inclusief de nieuwe doelgroep),
- Een verdeelmodel op basis van de uitgaven aan re-integratie ‘oude stijl’ en een model op basis van de nieuwe doelgroep.

2.2 Type model

Regressie is een vaak toegepaste techniek bij verdeelmodellen (zie bijvoorbeeld het verdeelmodel voor het inkomende deel bijstand en het risicovereveningsmodel in de zorg). Er zijn verschillende soorten regressiemodellen, de meest eenvoudige is het lineaire regressiemodel. Vanwege de eenvoud en de goede uitlegbaarheid is voor dit onderzoek ook gekozen voor het gebruikelijke lineaire regressiemodel. Het regressiemodel verklaart de uitgaven aan re-integratie *per inwoner van 15 tot en met 64 jaar*. Hier is voor gekozen om zo de technische onvolkomenheden uit het huidige model tegen te gaan, zie Tempelman et al. (2012a).²

Voor de nieuwe doelgroep is het echter ook een optie om uit te gaan van een verdeling op basis van de instroom in de Wsw en Wajong. De middelen worden dan verdeeld naar rato van de historische instroom in deze regelingen. Op deze wijze is nu de behoefte per gemeente bepaald. Dit zou dus ook een verdelingsoptie geven. In dat geval worden de verdeelkenmerken jaarlijks geactualiseerd.³ Voordeel van een verdeling op basis van historische instroom is dat goed rekening wordt gehouden met de daadwerkelijke verdeling van de doelgroep over gemeenten en de budgetten daardoor goed zullen aansluiten bij de behoefte. Nadeel is dat vanaf 2015 geen instroom in de Wsw en de werkregeling van de Wajong meer optreedt. Een verdeling op basis van deze maatstaven is dus alleen op de korte termijn toepasbaar. Na enige jaren kan dan een maatstaf die de nieuwe doelgroep weergeeft gebruikt worden, zoals het aantal UWV-indicaties voor mensen met een verdiencapaciteit onder het minimumloon.

Omdat dit onderzoek zowel naar modellen voor de gehele doelgroep als naar modellen voor de afzonderlijke deelpopulaties kijkt, kunnen verschillende systematieken uitgewerkt worden. Het model waarmee de middelen voor de gehele doelgroep in één keer worden verdeeld is gebaseerd op regressie. Bij modellen voor de deelpopulaties wordt onderscheid gemaakt tussen het participatiebudget voor de oude en de nieuwe doelgroep. Verdeling voor oude doelgroep gaat via een regressiemodel, bij de nieuwe doelgroep wordt gebruikgemaakt van een verdeling op basis van instroom in het verleden, zie Tabel 2.2.

² Het gaat hier om econometrische problemen, zoals heteroscedasticiteit en multicollineariteit.

³ Voor de budgetbepaling voor 2015 wordt uitgegaan van de instroom van 2010 tot en met 2012 in de Wsw en de werkregeling van de Wajong. Voor de budgetverdeling voor 2016 zou het dan gaan om instroom van 2011 tot en met 2013, enzovoorts.

Tabel 2.2 Middelen voor afzonderlijke deelpopulaties worden via twee modellen verdeeld

	Type model
Model voor totale doelgroep	Regressie
Modellen per deelpopulatie	
Participatiebudget 'oude stijl'	Regressie
Nieuwe doelgroep	Verdeling op basis van historische instroom

Bron: SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

2.3 Mogelijke verdeelkenmerken

De vraag is nu welke kenmerken de behoefte aan re-integratiemiddelen het best verklaren. In een verkenningsfase is gekeken welke verdeelmaatstaven onderzocht moeten worden (zie Heekelaar en Schenderling, 2013). Zij kwamen hierbij tot de volgende indeling:

- Omvang van de doelgroep,
- Samenstelling van de doelgroep,
- Arbeidsmarkt.

Dit onderzoek is gestart met een deskresearch. Op basis van eerdere onderzoeken (bijvoorbeeld Heekelaar en Schenderling, 2013; Tempelman et al., 2012a; Marlet & Van Woerkens 2007, 2009, 2013; Groot et al. (2006)) is nagegaan welke verdeelkenmerken mogelijk relevant zijn en welke gegevens beschikbaar zijn. Hierbij zijn ook de ervaringen die zijn opgedaan tijdens het groot onderhoud van het verdeelmodel voor de gebundelde uitkering meegenomen. De resultaten van deze deskresearch zijn voorgelegd aan de begeleidingscommissie. Op basis hiervan zijn keuzes gemaakt over welke gegevens meegenomen worden in de analyse, waarbij ook de scores op de gestelde criteria (zie box 1) zijn meegewogen. Deze paragraaf beschrijft samengevat welke verdeelkenmerken zijn gekozen. Bijlage B bevat de integrale tekst van de deskresearch.

2.3.1 Omvang van de doelgroep

De behoefte aan re-integratie hangt in belangrijke mate samen met de omvang van de gemeentelijke doelgroep. Het gaat hier uiteraard om de bijstandsontvangers, maar ook nuggers kunnen van belang zijn. Door de Participatiewet neemt het aantal nuggers met een arbeidsbeperking toe.

Totale doelgroep

Er is daarom besloten om allereerst een indicator te maken voor de omvang van de totale potentiële doelgroep van de gemeente. Dit is iedere inwoner van 15 tot en met 64 jaar, die niet werkt en geen AO- of WW-uitkering ontvangt. Vervolgens kunnen binnen deze totale doelgroep deelpopulaties onderscheiden worden, zoals bijstandsgerechtigden, niet-uitkeringsgerechtigden en/of mensen met arbeidsvermogen onder WML.

Bijstand

Het aantal bijstandsontvangers is een belangrijke verdeelmaatstaf in het huidige model, hiermee wordt in belangrijke mate naar behoefte verdeeld (Heekelaar en Schenderling, 2013, Tempelman et al., 2012a). In de huidige maatstaf tellen alle huishoudens die op enig moment in het jaar een

uitkering ontvangen mee. Als alternatief kan een maatstaf gekozen worden die op basis van StatLine beschikbaar is, bijvoorbeeld het aantal bijstandsontvangers op een bepaald moment. Belangrijkste bezwaar tegen deze maatstaf is de doorkruising van de prikkelwerking uit het Inkomensdeel. Daarin worden gemeenten juist geprikkeld het aantal bijstandsgerechtigden zo laag mogelijk te houden. Uit eerder, verouderd, onderzoek (Groot, 2006) bleek dat de besparing op het Inkomensdeel groter is dan het financieel nadeel op het re-integratiebudget als het aantal bijstandsontvangers daalt. Deze maatstaf is op dit moment onderwerp van onderzoek door het Ministerie van Financiën en BZK.

Alternatieven zijn om het aantal bijstandsontvangers bevroren of vertraagd mee te nemen. De maatstaven zullen dan waarschijnlijk minder goed sporen met de behoefte. Ook kan gekozen worden voor een objectieve voorspeller. Het ligt dan voor de hand om de verdeelkenmerken uit het model voor het Inkomensdeel te gebruiken. Dit heeft wel nadelige gevolgen voor de verdeling naar behoefte. Gemeenten met een tekort op het Inkomensdeel ontvangen dan ook relatief weinig re-integratiemiddelen terwijl juist bij die gemeenten de re-integratiebehoefte het grootst is. Vanwege dit bezwaar is besloten deze laatste optie niet nader uit te werken.

Niet-uitkeringsgerechtigden

Nuggers zitten op dit moment alleen impliciet in de verdeling (via de omvang van de beroepsbevolking). Veel gemeenten voelen er weinig voor om deze doelgroep (Heekelaar en Schenderling, 2013, Tempelman et al., 2012a) expliciet op te nemen. Zij verwachten dat de verdeling van nuggers over gemeenten ongeveer gelijk opgaat met de verdeling van bijstandsgerechtigden. Bezwaar tegen opname van het aantal nuggers betreft de mogelijke doorkruising met de prikkelwerking. Voor deze groep worden geen besparingen behaald op het Inkomensdeel en de re-integratie gaat wel gepaard met kosten. Als deze groep mensen als verdeelkenmerk worden opgenomen wordt de financiële prikkel voor gemeenten om hen te re-integreren juist kleiner. Uiteraard willen gemeenten niet alleen de participatie bevorderen om te besparen op uitkeringslasten, maar bijvoorbeeld ook om de leefbaarheid in de wijken te verbeteren. Daarnaast kunnen nuggers in een later stadium wel uitkeringsgerechtigd worden. In die zin hebben gemeenten er dus wel degelijk baat bij om nuggers aan het werk te helpen. Bijkomend bezwaar is dat geen direct beschikbare gegevens voorhanden zijn over het aantal nuggers in een gemeente. Er is daarom ervoor gekozen om het aandeel nuggers niet expliciet mee te nemen in de vervolganalyse.

Mensen met beperkte loonwaarde

Een belangrijke nieuwe doelgroep voor gemeenten onder de Participatiewet zijn de arbeidsgehandicapten, die voorheen in de Wajong of Wsw konden stromen. De motie Kerstens vraagt dan ook om het aantal mensen met een arbeidsbeperking mee te nemen als indicator voor de behoefte aan participatiemiddelen. Als deze mensen een uitkering van de gemeente ontvangen tellen zij mee in de maatstaf bijstandsontvangers. Op de korte termijn zitten deze mensen echter nog niet in de gegevens en moeten zij op een andere manier meegenomen worden. In de toekomst, zodra gegevens over 2015 beschikbaar komen, zitten arbeidsgehandicapten met een uitkering van de gemeente wel in de groep bijstandsontvangers.

Maatstaven die voor de nieuwe doelgroep mogelijk gebruikt kunnen worden zijn bijvoorbeeld het aantal mensen met een loonkostensubsidie en/of het aantal werkenden met beperkte loonwaarde

dat ondersteuning of een voorziening ontvangt. Het aantal mensen dat werkt met een loonkostensubsidie hangt sterk samen met de behoefte. De begeleidingskosten komen immers voor rekening van het participatiebudget. Bezwaar is dat het de inzet van instrumenten van een gemeente beïnvloedt. Als een gemeente een vergoeding ontvangt voor een bepaald instrument en niet voor de andere instrumenten, dan geeft dit een prikkel om het instrument waar men een vergoeding voor ontvangt in te zetten. Dit schuurt met de globaliteit waarbij gemeenten onafhankelijk van de verdeling moeten kunnen afwegen wat de meest optimale inzet van middelen is. Dit verdeelkenmerk wordt daarom niet nader onderzocht. Als voor de middelen voor loonkostensubsidies in het Inkomensdeel een aparte verdeling wordt gekozen, kan er alsnog voor gekozen worden de begeleidingskosten ook via deze verdeling toe te kennen aan gemeenten. Over het aantal werkenden met beperkte loonwaarde zijn nog geen gegevens beschikbaar.

Ook objectieve maatstaven kunnen relevant zijn. Als proxy van het aantal arbeidsgehandicapten in de gemeente kan het aantal mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering meegenomen worden.⁴ Ook indirecte indicatoren kunnen worden gebruikt die iets zeggen over de gezondheidssituatie en dus de kans op een arbeidshandicap onder de bevolking in de gemeente. Voorbeelden zijn het gebruik van regelingen zoals de Wet tegemoetkoming Chronisch gehandicapten (WTCG) en de aftrekmogelijkheid voor bijzondere ziektekosten in de IB.

Tot slot kan er ook voor gekozen worden om de middelen voor de nieuwe doelgroep op basis van historische instroom in de Wsw en Wajong over gemeenten te verdelen. Dit zou tijdelijke maatstaven opleveren, omdat in de toekomst geen instroom in deze regelingen meer plaatsvindt. Het ligt dan voor de hand om de instroom op de wachtlijst van de Wsw en de instroom in de werkregeling van de Wajong in de afgelopen jaren (2010 tot en met 2012)⁵ te nemen, zie paragraaf 2.1 voor een uitgebreide toelichting op de keuze voor deze maatstaven.

Samengevat

De volgende verdeelkenmerken, die de omvang van de doelgroep weergeven, worden meegenomen in de analyse:

- Omvang totale doelgroep,
- Bijstandsontvangers gedurende het jaar,
- Bijstandsontvangers op 1 jan,
- Bijstandsontvangers vertraagd naar 1 jan t-2,
- Bijstandsontvangers bevroren op 1 jan t-2,
- AO-uitkeringen,
- Gebruikers van de Wet tegemoetkoming Chronisch Gehandicapten,
- Gebruikersaftrek bijzondere ziektekosten.

De kenmerken worden als percentages opgenomen in de analyse. Dus de omvang van de totale doelgroep als percentage van het aantal inwoners van 15 tot en met 64 jaar.⁶

⁴ Hierbij wordt dan verondersteld dat de groep mensen met een arbeidsbeperking in de bijstand gelijk over gemeenten is verdeeld als de groep mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering.

⁵ Bij de budgetverdeling voor 2016 verschuiven deze peildata dan met een jaar: naar 2011 tot en met 2013.

⁶ Gebruikers van de WTCG en ABZ kunnen ook jonger dan 15 of ouder dan 64 zijn. Deze verdeelkenmerken worden daarom uitgedrukt als percentage van het totaal aantal inwoners in de gemeente

2.3.2 Samenstelling van de doelgroep

Naast de omvang kan ook de samenstelling van de doelgroep van invloed zijn op de behoefte aan re-integratie. De benodigde re-integratie-inspanningen voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt zullen groter zijn dan voor mensen met een korte afstand. Uit onderzoek in het verleden kwam naar voren dat de samenstelling van het bestand beperkte invloed had op de uitgaven van gemeenten (Groot, 2006). Ten aanzien van mensen met een taalachterstand of arbeidsgehandicapten bleef het onduidelijk of er verschillen in uitgaven waren. Dit onderzoek is echter sterk verouderd. Het is dus wenselijk om te toetsen of de samenstelling van de doelgroep van invloed is.

Bij bijstandsgerechtigden kan onderscheid gemaakt worden naar: uitkeringsduur, leeftijdsopbouw, geslacht en etniciteit. Op deze manier kunnen groepen met een grotere verwachte afstand tot de arbeidsmarkt meegenomen worden. Bijvoorbeeld het aandeel bijstandsgerechtigden met een uitkering die langer dan een jaar duurt, of het aandeel oudere bijstandsgerechtigden. Nadeel is dat het opnemen van deze groepen tegengestelde prikkels geeft. Als gemeenten een groter bedrag krijgen voor ouderen en mensen met een langere uitkeringsduur, geeft dat juist een prikkel om vooral jongeren en mensen met kortere uitkeringen te re-integreren. Om deze redenen is het dan ook niet wenselijk om onderscheid naar geslacht of etniciteit te toetsen.⁷

Voor het zittend bestand Wajong zijn aanvullende kenmerken zoals leeftijd en diagnosegroep (verstandelijke beperking, autisme, psychiatrische ziektebeelden, enzovoorts) bekend. Hiermee kan een beeld gekregen worden van de verwachte samenstelling van de nieuwe doelgroep per gemeente. Hetzelfde kan gedaan worden het zittend bestand Wsw (inclusief mensen op de wachtlijst). In dit geval is leeftijd en of er sprake is van een ernstige handicap bekend.

De volgende verdeelkenmerken worden voor de samenstelling van de doelgroep meegenomen in de analyse:

- Bijstandsontvangers met een uitkering van 1 jaar of langer,
- Bijstandsontvangers 45 tot en met 64 jaar,
- Wajongers 45 tot en met 64 jaar,
- Wajongers met een ontwikkelstoornis,
- Wajongers met een psychiatrische stoornis,
- Wsw'ers 45 tot en met 64 jaar,
- Wsw'ers met een ernstige handicap.

De kenmerken worden als percentages van de totale doelgroep opgenomen in de analyse. Dus het aantal bijstandsontvangers met een uitkering van 1 jaar of langer is uitgedrukt als percentage van het totaal aantal bijstandsontvangers.⁸

⁷ Onderscheid naar geslacht of etniciteit van alle inwoners in een gemeente kan nog steeds meegenomen worden. De samenstelling van inwoners is immers veel minder te beïnvloeden door de gemeente dan de samenstelling van het bijstandsbestand. Ook beïnvloedt dit de inzet van instrumenten niet. Als een gemeente meer re-integratiegelden ontvangt per allochtone of mannelijke bijstandsgerechtigde geeft dat de gemeente een prikkel om deze mensen juist niet te re-integreren. Als zij meer geld ontvangt per allochtone of mannelijke inwoner zou dit alleen een mogelijke prikkel geven om meer allochtone of mannelijke inwoners aan te trekken.

⁸ Voor samenstelling van de Wajong gaat het om het percentage van het totaal aantal Wajongers en voor de Wsw als percentage van het totaal aantal Wsw'ers.

2.3.3 Arbeidsmarkt

Tot slot is de arbeidsmarktsituatie van invloed op de behoefte. In een florerende arbeidsmarkt zal het gemakkelijker zijn om mensen met een arbeidsbeperking aan de slag te helpen dan in een problematische arbeidsmarkt. Uit de verkenning blijkt dat gemeenten dit een belangrijke variabele vinden om mee te nemen in de verdeling.

In het huidige model zitten de omvang van de totale beroepsbevolking, het aantal WW-ontvangers en discrepantie laaggeschoolde arbeid om de arbeidsmarkt op te vangen. Gemeenten begrijpen de negatieve tekens bij WW-ontvangers en omvang beroepsbevolking echter niet goed. Doordat deze kenmerken als absolute aantallen zijn opgenomen speelt hier een gemeentegrootte effect doorheen. Dit maakt het model moeilijk uitlegbaar. Deze analyse toetst deze kenmerken opnieuw, maar dan als relatief kenmerk, dus bijvoorbeeld het percentage WW-uitkeringen. Een alternatief zou ook het aandeel langdurig werklozen in de gemeente kunnen zijn als indicator van re-integratiemogelijkheden en dus de regionale arbeidsmarkt.

Naast kenmerken over de arbeidsmarkt of de beroepsbevolking kan ook de centrumfunctie van de gemeente een rol spelen bij de uitgaven aan re-integratie. Er is besloten om hiertoe drie mogelijke indicatoren nader te analyseren. Allereerst zijn een aantal Nederlandse gemeenten aangewezen als centrumgemeente voor maatschappelijke omvang. Dit kan er toe leiden dat zij een grotere groep moeilijker te bemiddelen werkloze inwoners hebben. Andere mogelijk relevante indicatoren zijn het relatief regionaal klantenpotentieel en de mate van stedelijkheid in een gemeente. Deze indicatoren zitten momenteel al in het gemeentefonds waardoor die goed zouden aansluiten bij een overgang naar het gemeentefonds. Er zijn echter voor gebruik in het verdeelmodel participatiebudget wel inhoudelijke bezwaren tegen deze indicatoren. Het regionaal klantenpotentiaal hangt bijvoorbeeld sterk samen met de omvang van de gemeente, en is dus gevoelig voor gemeentelijke herindelingen, wat in dit verband niet goed uit te leggen valt. De mate van stedelijkheid is gebaseerd op bebouwingsdichtheid, wat niets te maken heeft met de werking van de lokale en regionale arbeidsmarkt.

Onderkant arbeidsmarkt

Als er in een gemeente veel mensen zijn met het laagst denkbare opleidingsniveau, is de kans op werk en succesvolle re-integratie voor die mensen naar verwachting relatief klein. Daarom zijn indicatoren opgenomen voor het aantal laagstopgeleiden (maximaal basisschool). Omdat het niet mogelijk is om het opleidingsniveau van de doelgroep te bepalen, wordt uitgegaan van het aandeel laagstopgeleiden onder de totale beroepsbevolking. De inschatting is dat dit een goede proxy is voor het opleidingsniveau van de doelgroep voor re-integratie. Alternatieve indicatoren zijn aantal laagopgeleiden (maximaal 2e fase van het secundair onderwijs) en aantal lageropgeleiden (maximaal lager beroepsonderwijs). In een later stadium zijn ook niet-westerse allochtonen toegevoegd aan de analyse. Door (taal)barrières en mogelijke discriminatie is het naar verwachting moeilijker (en dus duurder) om niet-westerse allochtonen te re-integreren.

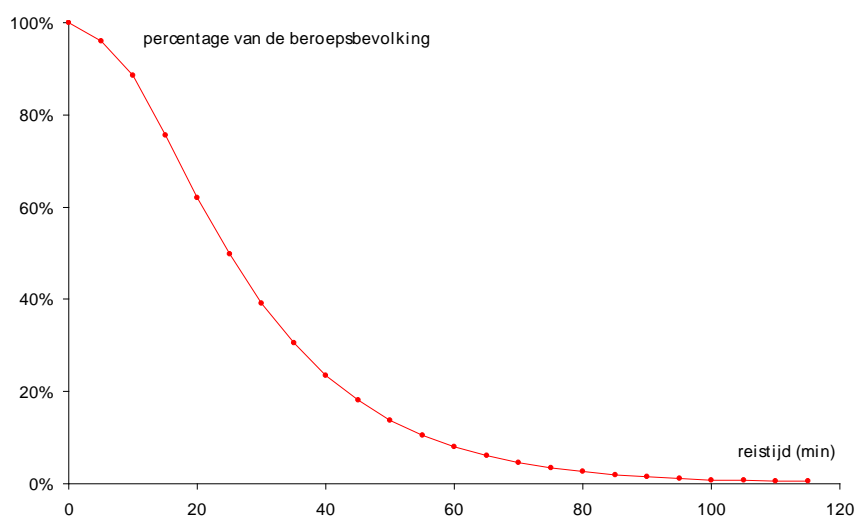
Kansen op de arbeidsmarkt

Als indicator voor de kans op werk (en dus succesvolle re-integratie) zou simpelweg het aantal banen binnen de gemeente en de omvang van de beroepsbevolking dat om die banen concurreert kunnen worden meegenomen. Echter: de echte arbeidsmarkt houdt geen rekening met die gemeentegrenzen. Om dezelfde reden is het aantal banen en de omvang van de beroepsbevolking

op arbeidsmarkt- of COROP-niveau een lastig uit te leggen verdeelmaatstaf. Gemeenten herkennen zich ook vaak niet goed in de indeling in COROP-gebieden. Daarom is er in dit onderzoek voor gekozen om maatstaven, zoals het aandeel banen of de werkzame beroepsbevolking, allereerst op arbeidsmarktregioniveau op te nemen. Gemeenten herkennen zich beter in deze indeling, maar de gemeentegrenzen spelen dan nog steeds een rol. Banen net over de grens van de arbeidsmarktregio tellen dan niet mee, ook al zijn ze goed bereikbaar voor inwoners van een gemeente. Dit is het makkelijkst te illustreren met een voorbeeld. De gemeenten Tynaarlo en Borger-Odoorn liggen naast elkaar. De ene (Tynaarlo) behoort tot de arbeidsmarktregio Groningen en de andere (Borger-Odoorn) tot de arbeidsmarktregio Drenthe. Stel dat Tynaarlo een grote fabriek binnen de grenzen heeft en Borger-Odoorn niet. Als op arbeidsmarktregioniveau gekeken wordt, zijn de kansen op werk in Tynaarlo hoger dan die in Borger-Odoorn. In de praktijk zijn de kansen op werk voor inwoners van beide gemeenten vrijwel gelijk omdat de fabriek voor beiden goed bereikbaar is.

Daarom wordt gekeken of de bereikbaarheid van banen en beroepsbevolking als verdeelmaatstaf gebruikt kan worden, waarbij alle banen en leden van de beroepsbevolking meetellen in de score van een gemeente, maar hoe verder weg, hoe minder, zie Marlet et al. (2007). Banen in een naburige arbeidsmarktregio, die goed te bereizen zijn voor inwoners van een gemeente tellen dan dus wel mee. In deze indicator kan rekening gehouden worden met de exacte locatie van bedrijven en werknemers, de feitelijke reistijd tussen die locaties, en de bereidheid om voor werk te reizen. Een combinatie van beide indicatoren leidt tot een goede indicator voor de kansen op de arbeidsmarkt per gemeente. Deze indicator geeft een nauwkeurig beeld van het opnamevermogen van de regionale arbeidsmarkt, zoals ook verzocht is in de motie Kerstens. Er kan bovendien onderscheid gemaakt worden tussen kansen voor laag-, midden- en hoogopgeleiden. Deze indicator kan ook worden uitgebreid naar de banen en beroepsbevolking over de grens, waarbij rekening gehouden wordt met de grensbarrières op de arbeidsmarkt. Het blijkt namelijk dat gemeenten in grensregio's daarvan extra nadeel ondervinden (Marlet et al., 2013).

Figuur 2.1 Bereidheid om te reizen voor werk

Bron: Marlet G.A., C.M.C.M. van Woerkens, 2005: De bereikbaarheid van Nederlandse gemeenten, in: Atlas voor gemeenten 2005 (Utrecht).

Samengevat

De volgende verdeelkenmerken worden voor de arbeidsmarkt meegenomen in de analyse:

- Beroepsbevolking in de gemeente,
- Discrepancie laaggeschoolde arbeid (werkloze laaggeschoolde bbv),
- WW-uitkeringen gedurende het jaar,
- WW-uitkeringen op 1 jan,
- Langdurig werklozen (langer dan 3 jaar),
- Centrumgemeente maatschappelijke opvang⁹,
- Regionaal klantenpotentieel,
- Inwoners stedelijk gebied,
- Laagstopgeleiden (tot en met basisonderwijs),
- Laagopgeleiden (SOI 1 tot en met 3),
- Lageropgeleiden (tot en met lbo),
- Niet-westerse allochtonen,
- Banen in de gemeente,
- Banen in de arbeidsmarktregio,
- Werkzame beroepsbevolking arbeidsmarktregio,
- Weinig kansen op de arbeidsmarkt,
- Weinig kansen op de arbeidsmarkt (met correctie voor feitelijke reistijden),
- Weinig kansen op de arbeidsmarkt pendel (met correctie voor grensoverschrijdende pendel,)
- Weinig kansen op de arbeidsmarkt buitenland (inclusief België en Duitsland),

De kenmerken worden als percentages opgenomen in de analyse. Meestal gaat het hier om een percentage van het aantal inwoners van 15 tot en met 64 jaar in de gemeente. Hierop gelden een aantal uitzonderingen als de regio niet de gemeente is. Dus banen in de arbeidsmarktregio wordt uitgedrukt als percentage van het totaal aantal inwoners (15 tot en met 64 jaar) in de arbeidsmarktregio. Bij kansen op de arbeidsmarkt is het aantal banen op acceptabele reisafstand al gedeeld door het aantal inwoners van 15 tot en met 64 jaar dat op acceptabele reisafstand van de gemeente woont. Vanwege de uitlegbaarheid van de schattingsresultaten is de inverse genomen van deze variabele, waardoor deze staat voor het gebrek aan banen of weinig kansen op de arbeidsmarkt. Een groter gebrek aan banen leidt tot een grotere behoefte aan re-integratiemiddelen (de coëfficiënt voor deze variabele heeft een positief teken).

⁹ Dit is geen percentage maar een dummyvariabele: wel of geen centrumgemeente

3 Verdeling van de re-integratiemiddelen

Uit analyse blijkt dat het aandeel bijstandsgerechtigden, zoals verwacht, sterk samenhangt met de re-integratie-uitgaven. Andere kenmerken die een rol spelen zijn niet-westerse allochtonen, laagopgeleiden, gebrek aan banen en de omvang van de totale doelgroep en langdurig werklozen (in een model zonder bijstandsgerechtigden).

Dit onderzoek werkt meerdere opties voor verdeelmodellen uit. Allereerst is gekeken naar een verdeelsystematiek waarbij de middelen voor de oude en de nieuwe doelgroep afzonderlijk verdeeld worden. Vervolgens is gekeken naar een verdeelsystematiek waarbij deze middelen gezamenlijk verdeeld worden. Dit hoofdstuk gaat eerst in op deze verschillende verdeelmogelijkheden en bespreekt vervolgens welke modellen de voorkeur kregen en verder zijn uitgewerkt.

3.1 Verdeling van middelen voor de nieuwe doelgroep

In het verdeelsysteem met een aparte verdeling per deelpopulatie worden de over te hevelen middelen voor de Wajong en Wsw verdeeld op basis van historische instroom in de regelingen. Dit betekent voor de middelen voor re-integratie Wajong en de no-riskpolis dat deze worden verdeeld naar rato van het aantal Wajongeren dat vanaf 2010 in de werkregeling is ingestroomd in de gemeente. De middelen voor begeleiding van de nieuwe doelgroep worden verdeeld naar rato van het aantal ingestroomde Wajongeren in de werkregeling vanaf 2010 en het aantal mensen dat vanaf 2010 op de wachtlijst van de Wsw terecht is gekomen.

Tabel 3.1 8 procent van Wajong middelen naar gemeenten met minder dan 20.000 inwoners

Inwoneraantal	Re-integratie Wajong en no-riskpolis	Begeleiding nieuwe doelgroep	Omvang van de bevolking 15-64 jaar
< 20.000	8%	8%	10%
20.000 – 50.000	29%	31%	36%
50.000 – 100.000	22%	23%	19%
100.000 – 250.000	27%	26%	21%
> 250.000	14%	12%	14%
Totaal	100%	100%	100%
Gemeenten in zwakke regio's	12%	12%	8%

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Uit Tabel 3.1 blijkt dat op deze manier 14 procent van de Wajongmiddelen en 12 procent van de middelen voor begeleiding terechtkomt bij de 4 grootste gemeenten. Dit komt overeen met de omvang van de bevolking van 15 tot en met 64 jaar in de grote vier gemeenten. Dit is een groot verschil met de verdeling van de huidige middelen voor re-integratie (participatiebudget oude stijl/WWB klassiek). In dat geval ontvangen de grote vier gemeenten ongeveer 31 procent van de totale middelen. Dit is zoals verwacht, omdat Wsw'ers en Wajongers anders over gemeenten verdeeld zijn dan de huidige bijstandspopulatie. Vooral de middelgrote en grote gemeenten

(vanaf 50.000 tot 250.000 inwoners) ontvangen relatief meer budget dan op basis van het aantal inwoners verwacht zou worden. Deze gemeenten kennen dus een relatief hoge instroom in de Wsw en Wajong.

Nader inzoomen op de gemeenten in zwakke regio's waar de motie Kerstens naar refereert laat zien dat deze gemeenten ten opzichte van het aantal inwoners een relatief groot deel van de over te hevelen middelen ontvangen. Dat is zoals verwacht omdat gemeenten in zwakke regio's zijn gedefinieerd als de 30 gemeenten met de hoogste Wsw en Wajong instroom vanaf 2010 ten opzichte van het aantal inwoners én met een beperkte opnamecapaciteit van de regionale arbeidsmarkt.¹⁰ Het gaat hier onder andere om de gemeenten Pekela, Stadskanaal, Veendam, Heerlen, Kerkrade, Sittard-Geleen, enzovoorts.

3.2 Verdeling van middelen voor de oude doelgroep (klassiek WWB)

In het verdeelsysteem met een aparte verdeling per deelpopulatie worden de middelen voor de oude doelgroep, dus het participatiebudget 'oude stijl' of 'WWB klassiek' verdeeld met een regressiemodel. Dit model verklaart de uitgaven aan re-integratie uit kenmerken van de gemeenten. De verdeling van de uitgaven geeft een eerste inzicht in de werking van de modellen; hierop worden de modellen immers geijkt.

3.2.1 Wat gaven gemeenten in 2011 uit aan re-integratie?

Tabel 3.2 toont de gemiddelde uitgaven klassiek WWB per inwoner. Het is duidelijk dat grotere gemeenten behoorlijk hogere uitgaven hebben dan kleinere gemeenten. Ook als inburgeringsmiddelen of de uitgaven aan de oude gesubsidieerde banen van de uitgaven worden afgehaald, is te zien dat grote gemeenten hogere uitgaven hebben. Het verschil wordt dan wel kleiner. Deels worden deze hogere uitgaven veroorzaakt doordat grotere gemeenten een grotere bijstandspopulatie hebben, maar dit verklaart niet alle verschillen, zie Tabel 3.3. Uit die tabel blijkt dat grotere gemeenten ook hogere uitgaven per bijstandsgerechtigde hebben. Dit kan erop duiden dat zij een moeilijker te bemiddelen bijstandspopulatie hebben.

¹⁰ Het gaat hier om de instroom vanaf 2010 tot en met 2012 in de werkregeling van de Wajong en op de wachtlijst van de Wsw bij elkaar opgeteld. Gemeenten worden tot gemeenten in zwakke regio's gerekend als zij de hoogste Wajong en Wsw instroom hadden en tot de 25% gemeenten behoren met de slechtste regionale arbeidsmarkt.

Tabel 3.2 Grote(re) gemeenten hebben in 2011 hogere uitgaven per inwoner

Gemeentegrootte	N	Uitgaven WWB klassiek	Uitgaven WWB klassiek min inburgering	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen
minder dan 20.000 inwoners	137	57	51	48
tussen 20.000 en 50.000 inwoners	191	66	56	53
tussen 50.000 en 100.000 inwoners	45	134	114	106
tussen 100.000 en 250.000 inwoners	23	169	145	131
meer dan 250.000 inwoners	4	327	269	224
Totaal	400			

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Tabel 3.3 Grote(re) gemeenten hebben in 2011 hogere uitgaven per bijstandsgerechtigde

Gemeentegrootte	N	Uitgaven WWB klassiek	Uitgaven WWB klassiek min inburgering	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen
minder dan 20.000 inwoners	134	3.048	2.635	2.521
tussen 20.000 en 50.000 inwoners	191	3.021	2.511	2.348
tussen 50.000 en 100.000 inwoners	45	3.922	3.278	3.044
tussen 100.000 en 250.000 inwoners	23	4.010	3.357	3.082
meer dan 250.000 inwoners	4	4.674	3.813	3.216
Totaal	397			

Drie gemeenten hebben geen bijstandsgerechtigden op 1 januari 2011.

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Nader inzoomen op de gemeenten in zwakke regio's waar de motie Kerstens naar refereert laat zien dat deze gemeenten relatief hoge uitgaven per inwoner en per bijstandsgerechtigde hebben. Door correctie voor inburgering en oude gesubsidieerde banen dalen in deze regio's de uitgaven per inwoner of bijstandsgerechtigde, maar niet zo sterk als bij grotere gemeenten. De gemiddelde uitgaven per bijstandsgerechtigde zijn in deze gemeenten dan hoger dan in de G4-gemeenten. Dit is volgens verwachting; deze regio's ontvingen in verhouding minder inburgeringsmiddelen en hebben minder gesubsidieerde banen in de oude regelingen (ID/WIW).

Tabel 3.4 Gemeenten in zwakke regio's hebben relatief hoge uitgaven in 2011

Gemeenten in zwakke regio's	N	Uitgaven WWB klassiek	Uitgaven WWB klassiek min inburgering	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen
Uitgaven per inwoner	30	185	174	166
Uitgaven per bijstandsgerechtigde	30	4.066	3.818	3.632

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

3.2.2 Wat ontvingen gemeenten in 2014 aan budget?

Opvallend is dat juist voor de gemeenten in zwakke regio's het huidige model al goed aansluit bij de behoefte. Tabel 3.5 toont de voorlopige budgetten in 2014 per inwoner in 2011 en per

bijstandsgerechtigde in 2011. Alleen de grote vier gemeenten krijgen momenteel meer budget per inwoner en bijstandsgerechtigde dan de gemeenten in zwakke regio's.

De tabel laat ook zien dat de in 2014 ontvangen budgetten per inwoner of bijstandsgerechtigde behoorlijk lager zijn dan de uitgaven in 2011. Dat komt doordat het macrobudget van 2011 tot 2014 is gehalveerd: in 2011 bedroeg het macrobudget voor re-integratie ruim € 1,3 miljard, in 2014 was dat € 636 miljoen.

Tabel 3.5 Gemeenten in zwakke regio's krijgen in 2014 al relatief veel budget

Gemeentegrootte	N	Budget 2014 per inwoner	Budget 2014 per bijstandsgerechtigde
minder dan 20.000 inwoners	137	24	1.290
tussen 20.000 en 50.000 inwoners	194	29	1.281
tussen 50.000 en 100.000 inwoners	45	56	1.583
tussen 100.000 en 250.000 inwoners	23	69	1.623
meer dan 250.000 inwoners	4	119	1.709
Zwakke regio's	30	77	1.692

De budgetten in 2014 zijn gedeeld door het aantal inwoners en bijstandsgerechtigden in 2011.
Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

3.2.3 Schattingsresultaten

Met een regressiemodel zijn eerst de uitgaven klassiek WWB (dus zonder eventuele correcties) per inwoner verklaard uit kenmerken die de omvang van de doelgroep, de samenstelling van de doelgroep en de arbeidsmarkt weergeven. Omdat de omvang van de doelgroep een belangrijk aspect is, is onderscheid gemaakt naar een model met een indicator voor de totale doelgroep en modellen waarbij expliciet een bijstandsmaatstaf wordt opgenomen. Deze bijstandsmaatstaf kent dan verschillende varianten: bijstand gedurende het hele jaar, bijstandsontvangers op 1 januari¹¹ of bijstandsontvangers vertraagd.

Eerst zijn modellen met alle mogelijke kenmerken bestudeerd. In sommige gevallen kunnen kenmerken niet tegelijkertijd getoetst worden omdat zij sterk op elkaar lijken. Dit geldt voor WW-ontvangers gedurende het hele jaar en WW-ontvangers op 1 januari en laag-, lager- en laagstopgeleiden en kenmerken over de beroepsbevolking. Daarom zijn eerst alle mogelijke combinaties op een rij gezet. Dit gaf 24 varianten. Vervolgens is gekeken welk van deze kenmerken het model gaf met de hoogste verklaringskracht. Deze kenmerken zijn in de vervolgstappen meegenomen. Voor het model zonder expliciete bijstandsmaatstaf was dat bijvoorbeeld de laagopgeleiden. Hierna is het model nogmaals geschat, maar dan met verschillende opties voor de lokale arbeidsmarkt, zoals weinig bereikbare banen zonder en met filecorrectie, met grenscorrectie en inclusief banen in België en Duitsland.

Kenmerken die in al deze modellen geen effect op de uitgaven bleken te hebben zijn weggelaten en de modellen zijn hierna nogmaals geschat. Vervolgens is het model gekozen dat de uitgaven het beste verklaart. Tabel 3.6 geeft de schattingsresultaten voor de modellen met vier

¹¹ Deze cijfers worden van StatLine gehaald en hebben als peildatum 31 december van het voorgaande jaar, wat in principe op hetzelfde neerkomt.

verschillende maatstaven voor de omvang van de doelgroep (alleen totale doelgroep, of inclusief bijstandsgerechtigden gedurende het hele jaar, bijstandsgerechtigden op 1 januari of bijstandsgerechtigden met 2 jaar vertraagd). Per doelgroepmaatstaf toont de tabel 3 varianten. In de eerste varianten (kolom (1), (4), (7) en (10)) zijn alleen maatstaven voor de omvang van de doelgroep meegenomen. In de tweede variant staan alle kenmerken die in de analyse significant bleken (kolom (2), (5), (8) en (11)) en in de derde variant zijn de kenmerken die niet goed uitlegbaar zijn hierbij weggelaten. Dit geeft de voorkeursvariant (aangeduid met vk).

Het model met alleen een maatstaf voor de totale doelgroep (kolom (1)) geeft een verklaringskracht van 42,5 procent. Bijna zestig procent van de variatie in de uitgaven blijft dan dus onverklaard. Toevoegen van aanvullende kenmerken verbetert het model sterk. De meeste relaties zijn plausibel en logisch. Hoe groter de doelgroep, hoe meer niet-westerse allochtonen, hoe meer laagopgeleiden en hoe minder bereikbare banen, hoe groter de uitgaven. Het positieve gewicht van regionaal klantenpotentieel is minder goed uitlegbaar. Dit kenmerk hangt sterk samen met gemeentegrootte en geeft dus eigenlijk weer dat grotere gemeenten hogere uitgaven hebben. In de voorkeursvariant (kolom (3)) is dit kenmerk daarom buiten beschouwing gelaten. De verklaringskracht is dan bijna 82 procent. Hierbij moet wel aangetekend worden dat het aandeel langdurig werklozen vooral uit bijstandsgerechtigden bestaat. Dit model bevat dus impliciet ook een bijstandsmaatstaf. Zonder dit kenmerk daalt de verklaringskracht naar 73 procent. Doordat gebruik wordt gemaakt van een lineair regressiemodel kunnen de voorspelde uitgaven (en dus de budgetten) ook negatief worden. Het gaat hier echter om een beperkt aantal gemeenten. Het is daarom het meest voor de hand liggend om dit achteraf op te lossen door de budgetten voor deze gemeenten gelijk aan nul te stellen, conform het huidige model.¹²

Als naast een maatstaf voor de totale doelgroep ook een bijstandsmaatstaf mee wordt genomen, leidt dat tot een hoge verklaringskracht (kolom (4), (7) en (10)). De omvang van de groep bijstandsgerechtigden bepaalt dus in belangrijke mate de hoogte van de uitgaven in een gemeente. Welk type bijstandsmaatstaf dan wordt gebruikt (gedurende het hele jaar, op 1 januari of met twee jaar vertraagd) maakt voor de verklaringskracht niet veel uit. Het toevoegen van extra kenmerken verhoogt de verklaringskracht nog iets, maar geeft soms ook moeilijk uitlegbare relaties. Voor het model met bijstandsontvangers gedurende het hele jaar (kolom (5)) is te zien dat naast meer niet-westerse allochtonen, meer laagopgeleiden, en minder bereikbare banen ook een hoger regionaal klantenpotentieel leidt tot hogere uitgaven. Bovendien geeft een groter stedelijk gebied weer lagere uitgaven en ook WW'ers hebben een negatief gewicht. Dus hoe meer WW-ontvangers, hoe lager de uitgaven. Aan de ene kant geldt dat WW'ers geen zaak zijn van de gemeente. Dus hoe meer WW'ers, hoe lager de uitgaven voor gemeenten. Aan de andere kant is dit ook een indicator voor concurrentie op de arbeidsmarkt. Deze WW'ers concurreren met bijstandsgerechtigden. De verwachting is dan dat meer WW'ers juist leiden tot hogere uitgaven voor de gemeente. In de voorkeursvariant zijn deze drie kenmerken (regionaal klantenpotentieel, stedelijkheid en WW) daarom weggelaten. Het valt op dat, ondanks dat niet-westerse allochtonen, laagopgeleiden en weinig bereikbare banen een significant effect hebben op de uitgaven, de verklaringskracht van het model nauwelijks verbetert. Bijstandsgerechtigden zijn dus verreweg de belangrijkste drijver.

¹² Een regressiemodel vereist namelijk niet dat de voorspellingen positief zijn. In het voorkeursmodel voor model 3 is te zien dat voor tien gemeenten negatieve budgetten worden voorspeld. Het gaat hier om relatief kleine bedragen variërend van -€ 3.000 tot -€ 180.000.

Tabel 3.6 Het aandeel bijstandsgerechtigden in een gemeente verklaart voor een groot deel de re-integratie-uitgaven

Kenmerken (t.o.v. gemiddelde)	Alleen totale doelgroep			Met maatstaf voor bijstandsonvangers								
	(1)	(2)	(3,vk)	% bijstandsonvangers hele jaar			% bijstandsonvangers op 1 jan			% bijstandsonvangers vertraagd op 1 jan t-2		
				(4)	(5)	(6,vk)	(7)	(8)	(9,vk)	(10)	(11)	(12,vk)
Tot doelgroep	13,43***	3,61***	3,23***	0,93**	0,73	0,73*	0,77	0,50	0,40	0,55	0,33	0,18
Bijstandontvangers				40,73***	35,84***	35,34***	44,45***	36,97***	37,48***	52,02***	41,91***	43,86***
Niet-westerse allochtonen 15-64 jaar		4,98***	6,56***		2,47***	2,09***				2,64***	2,41***	2,41***
Laagopgeleiden (t/m sec ond 1 ^e fase)		0,74***	0,68**									
Lageropgeleiden (t/m lbo)					1,00***	0,90**					1,18***	1,29***
Laagstopgeleiden (t/m basisonderwijs)								1,63***	1,67***			
Langdurig werkloos (>3 jaar)		43,83***	59,45***									
Regionaal klantenpotentieel		0,34***			0,11***			0,09**			0,06	
Gebrek aan banen (aantal banen binnen acceptabele reistijd gedeeld door de beroepsbevolking)		4,45***	4,87***		1,25***	1,08***		1,63***	1,86***		1,25***	2,01***
Stedelijkheid					-0,21***						-0,14**	
WW-ontvangers 1 jan					-7,89***							
Banen in de arbeidsmarktregio (als % van inwoners 15-64 in de regio)											-0,40***	
Constante (gemiddelde uitgaven per inwoner 15-64)	79,17***	79,17***	79,17***	79,17***	79,17***	79,17***	79,17***	79,17***	79,17***	79,17***	79,17***	79,17***
N ¹	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400
R-kwadraat	42,5	84,4	81,5	89,0	90,8	90,3	88,4	90,6	90,2	89,2	91,4	91,1
Negatieve voorsp. budgetten	6	11	10	2	0	0	3	3	2	3	1	1

* p<.1; ** p<.05; *** p<.01

¹ Nederland telt in 2014 403 gemeenten. Voor drie gemeenten ontbreken de uitgaven aan re-integratie en/of educatie in 2011.

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Omdat de interpretatie van de constante vaak lastig is, is het model op een andere manier gepresenteerd zodat de constante steeds de gemiddelde re-integratie uitgaven per inwoner van 15 tot en met 64 jaar weergeeft. In dit geval is het verdeelkenmerk niet de waarde van de verdeelmaatstaven (dus het gemiddelde aandeel bijstandsonvangers), maar de afwijking ten opzichte van het gemiddelde. Dus de verdeelmaatstaf bijstandsonvangers is dan het aandeel bijstandsonvangers in een gemeente minus het gemiddelde aandeel bijstandsonvangers in alle gemeenten. Deze herschaling heeft geen gevolgen voor de gevonden gewichten of de budgettoedeling, omdat voor elke verdeelmaatstaf dezelfde verschillen tussen de gemeenten blijven bestaan. De herschaling heeft wel gevolgen voor de constante. Die is hierdoor gelijk aan de gemiddelde re-integratie-uitgaven per inwoner.

Het verdeelmodel kan dan als volgt worden uitgelegd:

1. Iedere gemeente krijgt allereerst een bedrag dat gelijk is aan de gemiddelde re-integratie-uitgaven per inwoner van 15 tot en met 64 jaar.
2. Vervolgens wordt per verdeelmaatstaf bepaald of de gemeente positief of negatief afwijkt van de gemiddelde score op die maatstaf. Als een gemeente bijvoorbeeld meer bijstandsgerechtigden of niet-westerse allochtonen heeft dan gemiddeld, dan ontvangt deze gemeente extra middelen. Als de gemeente juist minder bijstandsgerechtigden of niet-westerse allochtonen heeft dan gemiddeld, dan gaat er wat van de middelen af. De hoogte van de extra middelen (of aftrek) is gelijk aan de afwijking vermenigvuldigd met het bijbehorende gewicht.

Tabel 3.7 toont ter illustratie een voorbeeldberekening bij een fictieve gemeente X op basis van model 12. De gemeente krijgt allereerst de gemiddelde re-integratie-uitgaven per inwoner toegekend (€ 79). Vervolgens wordt per verdeelkenmerk gekeken hoeveel de gemeente afwijkt van het gemiddelde voor alle gemeenten. In dit voorbeeld is de omvang van de totale doelgroep bij gemeente X 12%, gemiddeld over alle gemeenten is dit 10,7%, een afwijking van 1,3%. De afwijkingen van alle verdeelkenmerken ten opzichte van het gemiddelde worden vervolgens vermenigvuldigd met het bijbehorende gewicht. Voor de totale doelgroep is het gewicht 0,18. Dit geeft dan de op- of afslag per verdeelkenmerk. Gemeente X heeft een relatief grotere doelgroep, meer bijstandsgerechtigden en een slechtere arbeidsmarkt dan gemiddeld. Op basis hiervan ontvangt de gemeente dus extra middelen. Daarnaast heeft de gemeente minder niet-westerse allochtonen en laagopgeleiden dan gemiddeld. Dit resulteert in aftrekposten op het budget. Het voorspelde budget per inwoner is voor deze gemeente dan € 123,7. Het totale budget volgt dan door het budget per inwoner te vermenigvuldigen met het aantal inwoners van 15 tot en met 64 jaar.

In de praktijk hangt het budget ook nog af van het politiek bepaalde macrobudget. Op basis van de bovengenoemde berekening worden daarom per gemeente de voorspelde uitgaven gedeeld door het totaal aan voorspelde uitgaven. Dit geeft het budgetaandeel per gemeente en door dit aandeel te vermenigvuldigen met het macrobudget wordt het gemeentelijk budget bepaald.

Tabel 3.7 Voorbeeld budgetberekening gemeente X op basis van model 12

Kenmerk	Waarde	Gemiddelde voor alle gemeenten	Verschil (A)	Gewicht (B)	Bijdrage (A*B)
Constate (gemiddelde uitgaven per inwoner)					79,2
Tot doelgroep	12,0 %	10,7 %	1,3	0,18	0,2
Bijstandsontvangers	2,8 %	1,9 %	0,9	43,86	41,2
Niet-westerse allochtonen 15-64	5,7 %	5,8 %	-0,1	2,41	-0,7
Lageropgeleiden (t/m lbo)	6,0 %	6,5 %	-0,5	1,29	-0,2
Gebrek aan banen	30,1 %	28,1 %	2,0	2,01	4,0 +
Voorspeld budget per inwoner 15-64					123,7
Aantal inwoners 15-64					50.000 X
Voorspeld budget					6.184.194

Bron: SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

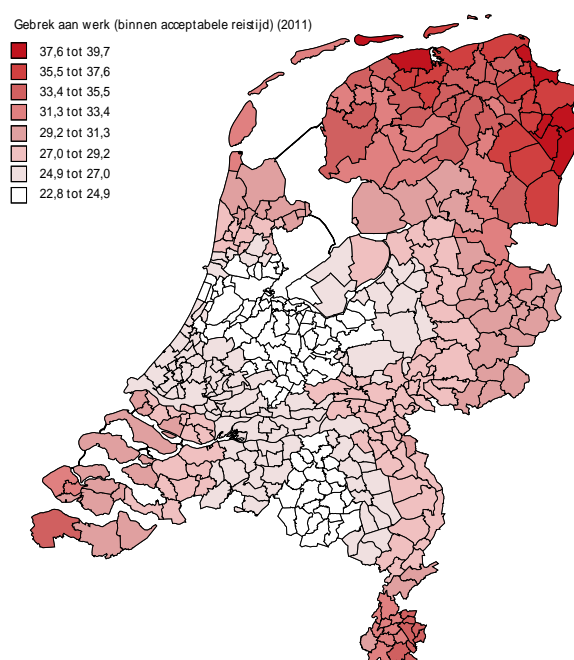
3.2.4 Eerste beoordeling verdeelkenmerken

Een belangrijk aspect van een nieuw verdeelmodel is dat goed gehoor wordt gegeven aan de motie Kerstens, waarin wordt verzocht om ‘het opnamevermogen van de regionale arbeidsmarkt, naast het aantal mensen met een arbeidsbeperking, substantieel mee te wegen bij het vaststellen van de verdeelmodellen van de financiële middelen die met de Participatiewet aan de gemeenten toekomen’.

Gebrek aan banen

Alle modellen nemen het opnamevermogen van de regionale arbeidsmarkt mee bij de verdeling van de budgetten over gemeenten. De indicator ‘gebrek aan banen’ geeft weer hoeveel banen er bereikbaar zijn, gewogen met het aantal mensen dat concurreert om deze banen. Alle banen en leden van de beroepsbevolking tellen mee in deze score voor een gemeente, maar hoe verder weg, hoe minder. Een baan op een uur reizen telt dus minder zwaar mee dan een baan waarvoor maar een kwartier gereisd hoeft te worden. Hetzelfde geldt voor de potentiële beroepsbevolking: mensen die op een uur reisafstand wonen tellen minder zwaar mee als concurrent voor een baan dan mensen die op een kwartier reisafstand wonen.¹³ Figuur 3.1 laat zien dat in een aantal regio’s (waaronder Oost-Groningen, Zuid-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen) zeer weinig banen bereikbaar zijn. Door deze indicator op te nemen in het verdeelmodel krijgen regio’s met een groter gebrek aan werk een groter deel van het budget.

¹³ In deze indicator is niet gecorrigeerd voor Wsw-banen. Een Wsw-baan telt dus mee als een baan. Vooral in regio’s met veel Wsw-banen kan dit een te rooskleurig beeld geven. In de toekomst kan ervoor gekozen worden om deze banen buiten beschouwing te laten. Dit is echter wel bewerkelijk.

Figuur 3.1 Vooral in periferie tekort aan banen

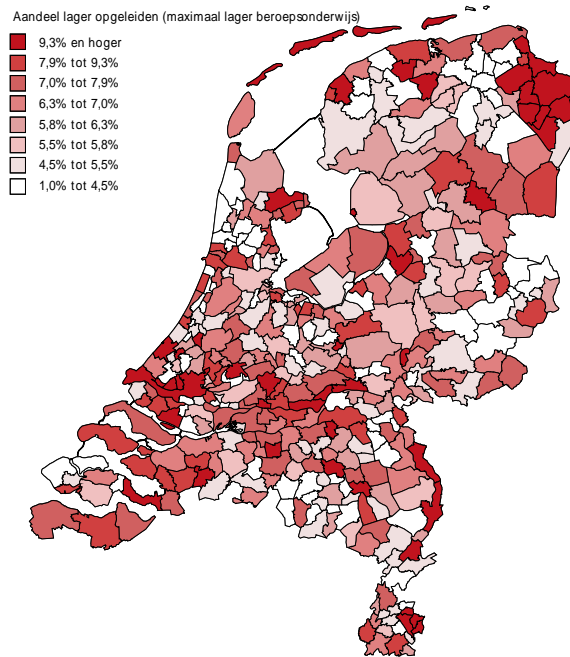
Bron: Atlas voor gemeenten op basis van data CBS

Laagopgeleiden

Een ander kenmerk dat rekening houdt met gemeenten in zwakkere regio's is het aandeel laagopgeleiden, dat (in verschillende vormen) in alle modellen is opgenomen.¹⁴ Figuur 3.2 toont dat vooral in de periferie en in de grote steden sprake is van veel laagopgeleiden. Door deze indicator op te nemen krijgen deze gemeenten een groter deel van het budget.

¹⁴ Voor alle modellen is afzonderlijk gekeken welke indicator voor laagopgeleiden het beste de uitgaven verklaart.

Figuur 3.2 In steden en periferie veel lageropleiden

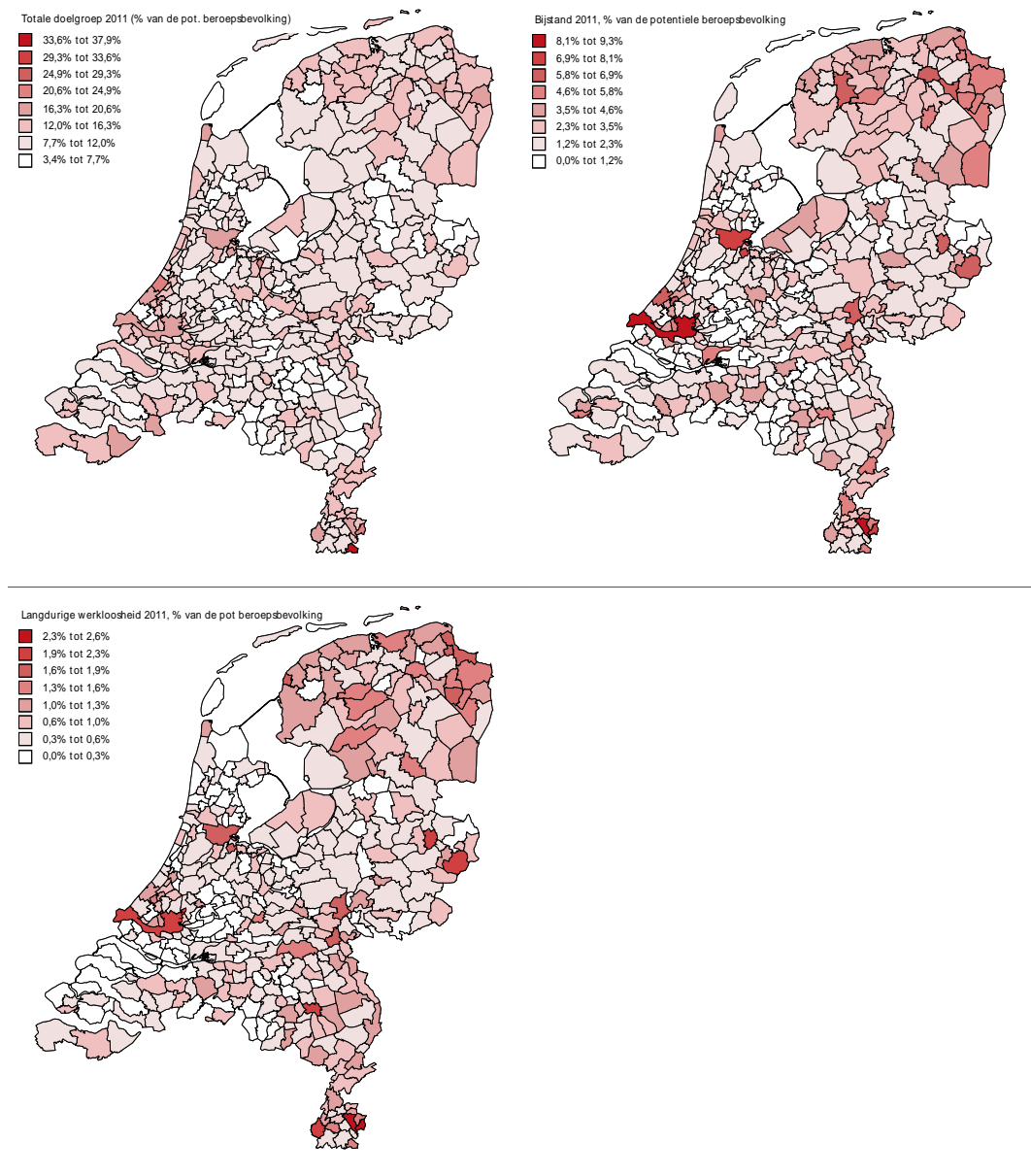

Bron: CBS, bewerking Atlas voor gemeenten/SEO Economisch Onderzoek

Omvang totale doelgroep, bijstandsontvangers en langdurig werklozen

De figuren met de omvang van de totale doelgroep en de bijstandsgerechtigden laten goed zien waarom het kenmerk bijstandsgerechtigden beter aansluit bij de uitgaven. Bij de totale doelgroep zijn er weinig regio's die eruit springen. Het wordt wel duidelijk dat de totale doelgroep groter is in de grote steden en de periferie, maar het verschil is klein. Bij de bijstandsgerechtigden is een uitgesprokener beeld te zien: (Oost-)Groningen, Friesland, Limburg en de grote steden hebben relatief veel bijstandsgerechtigden, zie Figuur 3.3. De figuur illustreert ook dat het aandeel langdurig werklozen sterk samenhangt met het aandeel bijstandsgerechtigden. Deze vormen in de verdeelmodellen dus een proxy voor het aandeel bijstandsgerechtigden.

Figuur 3.3 Spreiding bij bijstandsgerechtigden uitgesprokenener dan bij de totale doelgroep

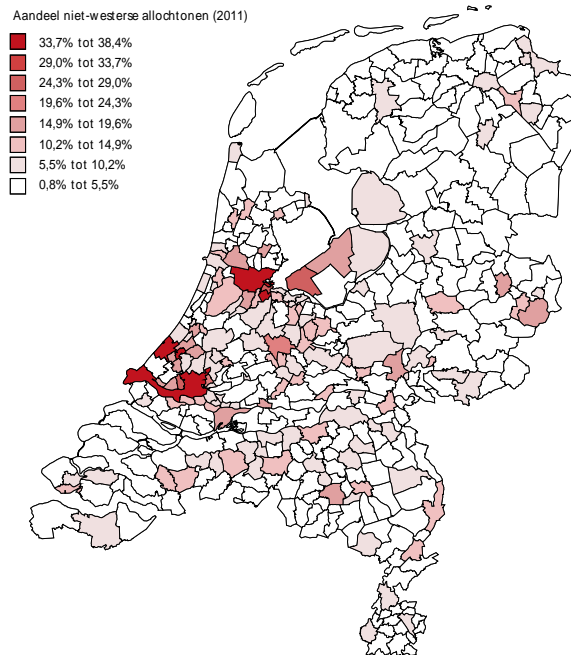

Bron: CBS, bewerking Atlas voor gemeenten/SEO Economisch Onderzoek

Niet-westerse allochtonen

Een kenmerk dat erg belangrijk is voor de grote steden is het aandeel niet-westerse allochtonen. Figuur 3.4 laat zien dat niet-westerse allochtonen zich vooral in de grote steden concentreren. Deze resulteren vooral daar in een grotere bijstandsafhankelijkheid en een moeilijker te re-integreren doelgroep, bijvoorbeeld vanwege taalbarrières of discriminatie.

Figuur 3.4 Allochtonen concentreren zich in de steden

Bron: CBS, bewerking Atlas voor gemeenten/SEO Economisch Onderzoek

Mensen met een arbeidsbeperking

De motie Kerstens vraagt ook om het aantal mensen met een arbeidsbeperking mee te nemen als indicator voor de behoefte aan participatiemiddelen. Zoals uit Tabel 2.1 blijkt bestaat het grootste deel van het participatiebudget uit middelen voor de ‘Wsw oude stijl’, oftewel het zittend bestand in de Wsw. In 2015 gaat het om 77 procent van de middelen, in 2019 nog 71 procent. Deze middelen worden verdeeld op basis van het feitelijk aantal Wsw’ers ultimo 2012 en een voorspelde uitstroomkans (zie hoofdstuk 5 voor de methodiek). Het grootste deel van het budget wordt dus verdeeld op basis van het aantal mensen met een arbeidsbeperking, afgemeten aan het aantal Wsw’ers.

Om ook bij de verdeling van de re-integratiemiddelen rekening te houden met het aantal mensen met een arbeidsbeperking worden de middelen voor de nieuwe doelgroep verdeeld naar rato van de instroom van Wsw’ers en Wajongers in het verleden. Het is de verwachting dat de historische instroom een goede voorspeller is voor de toekomstige behoefte. Voor de verdeling van de rest van het budget (klassiek WWB) zijn een aantal indicatoren voor arbeidsbeperkten onderzocht. Een deel van deze indicatoren is afgefallen op inhoudelijke gronden. Zo is de indicator ‘aantal gebruikers van een WMO voorziening’ afgefallen omdat deze beïnvloedbaar is door gemeenten. De volgende indicatoren bleven over en zijn kwantitatief getoetst:

- AO-uitkeringen,
- Gebruikers van de Wet tegemoetkoming Chronisch Gehandicapten,
- Gebruikers aftrek bijzondere ziektekosten.

Uit de analyse bleek dat de deze indicatoren geen bijdrage leverden aan het verklaren van de verschillen in behoefte aan participatiebudget tussen gemeenten.

3.3 Verdeling van middelen voor de totale doelgroep

Er kan ook voor gekozen worden om geen onderscheid te maken tussen de oude en de nieuwe doelgroep en de middelen tegelijkertijd te verdelen met één model. Dit kan op twee manieren. Allereerst kunnen de regressieresultaten uit Tabel 3.6 gebruikt worden om budgetaandelen per gemeente te berekenen. Deze budgetaandelen worden vervolgens vermenigvuldigd met het macrobudget voor het Participatiebudget WWB klassiek én de over te hevelen middelen voor de nieuwe doelgroep. Dit betekent dat de middelen voor de nieuwe doelgroep op dezelfde wijze worden verdeeld als de oude doelgroep. Er kan daarnaast ook voor gekozen worden om de over te hevelen middelen voor de nieuwe doelgroep per gemeente op te tellen bij de uitgaven voor klassiek WWB en het regressiemodel opnieuw te schatten. In dat geval is de verdeling van de nieuwe doelgroep van invloed op de geschatte gewichten. Omdat in 2015 de nieuwe doelgroep erg beperkt van omvang is, is het onderscheid tussen beide methoden klein. Dat is te zien aan Tabel 3.8: de geschatte gewichten verschillen nauwelijks van de gewichten uit het model op basis van de uitgaven klassiek WWB. Deze variant leidt ook niet tot een andere set aan verdeelkenmerken.

Tabel 3.8 Een model op de uitgaven klassiek WWB en overgehevelde budgetten voor de nieuwe doelgroep leidt tot vrijwel dezelfde schattingen

Kenmerken (t.o.v. gemiddelde)	Alleen totale doelgroep			Met maatstaf voor bijstandsonvangers								
	(1)	(2)	(3,vk)	% bijstandsonvangers hele jaar			% bijstandsonvangers op 1 jan			% bijstandsonvangers vertraagd op 1 jan t-2		
	(1)	(2)	(3,vk)	(4)	(5)	(6,vk)	(7)	(8)	(9,vk)	(10)	(11)	(12,vk)
Tot doelgroep	13,52***	3,62***	3,22***	0,90**	0,73	0,71	0,74	0,49	0,37	0,52	0,32	0,15
Bijstandontvangers				41,11***	36,05***	35,74***	44,86***	37,18***	37,91***	52,49***	43,21***	44,35***
Niet-westerse allochtonen 15-64 jaar		4,98***	6,59***		2,44***	2,08***			2,62***	2,40***	2,73***	2,39***
Laagopgeleiden (t/m sec ond 1 ^e fase)		0,76***	0,70**									
Lageropgeleiden (t/m lbo)					1,01***	0,91***					1,19***	1,31***
Laagstopgeleiden (t/m basisonderwijs)								1,63***	1,69***			
Langdurig werkloos (>3 jaar)		44,37***	60,29***									
Regionaal klantenpotentieel		0,35***			0,11***			0,10***			0,06*	
Gebrek aan banen (aantal banen binnen acceptabele reistijd gedeeld door de beroepsbevolking)		4,49***	4,91***		1,26***	1,10***		1,63***	1,88***		1,26***	2,03***
Stedelijkheid					-0,21***			-0,13**			-0,14**	
WW-ontvangers 1 jan					-7,71***			-5,10**				
Banen in de arbeidsmarktregio (als % van inwoners 15-64 in de regio)								-0,29*			-0,42***	
Constante	81,02***	81,02***	81,02***	81,02***	81,02***	81,02***	81,02***	81,02***	81,02***	81,02***	81,02***	81,02***
N ¹	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400
R-kwadraat	42,5	84,5	81,6	89,2	91,0	90,5	88,6	90,7	90,4	89,3	91,5	91,2
Negatieve voorsp. budgetten	6	11	7	2	0	0	3	2	1	3	1	1

* p<.1; ** p<.05; *** p<.01

¹ Nederland telt in 2014 403 gemeenten. Voor drie gemeenten ontbreken de uitgaven aan re-integratie en/of educatie in 2011.

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

3.4 Keuze voorkeursvarianten

De verschillende opties voor het verdeelmodel zijn voorgelegd aan de begeleidingscommissie. Om zo veel mogelijk gehoor te geven aan de motie Kerstens is in de begeleidingscommissie besloten om geen model voor de totale uitgaven uit te werken, maar de middelen voor de nieuwe doelgroep de komende jaren afzonderlijk en historisch te verdelen. Op deze manier ontvangen gemeenten met een hoge Wajong- en/of Wsw-instroom middelen naar behoefte. Als de middelen overgaan naar het gemeentefonds kan dan worden bezien hoe deze opgenomen moeten worden in een verdeelmodel. Tegen die tijd is ook meer zicht op en informatie over mogelijke verdeelkenmerken beschikbaar.

Op basis van de discussie in de begeleidingscommissie is voor de verdeling van de klassieke re-integratiemiddelen een keuze gemaakt voor model 3 en model 12 in Tabel 3.6. Bij een deel van de begeleidingscommissie bestond een voorkeur voor een model waarin het aantal bijstandsontvangers niet was opgenomen. Dit omdat opname van het aantal bijstandsontvangers in het verdeelmodel voor het participatiebudget de prikkels in de verdeling van het Inkomensdeel zou kunnen verminderen. Elke bijstandsontvanger extra leidt dan tot minder geld via het verdeelmodel voor het Inkomensdeel, maar tot meer geld voor participatie. Per saldo is het effect negatief: een uitkeringsontvanger meer leidt tot minder middelen voor participatie en uitkeringen samen, maar het effect is minder negatief dan wanneer het aantal uitkeringsontvangers niet in het model zit. Daarom is ervoor gekozen model 3 uit te werken, waarin het aantal bijstandsontvangers niet is opgenomen. Wel is het aantal langdurig werklozen opgenomen. Deze indicator bevat het aantal bijstandsgerechtigden dat langdurig werkloos is en hangt dus samen met het aantal bijstandsontvangers.

Bij een ander deel van de begeleidingscommissie bestond juist een voorkeur voor een model waarin het aantal bijstandsontvangers is opgenomen. Dit omdat de behoefte aan re-integratieactiviteiten een-op-een samenhangt met het aantal bijstandsontvangers. Als er sprake is van tekorten in het budget voor de uitkeringen dan heeft de gemeente geen ruimte om re-integratieactiviteiten daaruit te betalen, terwijl er juist dan veel behoefte is aan re-integratiemiddelen. Om die reden is ervoor gekozen om model 12 verder uit te werken. Gekozen is voor model 12, waarbij het aantal bijstandsontvangers vertraagd is opgenomen, omdat in dat model een stijging van het aantal bijstandsontvangers niet direct leidt tot een hoger budget, maar met vertraging. De doorkruising van de prikkelwerking van de verdeling van het Inkomensdeel is daardoor minder.

Er is besloten deze varianten nader te analyseren. Naast een model dat geijkt is op de uitgaven WWB klassiek, worden ook modellen uitgewerkt waarbij deze uitgaven zijn gecorrigeerd voor inburgeringmiddelen en de oude gesubsidieerde banen. Gemeenten kregen immers in 2011 nog wel middelen voor inburgering via het Participatiebudget, maar nu niet meer. Daarnaast is het de bedoeling om de oude gesubsidieerde banen (ID/WIW-banen) af te bouwen. De correctie voor inburgering is gedaan door de inburgeringbudgetten voor 2011 van de uitgaven af te halen en de uitgaven voor gesubsidieerde banen zijn ingeschat door het aantal banen per gemeente te

vermenigvuldigen met een vast bedrag per baan (€ 20.000, op basis van onderzoek van CAB 2011). Zie paragraaf 2.1 of bijlage A voor een uitgebreide beschrijving van de correcties.

3.5 Nadere uitwerking voorkeursvarianten

De modellen 3 en 12 zijn opnieuw geschat.¹⁵ Hierbij zijn allereerst de uitgaven aan WWB klassiek in 2011 als te verklaren variabele genomen, vervolgens is gekeken naar een model waarbij de uitgaven zijn gecorrigeerd voor inburgering en tot slot is ook een correctie voor gesubsidieerde banen toegepast. Gemeenten kregen immers in 2011 nog wel middelen voor inburgering via het Participatiebudget, maar nu niet meer. Omdat de uitgaven aan inburgering niet bekend zijn, is ervoor gekozen om hiervoor de toegekende budgetten te gebruiken. Voor de oude gesubsidieerde banen (ID/WIW-banen) is ervoor gekozen om per gemeente het aantal oude gesubsidieerde banen te vermenigvuldigen met een bedrag per baan om zo de uitgaven aan gesubsidieerde arbeid te berekenen. Het bedrag per baan is hierbij ingeschat op € 20.000. Omdat gemeenten vanwege langlopende verplichtingen moeite zullen hebben de oude gesubsidieerde banen snel af te bouwen is ook gekeken naar een analyse waarbij het bedrag per baan te laag is ingeschat: op € 10.000. De resultaten van deze analyse staan in bijlage C.

Tabel 3.9 toont de schattingsresultaten voor model 3 en Tabel 3.10 toont die van model 12. Omdat in dat laatste geval het aandeel niet-westerse allochtonen niet meer significant is als wordt gecorrigeerd voor inburgering en oude gesubsidieerde banen, is het model nogmaals geschat zonder dit kenmerk.

Tabel 3.9 Door de correcties op de uitgaven daalt het gewicht van niet-westerse allochtonen

	Model 3		
	Uitgaven WWB klassiek	Uitgaven WWB klassiek min inburgering	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen
Tot doelgroep	3,228***	3,087***	2,959***
Niet-westerse allochtonen 15-64 jaar	6,558***	4,855***	4,203***
Laagopgeleiden (t/m sec ond 1 ^e fase)	0,675**	0,705**	0,641**
Langdurig werkloos (>3 jaar)	59,447***	58,950***	54,406***
Gebrek aan banen (aantal banen binnen acceptabele reistijd gedeeld door de beroepsbevolking)	4,865***	4,875***	4,610***
Constante	79,169***	68,074***	63,398***
N	400	400	400
R-kwadraat	0,815	0,780	0,745

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

¹⁵ Hierbij is weer de hele set van mogelijke verdeelkenmerken getoetst. Dit leverde geen andere significante kenmerken op. De resultaten zijn dus robuust.

Tabel 3.10 Door de correcties neemt de significantie van niet-westerse allochtonen af

	Model 12			
	Uitgaven WWB klassiek	Uitgaven WWB klassiek min inburgering	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen
Tot doelgroep	0,177	0,064	0,302	0,336
Bijstandontvangers	43,860***	43,456***	39,340***	41,072***
Niet-westerse allochtonen 15-64 jaar	2,405***	0,734**	0,525	
Lageropgeleiden (t/m lbo)	1,293***	1,308***	0,692*	0,745**
Gebrek aan banen (aantal banen binnen acceptabele reistijd gedeeld door de beroepsbevolking)	2,008***	2,051***	2,171***	1,766***
Constante	79,169***	68,074***	63,398***	63,398***
N	400	400	400	400
R-kwadraat	0,911	0,892	0,846	0,845

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

De tabellen laten zien dat de verklaaringskracht van de modellen afneemt door de correcties, vooral na de correctie voor gesubsidieerde arbeid. Het is dus moeilijker voor het model om de verschillen in de uitgaven tussen gemeenten te verklaren. De correcties leiden ertoe dat vooral het gewicht van de niet-westerse allochtonen lager wordt. Dit is volgens verwachting omdat gemeenten met relatief veel allochtonen ook meer inburgeringmiddelen ontvingen. Dit gewicht daalt verder na correctie voor gesubsidieerde banen omdat vooral grote gemeenten zowel relatief veel gesubsidieerde banen als veel niet-westerse allochtonen hebben.

3.6 Gevolgen voor de verdeling

Bij toepassing van het verdeelmodel treden twee verschillende effecten op. Allereerst is het de vraag hoe goed het model aansluit bij de uitgaven waarop het model geijkt is. Dit geeft inzicht in de fit van het model. Naarmate de fit hoger is, zullen de voorspelde budgetten beter aansluiten bij de werkelijke uitgaven van gemeenten en sluit het model beter aan bij de behoefte. Ten tweede is er een effect van de overgang naar een ander model. Gemeenten krijgen nu budget op basis van het huidige model. Bij de overgang naar een ander model worden de budgetten bepaald op basis van het nieuwe model. Dit zal leiden tot budgetverschuivingen. Deze zijn grotendeels gewenst omdat is gebleken dat het huidige model niet goed voldoet. Wel is het zo dat als het model grote budgetverschuivingen tot gevolg heeft, dit problemen geeft met de financiële beheersbaarheid en er behoefte zal zijn aan een overgangsregime.

Deze analyse brengt dus twee effecten in kaart:

- Modeffecten. Dit geeft inzicht in de aansluiting van het model op de werkelijke uitgaven. Het modeffect is gedefinieerd als het verschil tussen het voorspelde uitgavenaandeel/budgetaandeel en het werkelijke uitgavenaandeel als percentage van de werkelijke aandeel.
- Herverdeeeffecten. Dit geeft inzicht in de budgetverschuiving tussen het oude en het nieuwe model. Het herverdeeeffect is gedefinieerd als het verschil tussen het voorspelde

budgetaandeel/uitgavenaandeel op basis van het nieuwe model en het budgetaandeel 2014¹⁶ volgens het oude model als percentage van het budgetaandeel volgens het oude model.

3.6.1 Modeleffecten - verschil tussen nieuw budget en werkelijke uitgaven

Tabel 3.9 en Tabel 3.10 met de schattingsresultaten lieten al zien dat de verklaringskracht van het model afneemt naarmate meer correcties op de uitgaven worden uitgevoerd. Dit leidt ertoe dat de modeleffecten van het model toenemen. De voorspelde uitgaven zullen immers sterker afwijken van de werkelijke uitgaven als het model minder goed verklaart.

Tabel 3.11 toont de modeleffecten. De modeleffecten voor model 3 zijn behoorlijk groter dan die voor model 12. Dat is volgens verwachting: de verklaringskracht van model 12 is ook een stuk hoger. De modeleffecten treden daarnaast vooral op bij de kleinere gemeenten. Dit is een bekend fenomeen: kleinere gemeenten hebben vaker relatief hoge of lage scores op verdeelkenmerken of uitgaven waardoor zij grotere modeleffecten kennen, zowel positief als negatief. Voor de gemeenten met 25.000 inwoners of meer zijn de modeleffecten van model 12 op de uitgaven zonder correcties qua omvang vergelijkbaar met die voor de verdeling van het inkomendeel (voor ex ante aftopping). Voor de herschatting voor 2014 bedroeg het gemiddelde absolute modeleffect daar 14,0%, zie Tempelman (2013). Het jaar daarvoor was het 14,7%.

Tabel 3.11 Modeleffecten nemen toe naarmate meer correcties op de uitgaven worden gedaan

	Uitgaven WWB klassiek	Uitgaven WWB klassiek min inburgering	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen - Zonder Niet-w allochtonen
MODEL 3				
Aantal gemeenten met hogere voorspelde uitgaven	234	239	224	Nvt
Aantal gemeenten met lagere voorspelde uitgaven	169	164	179	Nvt
Gemiddelde absolute modeleffect	36,6%	48,4%	55,7%	Nvt
Gemiddelde absolute modeleffect, 25.000+ gemeenten	28,2%	36,0%	38,8%	Nvt
MODEL 12				
Aantal gemeenten met hogere voorspelde uitgaven	205	206	190	196
Aantal gemeenten met lagere voorspelde uitgaven	198	197	213	207
Gemiddelde absolute modeleffect	21,1%	26,8%	36,4%	36,3%
Gemiddelde absolute modeleffect, 25.000+ gemeenten	15,3%	19,2%	25,9%	25,9%

Het gemiddelde modeleffect geeft aan of de groep gemeenten er gemiddeld op voor- of achteruit gaat. Het gemiddelde absolute modeleffect geeft de omvang van de effecten weer. Dus een lagere waarde betekent dat de modeleffecten gemiddeld kleiner zijn, ongeacht de richting.

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

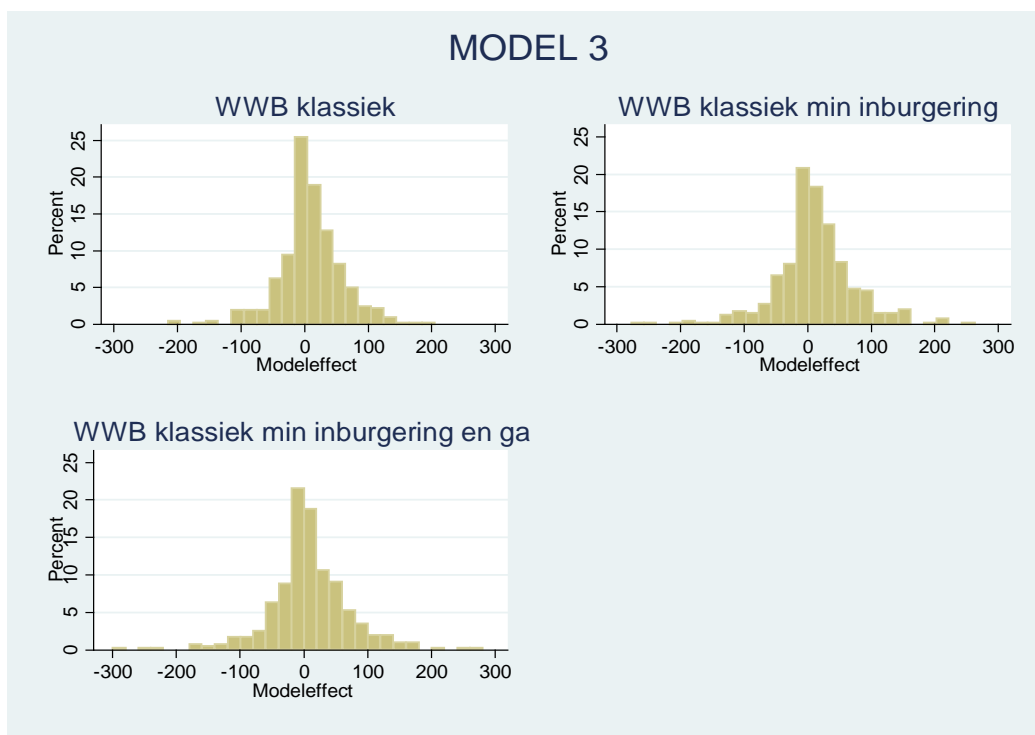
¹⁶ Het gaat hier om het voorlopige budgetaandeel, zie gemeenteloket SZW.

Bij alle varianten voor model 3 en 12 is het gemiddelde modeffect voor gemeenten in de zwakke regio's positief. Dit betekent dat de voorspelde uitgaven/budgetten voor deze gemeenten gezamenlijk gemiddeld hoger zijn dan de (gecorrigeerde) uitgaven. Dit betekent overigens niet dat alle gemeenten binnen deze groepen positieve modeffecten hebben. Voor de grote vier gemeenten zijn de modeffecten in model 3 gemiddeld negatief. Voor alle varianten binnen model 12 zijn de modeffecten voor de grote vier gemeenten gemiddeld positief.

Spreiding modeffecten

Figuur 3.5 toont de spreiding van de modeffecten voor model 3. Het is duidelijk dat het merendeel van de gemeenten een redelijk beperkt modeffect kent: voor het model WWB klassiek heeft ongeveer 45 procent van de gemeenten een modeffect dat tussen -20 en +20 procent ligt. Voor een klein deel van de gemeenten zijn de modeffecten echter zeer substantieel. Het gaat hier dan weer voornamelijk om de kleine gemeenten die de grotere effecten kennen. Voor een groot deel wordt dit veroorzaakt doordat deze gemeenten zeer kleine uitgavenaandelen hebben. Stel dat een gemeente een uitgavenaandeel heeft van 0,001% en het model een budgetaandeel van 0,002% voorspelt, dan geeft dit een modeffect van 100%.

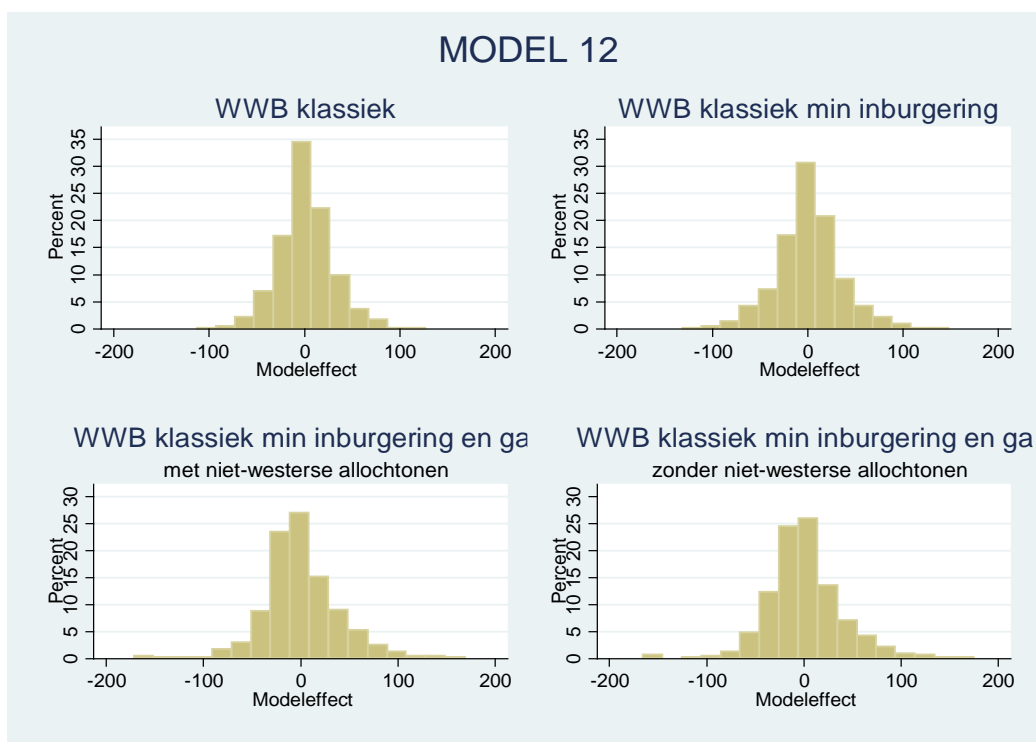
Figuur 3.5 Het merendeel van de gemeenten heeft een beperkt modeffect

Een klein aantal gemeenten (maximaal 10) met zeer hoge of zeer lage modeffecten zijn buiten beschouwing gelaten. Het gaat hier om gemeenten die na correctie een uitgavenaandeel hebben dat vrijwel gelijk is aan nul. Een procentuele afwijking wordt dan opgeblazen. Ga = gesubsidieerde arbeid
Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Figuur 3.6 toont de spreiding van de modeffecten voor model 12. Ook nu geldt dat het model op basis van WWB klassiek de kleinste spreiding geeft, maar de verschillen zijn klein.

Figuur 3.6 Slechts kleine verschillen in spreiding tussen de varianten binnen model 12

Een klein aantal gemeenten (maximaal 4) met zeer hoge of zeer lage modeffecten zijn buiten beschouwing gelaten. Het gaat hier om gemeenten die na correctie een uitgavenaandeel hebben dat vrijwel gelijk is aan nul. Een procentuele afwijking wordt dan opgeblazen. Ga = gesubsidieerde arbeid

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

3.6.2 Herverdeeleffecten - verschil tussen nieuw en oud budget

Budgetverdeling naar gemeentegrootte en zwakke regio's

Tabel 3.12 laat de budgetverdelingen zien. In de eerste kolommen staat de verdeling zoals die volgens het huidige model is voor de jaren 2012, 2013 en 2014. Daarna volgen de aandelen volgens de nieuwe modellen waarbij verschillende correcties op de uitgaven zijn toegepast. De tabel laat de resultaten voor beide modellen zien.

Voor model 3 geldt dat het model zonder correcties op de uitgaven gunstig uitpakt voor de grote vier gemeenten en kleinere gemeenten (meer dan 20.000 maar minder dan 50.000 inwoners). De grote gemeenten (meer dan 100.000 inwoners, maar minder dan 250.000) gaan er behoorlijk op achteruit in budget. Ook de gemeenten in zwakke regio's ontvangen met dit model minder budget dan met het huidige model. Het corrigeren van de uitgaven voor inburgering en/of gesubsidieerde banen zwakt dit effect voor de gemeenten in de zwakke regio's iets af, maar hun budget blijft lager dan voorheen. Met de correcties krijgen de grote vier gemeenten nog steeds meer budget dan volgens het oude model in 2014, maar het verschil neemt wel af. Vooral de kleinere gemeenten profiteren van de correcties.

Model 12 herverdeelt budget naar de grote vier gemeenten als er geen correcties worden toegepast (WWB klassiek). Dit gaat ten laste van de budgetten voor de andere gemeenten, waaronder ook de gemeenten in de zwakke regio's. Toepassing van de verschillende correcties

leidt ertoe dat dit effect wordt afgezwakt. De grote vier gemeenten ontvangen in alle varianten nog steeds meer budget dan dat zij volgens het oude model in 2014 ontvingen, maar dit gaat niet ten koste van gemeenten in de zwakke regio's. In de laatste variant, waarbij het verdeelkenmerk niet-westerse allochtonen buiten beschouwing is gelaten, gaan de gemeenten in de zwakke regio's er het meest op vooruit.

Tabel 3.12 Model zonder correcties leidt tot lager budgetaandeel voor gemeenten in zwakke regio's

Gemeentegrootte	OUD MODEL		NIEUW MODEL				
	Budget aandeel 2012	Budget aandeel 2013	Budget aandeel 2014	Uitgaven WWB klassiek	Uitgaven WWB klassiek min inburgering	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidie erde banen	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen - Zonder Niet-w allochtonen
MODEL 3							
minder dan 20.000 inwoners	4,1	4,2	4,4	4,3	4,5	4,7	Nvt
tussen 20.000 en 50.000 inwoners	17,6	18,3	19,0	19,8	20,4	20,8	Nvt
tussen 50.000 en 100.000 inwoners	19,3	19,4	19,3	19,2	19,5	19,5	Nvt
tussen 100.000 en 250.000 inwoners	27,0	26,7	26,0	23,6	23,6	23,5	Nvt
meer dan 250.000 inwoners	32,0	31,3	31,3	33,1	32,0	31,5	Nvt
Gemeenten in zwakke regio's	13,9	13,5	13,1	10,8	12,0	12,2	Nvt
MODEL 12							
minder dan 20.000 inwoners	4,1	4,2	4,4	4,1	4,3	4,4	4,5
tussen 20.000 en 50.000 inwoners	17,6	18,3	19,0	18,3	18,6	18,7	18,7
tussen 50.000 en 100.000 inwoners	19,3	19,4	19,3	18,6	18,7	19,0	19,2
tussen 100.000 en 250.000 inwoners	27,0	26,7	26,0	25,5	25,8	25,7	25,8
meer dan 250.000 inwoners	32,0	31,3	31,3	33,6	32,7	32,1	31,8
Gemeenten in zwakke regio's	13,9	13,5	13,1	11,9	13,2	13,4	13,6

Cijfers zijn percentages

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Herverdeeeffecten voor individuele gemeenten

Het is ook van belang om te kijken hoe de modellen presteren voor de individuele gemeenten. Tabel 3.13 toont hoeveel gemeenten een positief en negatief herverdeeeffect hebben. Voor model 12 geldt dat in de variant op basis van uitgaven WWB klassiek 158 gemeenten volgens het nieuwe model meer budget krijgen dan volgens het oude model. Dit betekent dat 245 gemeenten erop achteruit gaan. Dit komt doordat het model budget herverdeelt richting de grote vier gemeenten. In model 12 met correcties voor inburgering en oude gesubsidieerde banen is het budget ongeveer 50-50 verdeeld. De tabel laat daarnaast zien dat de omvang van de herverdeeeffecten niet sterk varieert tussen de verschillende modellen. De gemeenten met 25.000 inwoners of meer kennen weer gemiddeld lagere effecten dan de kleinere gemeenten. Net als bij de modeffecten zijn de herverdeeeffecten voor model 3 groter dan die voor model 12.

Tabel 3.13 Weinig variatie in omvang van het herverdeeeffect door uitgavencorrecties

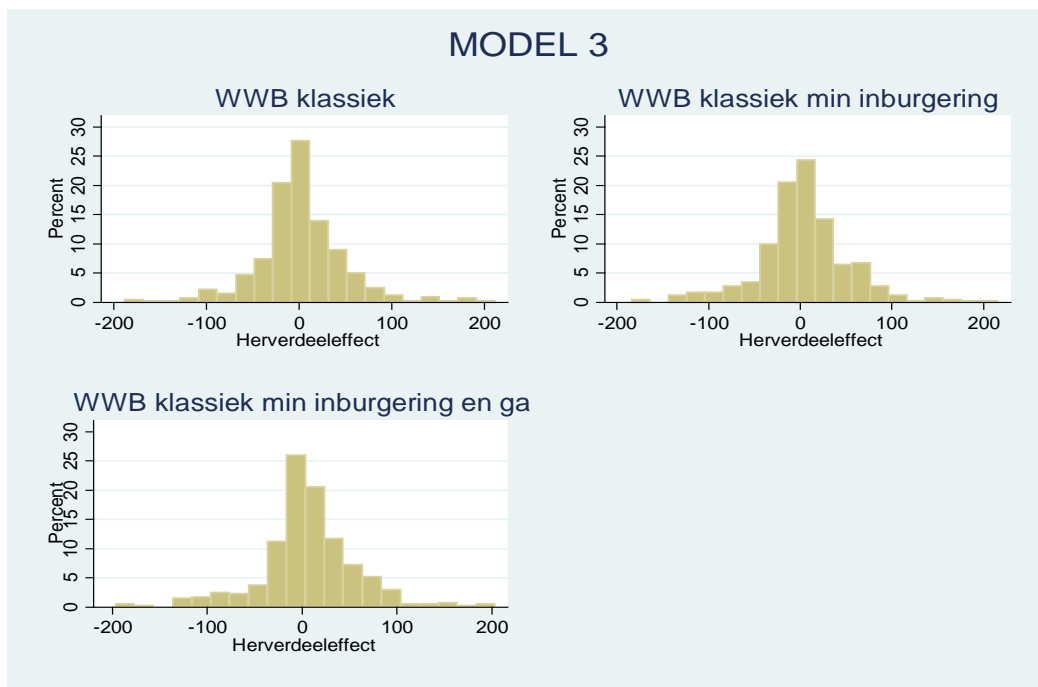
	Uitgaven WWB klassiek	Uitgaven WWB klassiek min inburgering	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen - Zonder Niet-w allochtonen
MODEL 3				
Aantal gemeenten met hogere voorspelde uitgaven	199	210	225	Nvt
Aantal gemeenten met lagere voorspelde uitgaven	204	193	178	Nvt
Gemiddelde absolute herverdeeeffect	34,0%	37,5%	38,0%	Nvt
Gemiddelde absolute herverdeeeffect, 25.000+ gemeenten	25,7%	25,1%	25,6%	Nvt
MODEL 12				
Aantal gemeenten met hogere voorspelde uitgaven	158	165	182	193
Aantal gemeenten met lagere voorspelde uitgaven	245	238	221	210
Gemiddelde absolute herverdeeeffect	20,6%	22,0%	21,8%	21,7%
Gemiddelde absolute herverdeeeffect, 25.000+ gemeenten	15,0%	14,2%	14,1%	14,4%

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Spreiding herverdeeeffecten

Figuur 3.7 toont de spreiding in de herverdeeeffecten voor model 3. Het is te zien dat de meeste gemeenten een redelijk beperkt herverdeeeffect hebben: de figuren concentreren zich rond de nul. Maar er zijn ook een aantal gemeenten met behoorlijke herverdeeeffecten. Voor een groot deel zijn dit kleine gemeenten, maar er zijn ook tweetal grotere gemeenten (meer dan 45.000 inwoners) met substantiële herverdeeeffecten. Deze ontstaan doordat die gemeenten relatief veel niet-westerse allochtonen en een relatief grote totale doelgroep hebben. Het aandeel bijstandsgerechtigden is juist lager dan gemiddeld in die twee gemeenten. Daardoor kregen zij op basis van het oude model dus minder budget. Figuur 3.8 laat zien dat de spreiding in herverdeeeffecten voor model 12 kleiner is dan model 3. Dit is zoals verwacht omdat het gemiddelde absolute herverdeeeffect van dit model ook lager was. De verschillen tussen de verschillen uitgavencorrecties zijn weer klein.

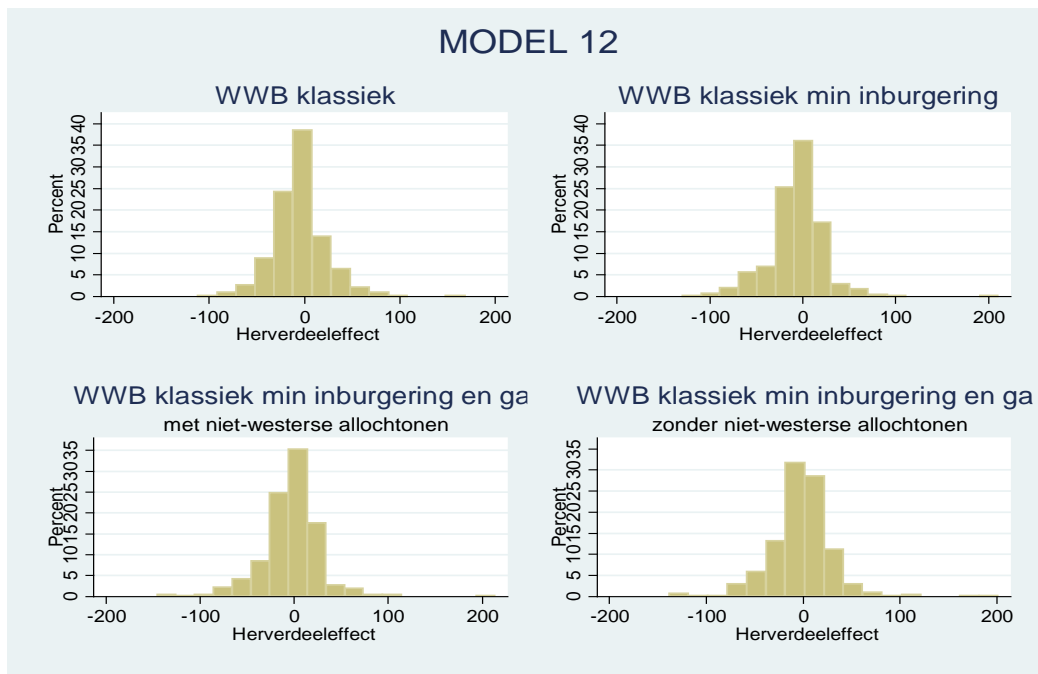
Figuur 3.7 Verschil in spreiding herverdeeeffecten tussen varianten klein

Een klein aantal gemeenten (maximaal 4) met zeer hoge of zeer lage herverdeeeffecten zijn buiten beschouwing gelaten. Het gaat hier om kleine gemeenten die budgetaandeel hebben dat vrijwel gelijk is aan nul. Een procentuele afwijking wordt dan opgeblazen, doordat de noemer naar nul gaat.

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Figuur 3.8 Spreiding in herverdeeeffecten voor model 12 kleiner dan voor model 3

Eén zeer kleine gemeente is buiten beschouwing gelaten. Het gaat hier om een gemeente met een budgetaandeel dat vrijwel gelijk is aan nul. Een procentuele afwijking wordt dan opgeblazen, doordat de noemer naar nul gaat.

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Herverdeeeffecten gemeenten in zwakke regio's

Tabel 3.14 zoomt nader in op de 30 gemeenten met veel Wsw- en Wajonginstroom én een slechte arbeidsmarkt en toont het gemiddelde herverdeeeffect en het gemiddelde absolute herverdeeeffect. Deze 30 gemeenten gaan er in model 3 en model 12 in het model op basis van klassiek WWB op achteruit. Na de uitgavencorrecties gaan deze gemeenten er gemiddeld op vooruit. Dit geldt ook voor model 3, ondanks dat het totale budgetaandeel voor de gemeenten in de zwakke regio's wel lager is dan voorheen. Dat komt doordat twee gemeenten met een relatief groot budgetaandeel een sterk negatief herverdeeeffect hebben. Voor model 12 geldt dat de gemeenten in zwakke regio's er gemiddeld op vooruit gaan als wordt gecorrigeerd voor inburgering en/of gesubsidieerde arbeid. In Tabel 3.12 was te zien dat de gemeenten in zwakke regio's in model 12 ook als collectief een groter budgetaandeel ontvangen (dit dus in tegenstelling tot model 3).

Tabel 3.14 Zwakke regio's gaan er gemiddeld in budget op vooruit als de uitgaven worden gecorrigeerd voor inburgering en/of gesubsidieerde banen

	Uitgaven WWB klassiek	Uitgaven WWB klassiek min inburgering	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen - Zonder Niet-w allochtonen
MODEL 3				
Gemeenten in zwakke regio's – gemiddeld herverdeeeffect	-4,07%	6,77%	9,54%	Nvt
Gemeenten in zwakke regio's – gemiddeld absoluut herverdeeeffect	18,78%	19,65%	20,77%	Nvt
MODEL 12				
Gemeenten in zwakke regio's – gemiddeld herverdeeeffect	-4,43%	5,68%	8,18%	9,36%
Gemeenten in zwakke regio's – gemiddeld absoluut herverdeeeffect	13,07%	12,57%	13,33%	13,90%

Het gemiddelde herverdeeeffect geeft aan of de groep gemeenten er gemiddeld op voor- of achteruit gaat. Het gemiddelde absolute herverdeeeffect geeft de omvang van de effecten weer. Dus een lagere waarde betekent dat de herverdeeeffecten gemiddeld kleiner zijn, ongeacht de richting.

Bron: SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

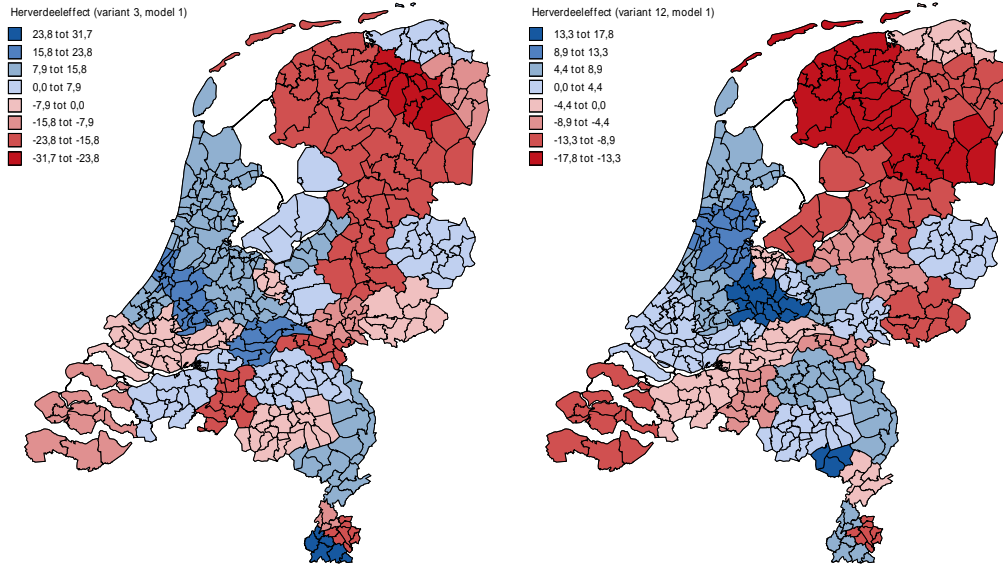
Herverdeeeffecten naar arbeidsmarktregio

Figuur 3.9 geeft de herverdeeeffecten visueel weer naar arbeidsmarktregio (in 2011). Het gaat hier om de herverdeeeffecten voor variant 3 (links) en 12 op basis van het model waarbij gebruik is gemaakt van de uitgaven aan het klassieke WWB-deel. De figuur laat zien dat vooral de arbeidsmarktregio's in de Randstad samen met een paar regio's in de periferie erop vooruit gaan, zoals Noord-Holland-Noord, Zuidelijk Noord-Holland, Haaglanden, Twente, Noordoost-Brabant, Noord-Limburg, Weert en Maastricht Mergelland.

Figuur 3.10 geeft de herverdeeeffecten na correctie van de uitgaven voor inburgering en gesubsidieerde banen. Het is duidelijk dat er een verschuiving richting de periferie plaatsvindt. Vooral in model 12 (waar het aandeel niet-westerse allochtonen geen effect meer heeft) is dat goed te zien. In beide modellen gaan onder andere de regio's Noord-Groningen, Oost-Groningen, Twente, De vallei, Noord-Limburg, Weert, Roermond en Maastricht Mergelland

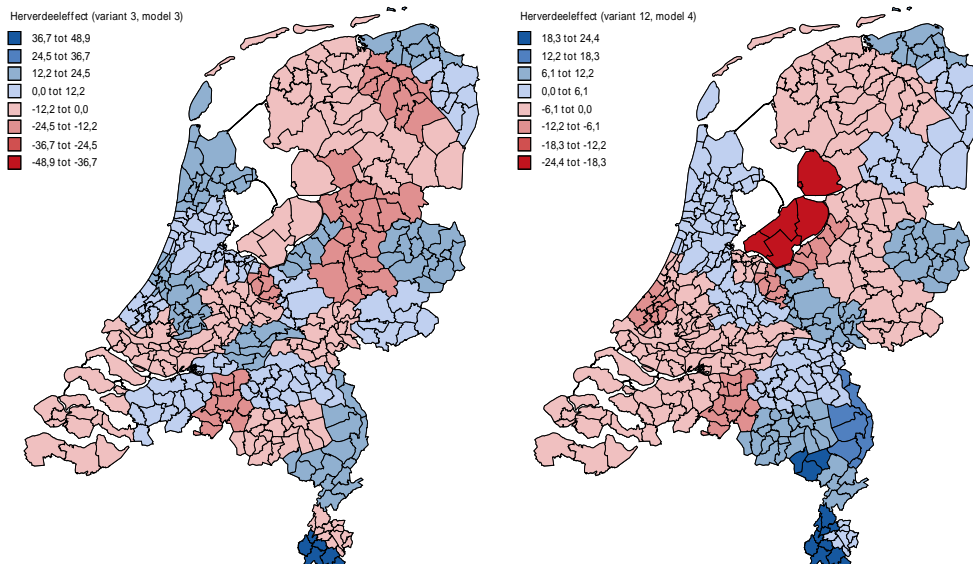
erop vooruit. Regio's die inleveren zijn onder andere Centraal-Groningen, Midden-Brabant, Eemland en Flevoland.

Figuur 3.9 Herverdeleeffect per arbeidsmarktregio bij een model op basis van de uitgaven WWB klassiek

Arbeidsmarktindeling in 2011
Bron: berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Figuur 3.10 Herverdeleeffect per arbeidsmarktregio bij een model op basis van de uitgaven WWB klassiek gecorrigeerd voor inburgering en gesubsidieerde banen

Arbeidsmarktindeling in 2011
Bron: berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

3.6.3 Dynamische effecten

Het is ook interessant om te kijken hoe het totale budget door de jaren heen verdeeld wordt en hoeveel daarvan op termijn terecht komt bij de gemeenten in zwakke regio's. Om hier een indruk van te krijgen zijn de berekende budgetaandelen op basis van de verdeling voor de nieuwe en de oude doelgroep voor het jaar 2015 gebruikt. Gekeken is hoeveel budget een gemeente in 2015 en later zou ontvangen als deze aandelen constant zouden zijn, uitgaande van de macrobudgetten in Tabel 2.1. Het budget per gemeente in 2016 is dan het budgetaandeel voor het model voor de oude doelgroep vermenigvuldigd met € 545 miljoen plus het budgetaandeel voor de Wajonginstroom vermenigvuldigd met € 24 miljoen (re-integratie Wajong en no-risk) plus het budgetaandeel voor de Wajong- en Wsw-instroom vermenigvuldigd met € 40 miljoen (begeleiding nieuwe doelgroep).

De totale budgetten en budgetaandelen staan voor de modellen 3 en 12 (klassiek WWB) in Tabel 3.15. De tabel laat zien dat de kleinere gemeenten (tot 50.000 inwoners) op termijn een groter deel van het totale budget ontvangen. Vooral de gemeenten met tussen de 20.000 en 50.000 inwoners gaan erop vooruit. De grote gemeenten leveren budget in. Dit is zoals verwacht, omdat de macrobudgetten voor de oude doelgroep afnemen en grote gemeenten relatief veel bijstandsontvangers hebben.

De budgetten, zowel absoluut als relatief, van gemeenten in de zwakke regio's nemen toe. Dit komt doordat het macrobudget voor de oude doelgroep afneemt, maar het budget voor de nieuwe doelgroep juist toeneemt. Doordat deze gemeenten een relatief grote nieuwe doelgroep hebben, gaan zij er op termijn op vooruit.

Tabel 3.15 Budgetaandeel gemeenten in zwakke regio's neemt op termijn toe

Type model (klassiek WWB)	2015		2016		2017		2018									
	3		12		3		12									
	macro	%	macro	%	macro	%	macro	%								
minder dan 20.000 inwoners	27	4	26	4	28	5	27	4	30	5	29	5	32	5	31	5
tussen 20.000 en 50.000 inwoners	123	20	114	19	127	21	119	20	132	22	124	20	141	22	133	21
tussen 50.000 en 100.000 inwoners	118	19	114	19	119	20	116	19	121	20	118	19	127	20	123	19
tussen 100.000 en 250.000 inwoners	144	24	155	26	145	24	156	26	147	24	156	26	153	24	163	26
meer dan 250.000 inwoners	197	32	200	33	189	31	191	31	181	30	184	30	182	29	184	29
Totaal	609	100	609	100	609	100	609	100	611	100	611	100	635	100	635	100
Gemeenten in zwakke regio's	66	11	73	12	67	11	73	12	68	11	73	12	71	11	76	12

De kolom macro geeft het totale budget weer. Budgetten zijn in miljoenen euro's. De kolom % geeft het budgetaandeel per groep gemeenten weer.
Bron: SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

3.7 Stabiliteit van de budgetaandelen

Om inzicht te krijgen in de stabiliteit van de budgetaandelen en dus de voorspelbaarheid van de budgetten voor gemeenten, zijn de voorspelde budgetaandelen opnieuw berekend maar dan met de scores op de verdeelkenmerken uit 2010 in plaats van 2011. De modellen zijn niet opnieuw geschat. Bij de berekening van de voorspelde budgetaandelen is alleen gebruikgemaakt van gegevens van een jaar eerder. Dit geeft een beeld van de verschuiving van het aandeel als het model jaarlijks wordt toegepast.

Budgetverdeling naar gemeentegrootte en zwakke regio's

Tabel 3.16 laat zien dat gebruik van de scores op verdeelkenmerken van een jaar eerder nauwelijks tot verschuivingen van de budgetaandelen op gemeentegrootte leiden. Dit komt doordat de gebruikte gemeentekenmerken door de jaren heen vrij stabiel zijn. Voor model 3 zijn bij de kleinere gemeenten (tot 20.000 inwoners) iets grotere schommelingen te zien. Voor model 3 zijn ook de schommelingen voor gemeenten in de zwakke regio's iets groter.

Tabel 3.16 Verdeelkenmerken uit eerdere jaren geven soortgelijke budgetaandelen

Gemeentegrootte	Kenmerken 2011				Kenmerken 2010				
	Uitgaven WWB klassiek	Uitgaven WWB klassiek min inburgering	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen - Zonder Niet-w allochtonen	Uitgaven WWB klassiek	Uitgaven WWB klassiek min inburgering	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen - Zonder Niet-w allochtonen	
	MODEL 3								
minder dan 20.000 inwoners	4,3	4,5	4,7	Nvt	4,6	4,9	5,1	Nvt	
tussen 20.000 en 50.000 inwoners	19,2	19,5	19,5	Nvt	19,2	19,4	19,4	Nvt	
tussen 50.000 en 100.000 inwoners	19,8	20,4	20,8	Nvt	20,8	21,4	21,8	Nvt	
tussen 100.000 en 250.000 inwoners	23,6	23,6	23,5	Nvt	23,5	23,4	23,4	Nvt	
meer dan 250.000 inwoners	33,1	32,0	31,5	Nvt	31,9	30,8	30,3	Nvt	
Gemeenten in zwakke regio's	10,8	12,0	12,2	Nvt	10,7	11,7	11,8	Nvt	
	MODEL 12								
minder dan 20.000 inwoners	4,1	4,3	4,4	4,5	4,1	4,3	4,5	4,6	
tussen 20.000 en 50.000 inwoners	18,3	18,6	18,7	18,7	18,3	18,6	18,6	18,6	
tussen 50.000 en 100.000 inwoners	18,6	18,7	19,0	19,2	18,6	18,7	19,2	19,3	
tussen 100.000 en 250.000 inwoners	25,5	25,8	25,7	25,8	25,5	25,8	25,7	25,8	
meer dan 250.000 inwoners	33,6	32,7	32,1	31,8	33,6	32,6	32,0	31,7	
Gemeenten in zwakke regio's	11,9	13,2	13,4	13,6	11,9	13,0	13,2	13,4	

Bron: SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Herverdeeleffecten voor individuele gemeenten

De vraag is dan hoe sterk de budgetaandelen verschuiven voor individuele gemeenten. Daartoe is een herverdeeleffect per gemeente berekend. Dit is het verschil tussen het budgetaandeel voor het model op basis van kenmerken in 2011 en het budgetaandeel op basis van kenmerken in 2010, als percentage van het budgetaandeel op basis van kenmerken 2010. Het herverdeeleffect geeft dus de procentuele afwijking van de twee budgetaandelen. Tabel 3.17 laat het gemiddelde absolute herverdeeleffect zien. Dit geeft inzicht in de omvang van de verschuiving, ongeacht of deze positief of negatief is.

Tabel 3.17 Vooral bij kleine gemeenten wat grotere verschuivingen in budgetaandeel

Gemeentegrootte	Uitgaven WWB klassiek		Uitgaven WWB klassiek min inburgering		Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen		Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen - Zonder Niet-w allochtonen	
	Proc verschil	> 10%	Proc verschil	> 10%	Proc verschil	> 10%	Proc verschil	> 10%
MODEL 3								
minder dan 20.000 inwoners	26,6	79	47,4	78	40,9	81		
tussen 20.000 en 50.000 inwoners	11,5	83	13,4	87	12,9	86		
tussen 50.000 en 100.000 inwoners	5,0	9	5,8	10	5,9	10		
tussen 100.000 en 250.000 inwoners	3,9	1	4,5	1	4,5	1		
meer dan 250.000 inwoners	5,7	0	7,0	2	7,2	2		
Totaal	15,3	172	22,9	178	20,7	180		
Gemeenten in zwakke regio's	4,8	1	5,3	2	5,3	3		
MODEL 12								
minder dan 20.000 inwoners	12,9	60	17,2	68	15,1	63	14,8	63
tussen 20.000 en 50.000 inwoners	7,5	46	9,1	66	8,4	61	8,8	61
tussen 50.000 en 100.000 inwoners	3,4	2	4,4	3	4,4	3	4,8	4
tussen 100.000 en 250.000 inwoners	2,6	0	3	0	3	0	3,2	0
meer dan 250.000 inwoners	1,1	0	1,3	0	1,3	0	1,3	0
Totaal	8,5	108	10,9	137	9,8	127	10,0	128
Gemeenten in zwakke regio's	4,3	1	4,7	1	4,4	1	4,7	2

Proc verschil is het gemiddelde absolute procentuele verschil tussen het budget o.b.v. kenmerken 2011 en het budget o.b.v. kenmerken 2010. In de kolom > 10% staat het aantal gemeenten met een absolute afwijking van meer dan 10 procent.

Bron: SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Voor model 12 zijn de verschuivingen een stuk kleiner dan voor model 3. Dit komt doordat het kenmerk bijstandsgerechtigden een groot gewicht heeft in dat model en dit kenmerk door de jaren heen vrij stabiel is bij gemeenten. Bij de kleinere gemeenten zijn grotere verschuivingen van jaar op jaar in budgetaandeel te zien. Ongeveer 60 à 70 gemeenten met minder dan 20.000 inwoners zien hun aandeel met meer dan 10 procent toe- of afnemen als verdeelkenmerken uit een ander jaar gebruikt worden. Voor model 3 zijn de verschuivingen groter. Vooral bij de groep gemeenten met tussen de 20.000 en 50.000 inwoners. Dit komt voornamelijk omdat in deze

variant de bijstandsgerechtigden niet meegenomen worden en juist dit kenmerk stabiel is en een groot gewicht heeft in model 12. Ook nu geldt dat de schommelingen in budgetten van jaar op jaar groter zijn bij de kleinere gemeenten. Dit komt doordat de kleinere gemeenten van jaar op jaar relatief grotere schommelingen in de kenmerken kennen.

4 Hoe scoren de verdeelmodellen op de gestelde criteria?

Vrijwel alle kenmerken uit de beide voorkeursmodellen voor de verdeling van het klassieke deel voldoen aan de beoordelingscriteria. Het model met een maatstaf voor bijstandsgerechtigden scoort op de meeste criteria iets beter dan een model zonder bijstandsgerechtigden. Enige aandachtspunt is dat dit kenmerk de prikkelwerking in het Inkomensdeel enigszins tegenwerkt. De verdeling voor de nieuwe doelgroep op basis van historische instroom scoort goed op de meeste criteria, vooral op kostenoriëntatie, transparantie, uitlegbaarheid en ruimtelijk patroon. Het model is echter alleen tijdelijk bruikbaar omdat deze gegevens in de toekomst niet meer beschikbaar komen.

Tijdens het deskresearch naar de mogelijke verdeelkenmerken is – naast de beschikbaarheid van data – geïnventariseerd hoe alle mogelijke verdeelkenmerken scoren op de beoordelingscriteria die in hoofdstuk 1 (box 1) werden geïntroduceerd. Het volledige verslag van die inventarisatie is opgenomen in Bijlage B. In de tabellen in die bijlage is per mogelijk verdeelkenmerk aangegeven aan welke criteria het al dan niet voldoet. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste uitkomsten uit die inventarisatie samengevat.

De verdeelmaatstaven worden in dit hoofdstuk behalve aan de oorspronkelijke beoordelingscriteria ook getoetst aan de aanvullende criteria die door de begeleidingscommissie zijn geformuleerd. Vanwege de recente aandacht in de Tweede Kamer (motie Kerstens) voor regio's met een 'lage opnamecapaciteit', wordt naast de beoordelingscriteria, ook het ruimtelijke patroon van de verdeelmaatstaven besproken. Inzicht in die ruimtelijke patronen bevordert de uitlegbaarheid, omdat daarmee in één oogopslag duidelijk wordt hoe een bepaald verdeelkenmerk voor een bepaalde gemeente/regio in de praktijk zal uitwerken. Zo is duidelijk geworden dat grote steden over het algemeen een groter aandeel niet-westerse allochtonen onder de potentiële beroepsbevolking hebben, en daardoor volgens dit verdeelmodel meer budget zouden krijgen. In de grensregio's zijn duidelijk minder banen binnen acceptabele reistijd te bereiken, waardoor gemeenten in die regio's ook meer budget krijgen. Ook wordt – als aanvulling op het beoordelingskader, en op verzoek van de begeleidingscommissie – de periodiciteit en openbaarheid van de gegevens besproken. Dat brengt het totaal aantal beoordelingscriteria op dertien:

1. Beperkt aantal maatstaven,
2. Kostenoriëntatie,
3. Transparantie en uitlegbaarheid,
4. Globaliteit,
5. Geen tegengestelde prikkels,
6. Objectiviteit en onbeïnvloedbaarheid,
7. Samenhang binnen sociaal deelfonds,
8. Beschikbaarheid,
9. Openbaarheid,
10. Periodiciteit,
11. Uitvoerbaarheid,
12. Stabiliteit en voorspelbaarheid

13. Ruimtelijk patroon.

De begeleidingscommissie heeft ervoor gekozen om de middelen voor de nieuwe doelgroep voorlopig afzonderlijk en op basis van historische instroom te verdelen. Dit betekent dat in dit hoofdstuk 2 verschillende verdeelmodellen worden getoetst, namelijk:

- Verdeling van de middelen voor de oude doelgroep (klassiek WWB),
- Verdeling van de middelen voor de nieuwe doelgroep.

4.1 Verdeling van de middelen voor de oude doelgroep

De middelen voor het klassieke deel, worden met een regressiemodel over gemeenten verdeeld. Deze paragraaf toetst alleen de verdeelmaatstaven die in de twee voorkeursvarianten (de modellen 3 en 12 uit Tabel 3.6) significant samen bleken te hangen met de uitgaven van gemeenten. Het grootste verschil tussen deze twee varianten is het wel (model 12) of niet (model 3) expliciet opnemen van een kenmerk voor bijstandsgerechtigden. Tabel 4.1 geeft weer welke kenmerken in beide modellen zitten.

Tabel 4.1 Grootste verschil tussen model 3 en 12 is het wel of niet opnemen van bijstandsgerechtigden

Model 3	Model 12
Tot doelgroep	Tot doelgroep
Niet-westerse allochtonen 15-64 jaar	Bijstandontvangers
Laagopgeleiden (t/m sec ond 1 ^e fase)	Niet-westerse allochtonen 15-64 jaar
Langdurig werkloos (>3 jaar)	Lageropgeleiden (t/m lbo)
Gebrek aan banen (aantal banen binnen acceptabele reistijd gedeeld door de beroepsbevolking)	Gebrek aan banen (aantal banen binnen acceptabele reistijd gedeeld door de beroepsbevolking)

Model 3 en 12 zijn in de analyse nader uitgewerkt door de modellen opnieuw te schatten op gecorrigeerde uitgaven. In het eerste geval worden de uitgaven in 2011 gecorrigeerd voor de ontvangen inburgeringmiddelen in 2011. Dit omdat gemeenten vanaf 2014 geen middelen voor inburgering meer ontvangen en deze dus idealiter geen rol meer spelen bij de verdeling. Daarnaast is een correctie voor oude gesubsidieerde banen toegepast (oude ID/WIW regelingen). Dit omdat deze regelingen niet meer toegankelijk zijn en worden afgebouwd. Deze correcties hadden zoals verwacht vooral effect op het gewicht voor het kenmerk niet-westerse allochtonen. In model 12 verloor deze uiteindelijk zijn significantie en is die buiten het model gelaten. De set van verdeelkenmerken wijzigde verder niet. De beoordeling van de modellen volgens de gestelde criteria veranderen daardoor niet. Het volgende stuk is dus ook van toepassing op de verfijningen van beide voorkeursmodellen.

Een belangrijke randvoorwaarde van het Ministerie van SZW, is dat de verdeelsystematiek uit een **beperkt aantal maatstaven** moet bestaan (zie box 1 in hoofdstuk 1). Dit in verband met de transparantie van de verdeelsystematiek. Aan dit criterium is voldaan door bij het ontwikkelen van de verdeelsystematiek een strenge methodologische benadering te hanteren. In de eerste fase van het onderzoek zijn (alleen) indicatoren geselecteerd die in theorie van invloed zouden kunnen zijn op de verschillen in (noodzakelijke, niet-beïnvloedbare) kosten die gemeenten moeten maken

om iemand te re-integreren. Daarmee voldoen de in de modellen geteste indicatoren meteen ook aan een ander belangrijk criterium: **kostenoriëntatie**. Model 12 scoort uiteindelijk beter op het criterium kostenoriëntatie dan model 3. Dit omdat model 12 een hogere verklaringskracht heeft: het model kan de verschillen in uitgaven dus beter verklaren. Dit komt voornamelijk omdat model 12 het aandeel bijstandsgerechtigden meeneemt en dit kenmerk in belangrijke mate samenhangt met de gerealiseerde re-integratie-uitgaven in 2011. Als een gemeente weinig bijstandsgerechtigden heeft, is er ook weinig behoefte aan re-integratiemiddelen.

De indicatoren zijn met regressieanalyses in verband gebracht met de verschillen in uitgaven tussen gemeenten. Alleen de indicatoren die significant samen hangen met die verschillen in uitgaven, én waarvoor die samenhang plausibel en uitlegbaar is, zijn in de uiteindelijke voorkeursmodellen opgenomen (zie ook hoofdstuk 3). In de modellen 8 en 11 in Tabel 3.6 hangt het aantal banen in de arbeidsmarktregio negatief significant samen met de uitgaven van gemeenten. Dat is moeilijk uitlegbaar omdat de regiogrenzen dan van invloed zijn. Bij de indicator voor gebrek aan banen (binnen acceptabele reistijd) is dat niet zo. Om die reden is het aantal banen in de arbeidsmarktregio uit het voorkeursmodel 12 gelaten.

Datzelfde geldt voor de indicatoren regionaal klantenpotentiaal en stedelijkheid. Regionaal klantenpotentiaal hangt in de modellen 2, 5, 8 en 11 significant positief samen met de uitgaven. Die indicator hangt eveneens sterk samen met de omvang van de gemeente. Dat maakt het resultaat lastig te interpreteren; waarom zou een grotere gemeente meer uitgaven hebben? Zouden daar niet juist schaalvoordelen verwacht worden? En het is bovendien moeilijk uitlegbaar dat twee gemeenten die fuseren meer budget krijgen dan beide gemeenten samen voorheen kregen, om het simpele feit dat de gemeente groter is geworden. Om die reden is ook deze indicator uit de voorkeursmodellen gelaten. En tot slot bleek in de modellen 5 en 8 de mate van stedelijkheid negatief significant samen te hangen met de uitgaven. Ook dat is moeilijk uit te leggen. Deze indicator is hoogstwaarschijnlijk een proxy voor iets anders, dat eveneens samenhangt met stedelijkheid, maar waarvoor in de modellen geen indicator is opgenomen.

Door de modellen op deze wijze te reduceren wordt voldaan aan het criterium **transparantie en uitlegbaarheid**; de gevonden statistische verbanden zijn plausibel en eenvoudig uit te leggen. Alleen over de uitlegbaarheid van het verdeelkenmerk langdurig werklozen in model 3 in Tabel 3.6 bestaat twijfel. Die indicator hangt namelijk sterk samen met het aantal bijstandsgerechtigden in de gemeente. Als het aantal bijstandsgerechtigden aan het model wordt toegevoegd, verdwijnt de significantie van het aandeel langdurig werklozen. Dat betekent dat het aandeel langdurig werklozen in model 3 feitelijk functioneert als *proxy* voor het aantal bijstandsgerechtigden.

Door de set aan verdeelmaatstaven te beperken voldoen beide voorkeursmodellen bovendien automatisch ook aan het criterium van **globaliteit**. Daarmee is nog extra rekening gehouden door bij twijfel tussen verschillende mogelijke varianten van de verdeelmodellen te kiezen voor de meest eenvoudige variant. Zo is er in de modellen ook een complexe variant van het verdeelkenmerk 'gebrek aan werk (binnen acceptabele reistijd)' getoetst waarbij enerzijds rekening wordt gehouden met files die de reistijden tussen twee locaties vergroten, en anderzijds met de kenmerken van de banen en beroepsbevolking op een bepaalde locatie (en dus met een mogelijk kwalitatieve mismatch). De verklaringskracht van die variant bleek in het model echter niet

significant groter, waardoor gekozen is voor de meest eenvoudige variant die geen rekening houdt met files en de kenmerken van de banen en beroepsbevolking op een bepaalde locatie.¹⁷

Daarmee blijven er in de uiteindelijke voorkeursmodellen nog maar zeven unieke indicatoren over, vijf per model.

In beide voorkeursmodellen:

- totale doelgroep,
- aandeel niet-westerse allochtonen,
- gebrek aan banen.

Alleen in voorkeursmodel 3:

- aandeel laagopgeleiden (tot en met secundair onderwijs, 1ste fase),
- aandeel langdurig werklozen.

Alleen in voorkeursmodel 12:

- aandeel bijstandsgerechtigden,
- aandeel Lageropgeleiden (tot en met lager beroepsonderwijs).

Alle verdeelmaatstaven in de beide voorkeursmodellen waren vanzelfsprekend (anders konden de modellen niet worden geschat) tijdig beschikbaar, en zullen ook periodiek, en tegen acceptabele kosten, beschikbaar (kunnen) komen. Alle data achter de verdeelkenmerken in de voorkeursmodellen komen uit landelijk beschikbare bronnen, waardoor de aanvullende administratieve lasten voor gemeenten als gevolg van dit nieuwe verdeelmodel nihil zijn. Daarmee voldoen beide voorkeursmodellen in ieder geval aan de criteria *periodiciteit* en *beschikbaarheid gegevens*.

Maar of de benodigde data ook steeds ‘tijdig en tegen acceptabele kosten’ beschikbaar zijn is op voorhand niet met zekerheid te zeggen. Dat hangt af van het moment van publiceren van het CBS, de kosten die het CBS rekent voor maatwerk én de kosten die het CBS rekent voor het werken met de benodigde databestanden voor onderzoeksbureaus. Bovendien is het op voorhand ook moeilijk in te schatten hoe tijdrovend de benodigde bewerkingen in de toekomst zullen zijn, omdat vooraf niet bekend is hoeveel ontbrekende en/of foutieve gegevens er in de benodigde CBS-data zitten. Ook is op voorhand niet bekend of er in de toekomst sprake zal zijn van definitiewijzigingen of steekproefwijzigingen die (vaak tijdrovende) bewerkingen van de data noodzakelijk maken.

Een precieze inschatting van de toekomstige kosten voor het beschikbaar maken van actuele gegevens is dus niet mogelijk, maar de verwachting is dat de tijdsinvestering voor de benodigde bewerkingen beperkt zal zijn. Bovendien kunnen er pragmatische keuzes worden gemaakt om die jaarlijkse tijdsinvestering zoveel mogelijk te beperken. Zo kan ervoor gekozen worden om bij de indicator gebrek aan werk (binnen acceptabele reistijd) jaarlijks alleen het aantal banen op een bepaalde locatie (bron: CBS) te actualiseren, en niet de reistijden tussen die locaties, en de bereidheid van de beroepsbevolking om voor werk naar die locaties te reizen. De (meer tijdrovende) actualisatie van die beide onderdelen van de indicator ‘gebrek aan werk’ zou dan

¹⁷ Ondanks het feit dat de complexe variant in theorie de voorkeur verdient. De reden dat deze variant geen hogere verklaringskracht oplevert zou kunnen komen doordat er nog verbeteringen mogelijk zijn.

bijvoorbeeld periodiek – bijvoorbeeld in combinatie met groot onderhoud aan de verdeelmodellen – kunnen worden uitgevoerd.

Ook aan het criterium *uitvoerbaarheid* wordt in principe voldaan. Er zijn in ieder geval geen extra kosten en administratieve lasten voor gemeenten. Ook zijn de gegevens achter de verdeelkenmerken objectief opvraagbaar en niet direct te beïnvloeden door de gemeente. Uitzondering hierop vormt vooral het kenmerk bijstandsgerechtigden. Deze vallen onder directe verantwoordelijkheid van de gemeente en zijn daardoor dus beïnvloedbaar door de gemeente. Dit geldt eveneens in mindere mate voor het kenmerk totale doelgroep en de langdurig werklozen. De bijstandsgerechtigden vormen een onderdeel van deze kenmerken en daardoor zijn deze kenmerken deels beïnvloedbaar. Daarmee voldoen beide voorkeursvarianten voor het grootste deel aan het criterium *objectiviteit en onbeïnvloedbaarheid*.

Tegengestelde prikkels zijn van alle verdeelkenmerken in de beide voorkeursmodellen te verwachten van de omvang van de totale doelgroep in beide voorkeursmodellen, het aantal langdurig werklozen in voorkeursmodel 3 en het aantal bijstandsgerechtigden in voorkeursmodel 12 (zie Bijlage B). Immers: met het I-deel worden gemeenten geprikkeld om het aantal bijstandsgerechtigden in de gemeente terug te dringen, terwijl een gemeente op basis van deze verdeelmodellen meer geld uit het participatiebudget krijgt als er meer bijstandsgerechtigden zijn. Dit geldt ook voor de totale doelgroep, waarvan het aantal bijstandsgerechtigden eveneens onderdeel uitmaken. Voor de totale doelgroep zal de tegengestelde prikkel kleiner zijn omdat deze niet een-op-een samenhangt met de bijstandspopulatie. Uit de analyseresultaten komt naar voren dat het aandeel langdurig werklozen mogelijk ook een tegengestelde prikkel kent, zij het indirect. Dit kenmerk vormt een proxy voor het aandeel bijstandsgerechtigden en blijkt daar sterk mee samen te hangen. Als het aandeel bijstandsgerechtigden stijgt, stijgt –met vertraging– ook het aandeel langdurig werklozen. De tegengestelde prikkel van het expliciet opnemen van bijstandsgerechtigden is in geld uitgedrukt echter veel kleiner dan de prikkel in het I-deel, waardoor dit geen onoverkomelijk probleem hoeft te zijn.

Het criterium *openbaarheid* is het enige criterium waaraan door beide voorkeursmodellen niet wordt voldaan. Dit was overigens oorspronkelijk ook geen criterium, maar is later door de begeleidingscommissie toegevoegd. In het voorkeursmodel 3 voldoen alle verdeelkenmerken niet aan het criterium van openbaarheid, en in voorkeursmodel 12 zit maar één verdeelkenmerk dat openbaar beschikbaar is: het aandeel bijstandsgerechtigden (zie Bijlage B). De overige verdeelkenmerken zijn zoals gezegd allemaal wel (hoogstwaarschijnlijk tijdig en tegen acceptabele kosten) beschikbaar, maar dus niet openbaar. Omdat de meeste kenmerken gebaseerd zijn op CBS-gegevens, kan het Ministerie het CBS verzoeken deze cijfers openbaar te maken. Het Ministerie kan daarnaast op verzoek van een gemeente die gemeente inzicht geven in de gebruikte scores op de verdeelkenmerken en de berekeningswijze waarop het budget is bepaald.

Om de transparantie en de uitlegbaarheid aan en door gemeenten te garanderen is het voor alle verdeelkenmerken vanzelfsprekend mogelijk om de herkomst van de score per gemeente uiteen te rafelen. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat gemeenten precies willen weten hoe de indicator voor de totale omvang van de doelgroep is samengesteld. Of hoe de indicator voor gebrek aan werk precies tot stand komt (voor hoeveel procent tellen de banen op een bepaalde locatie mee voor de beroepsbevolking in een bepaalde gemeente?). Omdat op voorhand niet bekend is om

hoeveel van dit soort verzoeken het zal gaan, en welke behoeften er precies zijn, is op dit moment echter niet in te schatten wat de tijdsinvestering/kosten van dergelijke detailanalyses zal zijn.

De vraag of de verdeelkenmerken *samenhang* vertonen *binnen* het *sociaal deelfonds* is op dit moment nog niet volledig te beantwoorden. Daarover heeft onlangs een eerste overleg plaatsgevonden. Tijdens dit overleg zijn geen knelpunten gesignaleerd. In 2018 zijn mogelijk nog aanpassingen nodig voordat dit model volledig binnen de uitgangspunten van het gemeentefonds valt.

Een criterium dat gedurende de deskresearch fase nog niet kon worden beantwoord is dat van *stabiliteit en voorspelbaarheid*. Daarvoor is immers inzicht in de doorwerking van de modeluitkomsten nodig. Om de stabiliteit van beide voorkeursmodellen te kunnen beoordelen zijn de resulterende budgetaandelen per gemeente berekend voor zowel 2011 en 2010. Daaruit blijkt dat model 12 door de tijd tot stabielere uitkomsten leidt dan model 3 (zie paragraaf 3.7). Dit komt doordat het aandeel bijstandsgerechtigden van jaar op jaar relatief weinig verschuift en dit kenmerk een groot gewicht heeft in model 12. De analyse liet ook zien dat de budgetaandelen voor grotere gemeenten stabiel zijn dan voor kleinere gemeenten.

Zoals gezegd heeft de Tweede Kamer de wens geuit om bij de verdeling van het participatiebudget rekening te houden met de lage opnamecapaciteit van regio's in de grensstreek. Daarom zijn de *ruimtelijke patronen* van de verdeelmaatstaven onderzocht. Uit paragraaf 3.2.1 blijkt dat de totale uitgaven per inwoner opmerkelijk hoger zijn in steden ten opzichte van niet-steden. Het ligt voor de hand dat, dat te maken heeft met het feit dat er in steden simpelweg meer klanten (totale doelgroep, bijstandsgerechtigden en langdurig werklozen) zijn. Echter, ook de uitgaven per bijstandsgerechtigde zijn in veel steden hoger, net als in delen van de periferie (zoals Oost-Groningen). Uit de kaarten in paragraaf 0 blijkt dat enerzijds te maken heeft met het grote aandeel mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (het aandeel laagopgeleiden) in steden en de periferie, en anderzijds met het gebrek aan werk (binnen acceptabele reistijd) in de periferie van het land en het aandeel allochtonen in de steden.

4.2 Verdeling van de middelen voor de nieuwe doelgroep

Er is voor gekozen om de nieuwe doelgroep voorlopig te verdelen op basis van instroom in het verleden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de Wsw- en Wajonginstroom (in de werkregeling) van 2010 tot en met 2012. Gemeenten met veel instroom, ontvangen daardoor meer budget. Het gaat hier dus om een **beperkt aantal maatstaven**. Ook aan het criterium **kostenoriëntatie** wordt voldaan omdat mensen alleen op basis van een objectieve indicatie kunnen instromen in de Wajong of op de wachtlijst van de Wsw. De verwachting is dus dat deze kenmerken goed aansluiten bij de werkelijke, objectieve behoefte. Het is daarnaast de verwachting dat instroom in het verleden een goede voorspeller is voor instroom in de toekomst. Een verdeling op basis van historische instroom is erg eenvoudig en daardoor **transparant** en goed **uitlegbaar**. Doordat verdeeld wordt op basis van twee kenmerken wordt automatisch ook voldaan aan het criterium **globaliteit**.

Instroom op de wachtlijst van de Wsw en in de Wajong gaat op basis van een objectieve beoordeling door UWV die niet door de gemeente beïnvloed kan worden. Hiermee is voldaan aan **objectiviteit** en **onbeïnvloedbaarheid**. Het model leidt dan ook niet tot **tegengestelde prikkels**.

De **samenhang binnen het sociaal deelfonds** is een aandachtspunt bij deze verdeling. De peildata van de maatstaven verschuiven immers ieder jaar. Omdat de Wsw en Wajong met de komst van de Participatiewet niet meer toegankelijk zijn kan deze verdeling slechts tijdelijk worden toegepast. Vanaf 2015 vindt immers geen nieuwe instroom plaats. In de toekomst zal dus overgegaan moeten worden op één model voor het gehele participatiebudget (of breder) met objectieve maatstaven. Het is daarom verstandig bij de volledige overgang naar het gemeentefonds te bezien of het mogelijk is de twee modellen in elkaar te voegen en gebruik te maken van objectieve maatstaven die niet gebaseerd zijn op historische instroom.

Beide verdeelmaatstaven zijn tijdig **beschikbaar**, en zullen in de nabije toekomst ook periodiek, en tegen acceptabele kosten, beschikbaar komen. Het Ministerie van SZW geeft immers opdracht voor de Wsw-statistiek, waarin instroom wordt gemeten en UWV houdt bij hoeveel mensen in de Wajong stromen. De data achter de verdeelkenmerken komen dus uit landelijk beschikbare bronnen, waardoor de aanvullende administratieve lasten voor gemeenten als gevolg van dit nieuwe verdeelmodel nihil zijn. De **periodiciteit** van de gegevens is echter maar beperkt. Na invoering van de Participatiewet in 2015 kunnen mensen niet meer in de Wsw of werkregeling van de Wajong stromen. Dit betekent dat tot en met 2014 gegevens beschikbaar zullen komen voor de verdeling van de nieuwe doelgroep en daarna niet meer. Voor het bepalen van de budgetten voor 2018 kan daarom geen gebruik meer gemaakt worden van een verdeling op basis van historische instroom. Omdat de middelen vanaf dat jaar overgaan in het gemeentefonds, moet dan naar een model gekeken worden waarbij de nieuwe doelgroepen bij de klassieke doelgroep worden gevoegd. Het verdeelmodel is daarmee alleen op de korte termijn **uitvoerbaar**. De gegevens uit de Wsw-statistiek zijn **openbaar**. Die over de instroom in de werkregeling per gemeente niet. Het Ministerie kan hiertoe UWV verzoeken die openbaar te maken, bijvoorbeeld in de Atlas Sociale Verzekeringen.

Omdat gebruik is gemaakt van alle beschikbare gegevens over de instroom in de werkregeling kon niet gekeken worden naar verdeelkenmerken over een andere periode (bijvoorbeeld van 2009 tot en met 2011). De **stabiliteit** kan daarom niet getoetst worden. Doordat gebruik wordt gemaakt van meerjaarsgemiddelde is het de verwachting dat de modellen stabiel en **voorspelbaar** zijn.

Door te verdelen op basis van de **ruimtelijke patronen** van instroom in de Wsw en de Wajong wordt expliciet gehoor gegeven aan de motie Kerstens. Gemeenten met veel Wsw- en Wajonginstroom ontvangen hierdoor meer middelen dan gemeenten met weinig instroom.

4.3 Samengevat

Voor zover dat nu bekend is voldoen vrijwel alle kenmerken uit de beide voorkeursmodellen voor de verdeling van het klassieke deel aan de oorspronkelijke beoordelingscriteria. Ook aan de

meeste later door de begeleidingscommissie toegevoegde criteria wordt door de verdeelkenmerken voldaan, met uitzondering van de openbaarheid van de gebruikte gegevens. Dit lijkt echter eenvoudig te kunnen worden opgelost.

Een aandachtspunt is de uitlegbaarheid van de indicator voor langdurige werkloosheid in model 3. De langdurig werklozen zijn van invloed op de uitgaven omdat zij voor een groot deel uit bijstandsgerechtigden bestaan. Dit kenmerk is dus een proxy voor bijstand. Een ander aandachtspunt is het feit dat een kenmerk op basis van het aantal bijstandsgerechtigden (zowel expliciet of impliciet, bv in de vorm van langdurig werklozen) de prikkelwerking van het Inkomensdeel van de WWB enigszins tegenwerkt. Dat laatste probleem lijkt echter overkomelijk, omdat de tegengestelde prikkel in omvang klein is. In geld uitgedrukt is de prikkel vanuit het Participatiebudget veel kleiner dan de prikkel in het Inkomensdeel. Gemeenten hebben per saldo dus nog steeds een prikkel om bijstandsgerechtigden te re-integreren. Model 12 scoort op verschillende criteria iets beter dan model 3. Model 12 scoort hoger op kostenoriëntatie omdat het model een hogere verklaringskracht heeft en daardoor beter aansluit bij de behoefte aan middelen. De budgetaandelen zijn voor dit model van jaar op jaar ook stabiel. Op basis van de gestelde criteria zou model 12 dus de voorkeur krijgen boven model 3.

De verdeling voor de nieuwe doelgroep op basis van historische instroom scoort goed op de meeste criteria, vooral op kostenoriëntatie, transparantie, uitlegbaarheid en ruimtelijk patroon. Het model is echter alleen tijdelijk bruikbaar omdat deze gegevens in de toekomst niet meer beschikbaar komen. Na drie jaar zal dus moeten worden bekeken hoe de nieuwe doelgroep samengevoegd kan worden met het model voor de klassieke doelgroep.

5 Afbouw van het zittend bestand Wsw

De afbouw van het Wsw-bestand ultimo 2012 is voorspeld tot en met medio 2020. Medio 2015 stroomt ten opzichte van medio 2014 landelijk ongeveer 7% van het Wsw-bestand uit.

Door natuurlijk verloop, zoals pensionering en overlijden, neemt de huidige Wsw-populatie over de tijd in omvang af. Dit hoofdstuk licht toe hoe met behulp van gerealiseerde uitstroom in het verleden de afbouw in de toekomst is voorspeld.

In de berekeningen is verondersteld dat er geen gedragseffecten zijn. Er is dus vanuit gegaan dat gemeenten hun gedrag niet wijzigen, anticiperend op de Participatiewet.

5.1 Blijfkans per individu

Om de afbouw van de Wsw in de toekomst per gemeente te bepalen, is allereerst de afbouw van de Wsw in de toekomst op persoonsniveau voorspeld. Hiertoe is de kans berekend dat een individu van een bepaalde leeftijd en geslacht een jaar later nog steeds in de Wsw zit (of is uitgestroomd), de zogenoemde blijfkans (of uitstroomkans). Voor deze berekening is gebruikgemaakt van de gerealiseerde uitstroom in het verleden. Met behulp van een Kaplan-Meier schatter is de geobserveerde uitstroomkans voor iedere leeftijdsgroep, met onderscheid naar geslacht, op basis van de daadwerkelijk geobserveerde uitstroom berekend. Dit geeft dan inzicht in de werkelijke uitstroomkans van een 31-jarige man of een 54-jarige vrouw.

Voor de gerealiseerde uitstroom in het verleden is gebruikgemaakt van data die Research voor Beleid in opdracht van het Ministerie van SZW verzamelt voor het opstellen van de jaarlijkse Wsw-statistiek. Research voor Beleid verzamelt halfjaarlijks gegevens bij gemeenten en het UWV werkbedrijf over alle personen die een beroep doen op de Wsw. Voor iedere persoon die uit de Wsw stroomt is onder meer het geslacht, de geboortedatum en de datum van uitstroom uit het Wsw-bestand bekend. Voor dit onderzoek zijn de Wsw-statistieken van 2007 tot en met 2012 aan elkaar gekoppeld zodat individuen die op 31 december 2007 in de Wsw zaten over de tijd konden worden gevolgd. Om de uitstroom uit de Wsw te bepalen is alleen uitgegaan van perioden waarop personen een Wsw-dienstbetrekking hebben. Perioden waarop personen op de wachtlijst stonden zijn niet meegenomen in het databestand. Deze mensen hebben immers op dat moment geen baan en behoren dus niet tot het zittend bestand. Voor personen die meerdere dienstbetrekkingen hadden tussen 2007 en 2012 (ongeveer 2 procent) is alleen de eerste dienstbetrekking meegenomen in de analyse. Op basis van dit databestand kan worden bepaald wie van de personen die op 31 december 2007 in een Wsw-dienstbetrekking zaten tussen 2008 en 2012 zijn uitgestroomd. Dit geeft voor iedere leeftijd en geslachtcombinatie een uitstroomkans. De blijfkans is het complement van de uitstroomkans, dus 100 procent minus de uitstroomkans. Tabel 5.1 toont ter illustratie fictieve blijfkansen voor twee leeftijd en geslachtcombinaties. Deze blijfkansen geven de kans aan dat iemand over een jaar nog in de Wsw zit. Hieruit blijkt dat de kans dat een 45-jarige man over een jaar nog in de Wsw zit met 97 procent hoger is dan de kans dat een 62-jarige man over een jaar nog in de Wsw zit (die is namelijk 67 procent).

Tabel 5.1 De kans dat iemand over een jaar nog in de Wsw zit, neemt af met de leeftijd

Geslacht	45 jaar	62 jaar
Man	97%	67%
Vrouw	97%	74%

Bron: SEO Economisch Onderzoek. De getoonde kansen zijn fictief en dienen ter illustratie.

5.2 Blijfkans per gemeente

Op basis van deze blijfkansen per individu is een gemiddelde blijfkans per gemeente berekend. Dit is als volgt gedaan. Per gemeente is gekeken wie er op 31 december 2012 een Wsw-dienstbetrekking of een begeleid-werken-plek hadden. De personen en gemeentes zijn vervolgens ingedeeld naar de gemeentelijke indeling van 2014. Daarna zijn de blijfkansen voor de komende jaren per leeftijd/geslachtscombinatie aan deze personen gehangen. Dit geeft per individu in de gemeente een indruk van hoe groot de kans is dat deze persoon de komende tijd in de Wsw zal blijven. Vervolgens is per gemeente voor ieder jaar een gewogen gemiddelde blijfkans berekend. Hierbij is rekening gehouden met de omvang van het arbeidscontract dan wel de dienstbetrekking en de zwaarte van de handicap.¹⁸ De blijfkansen van iemand met een fulltime baan of zware handicap tellen dus zwaarder mee dan die van personen met een parttime baan of lichtere handicap. Het volgende voorbeeld illustreert dit: Gemeente A heeft 2 personen in de Wsw; Piet en Anna. Piet is 45 jaar en heeft een ernstige handicap. Piet werkt wekelijks 32 uur op zijn Wsw-baan. Anna is 62 jaar en heeft een matige handicap. Anna heeft een kleine Wsw-betrekking van 14 uur per week. De kans dat Piet volgend jaar nog in de Wsw zit is 97 procent, voor Anna is deze kans 74 procent. De gewogen gemiddelde blijfkans van Gemeente A is 91 procent. De blijfkans van Piet telt in dit gewogen gemiddelde 74 procent mee¹⁹, terwijl Anna's blijfkans 26 procent meetelt.

Per gemeente is dus de blijfkans aan het einde van het betreffende jaar berekend. Het budget wordt echter verstrekt op basis van een gemiddelde voor een bepaald jaar. Daarom zijn de blijfkansen tussen twee jaren gemiddeld. De blijfkans van een gemeente medio 2015 is dus berekend door het gemiddelde te nemen van de blijfkans ultimo 2014 en ultimo 2015.

Vervolgens zijn de kansen geïndexeerd met als basisjaar de blijfkans medio 2014. Tot slot is een dempingmechanisme opgenomen voor gemeenten met een taakstelling van 100 of minder standaard eenheden aan Wsw-plekken. Dit omdat uit Tempelman et al. (2012a) bleek dat bij deze gemeenten toeval een grotere rol speelt en dus de werkelijke uitstroom minder goed te voorspellen is. Bij deze gemeenten is de berekende uitstroom met een jaar vertraagd toegepast bij de verdeling van de middelen. Tabel 5.2 toont de geïndexeerde blijfkansen van medio 2014 tot en met medio 2020 voor Nederland, zowel met als zonder demping.²⁰ Demping bij kleine gemeenten heeft maar beperkt invloed op de afbouw wanneer naar heel Nederland gekeken

¹⁸ Een zware handicap telt 1,25 keer mee, een matige handicap 1 keer.

¹⁹ Het gewicht van Piets blijfkans is berekend door de omvang van Piets werkweek te vermenigvuldigen met de factor voor zijn handicapzwaarte en dit af te zetten tegen de som van voor handicapzwaarte gecorrigeerde omvang van de werkweek van alle personen in Gemeente A. Dus, $74\% = (1,25 \times 32) / (1,25 \times 32 + 1 \times 14)$.

²⁰ De gemiddelde blijfkansen voor Nederland zijn berekend door voor alle gemeenten de gewogen gemiddelde blijfkans per gemeente te wegen met de taakstelling in 2014 in die gemeente.

wordt. Omdat de pensioenleeftijd vanaf 2013 langzaam stijgt²¹, is ook gekeken naar de gevoeligheid van de uitkomsten voor een stijging van de pensioenleeftijd met 1 maand en met 5 maanden. In dat geval kunnen mensen één of vijf maanden later uitstromen dan voorheen. Het effect hiervan op de gemiddelde blijfkansen is minimaal.

Tabel 5.2 Medio 2019 zit 64% van de personen die medio 2013 in de Wsw zat nog in de Wsw

Gemiddelde blijfkans in de Wsw over heel Nederland	Medio 2014	Medio 2015	Medio 2016	Medio 2017	Medio 2018	Medio 2019	Medio 2020
Exclusief demping, gewogen naar taakstelling	100%	93%	87%	80%	75%	69%	64%
Inclusief demping, gewogen naar taakstelling	100%	94%	87%	81%	75%	70%	64%
Verhoging pensioenleeftijd: 1 maand							
Exclusief demping, gewogen naar taakstelling	100%	93%	87%	81%	75%	69%	64%
Inclusief demping, gewogen naar taakstelling	100%	94%	87%	81%	75%	70%	65%
Verhoging pensioenleeftijd: 5 maanden							
Exclusief demping, gewogen naar taakstelling	100%	94%	87%	81%	76%	70%	65%
Inclusief demping, gewogen naar taakstelling	100%	94%	88%	82%	76%	71%	65%

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

In Bijlage A staan de geïndexeerde blijfkansen per gemeente van medio 2015 tot en met medio 2020 vermeld inclusief dempingmechanisme. Voor alle gemeenten is de blijfkans ultimo 2014 100 procent. Voor berekening van het budget voor 2015 worden deze blijfkansen nog geactualiseerd, zodra gegevens over het Wsw-bestand ultimo 2013 beschikbaar komen. Het budget per gemeente wordt dan bepaald door de taakstelling in 2014 te vermenigvuldigen met de verwachte blijfkans in 2015. Dit geeft het verwachte aantal benodigde Wsw-plaatsen (in standardeenheden). Dit aantal wordt vervolgens vermenigvuldigd met een vergoeding per Wsw-plek. Dit bedrag neemt door de jaren heen af vanwege de efficiencykorting op de Wsw.

De berekende blijfkansen sluiten goed aan op de blijfkansen die eerder zijn berekend en gepubliceerd voor het zittend Wsw-bestand ultimo 2011 (zie Berden & Tempelman, 2012; het gaat hier om blijfkansen waarbij geen demping is toegepast). Dit komt omdat de samenstelling van het Wsw-bestand niet erg veranderd is, personen in het bestand zijn alleen iets ouder geworden. Hierdoor is de kans om in de Wsw te blijven nu iets lager dan de eerder gepubliceerde blijfkansen.

²¹ De AOW-leeftijd stijgt als volgt: in 2013, 2014 en 2015 jaarlijks met één maand, in 2016, 2017 en 2018 jaarlijks met twee maanden; van 2019 tot en met 2023 jaarlijks met drie maanden.

Literatuur

- Berden, C., Tempelman, C. (2012). Afbouw van het Wsw-bestand. Update 2011, SEO-Rapport 2012-59, Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.
- Bosker M., G.A. Marlet, C.M.C.M. van Woerkens, (2008), De schaal van de stad. Stadsspecifieke kansen en problemen, en de schaal waarop ze spelen, Utrecht: Atlas voor gemeenten.
- CAB, (2011), Bezuinigingen re-integratie zorgen voor focus op werk. Groningen: CAB.
- Divosa (2012), Divosa-monitor factsheet: Participatiebeleid 2012, Utrecht: Divosa.
- Groot, I., M. van Gent, D. de Graaf et al. (2006). Uit de bakken, aan de bak. Houdt het verdeelmodel voor het werkdeel van de WWB voldoende rekening met de samenstelling van de bijstandspopulatie? Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek/ Regioplan.
- Heekelaar, M. & Schenderling, P. (2013), Verkenning verdeelsystematiek gebundeld re-integratiebudget Participatiewet, Utrecht: Berenschot.
- Marlet G.A., C.M.C.M. van Woerkens, 2005: De bereikbaarheid van Nederlandse gemeenten, in: Atlas voor gemeenten 2005 (Utrecht).
- Marlet G.A., C.M.C.M. van Woerkens, 2007: Regionale verschillen in kansen voor arbeidsmarktbeleid, in: Verschil maken. Drie jaar Wet werk en bijstand, Divosa-monitor 2007 (Divosa, Utrecht).
- Marlet, G., C. van Woerkens, R. Zwart, 2009: Zicht op gemeentelijke participatiegraad, in: Meer dan ooit. Sociale diensten en participatiebevordering (Divosa Monitor, Utrecht), pp. 35-58.
- Marlet, G., C. van Woerkens, R. Zwart, (2012), Participatiewijzer Midden-Langstraat. Afdruk 2012 Utrecht: Atlas voor gemeenten.
- Marlet, G., R. Ponds, C. van Woerkens, R. Zwart, (2013) Het nadeel voor Enschede. Analyse bijstandsniveau en positie van Enschede in het verdeelmodel, Utrecht: Atlas voor Gemeenten.
- Tempelman, C., Berden, C., Heekelaar, M. et al. (2012a). Bouwstenen verdeelmodel participatiebudget. Technisch eindrapport, SEO-Rapport 2011-70, Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.
- Tempelman, C., Berden, C., Heekelaar, M. et al. (2012b). Herschatting verdeelmodel WWB en historische verdeling nieuwe doelgroep, SEO-Rapport 2011-37, Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.
- Tempelman, C. (2013), Herschatting verdeelmodel WWB 2014, Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.

Bijlage A Bepalen van de behoefte

Onderstaande tabel bevat een precieze beschrijving van de uitgavengegevens en correcties die zijn toegepast op de uitgaven aan re-integratie om zo de behoefte zo goed mogelijk te beschrijven.

Tijdens het onderzoek bleek het lastig corrigeren voor de uitgaven aan gesubsidieerde banen een uitdaging. Allereerst wilde het CBS niet alle gesubsidieerde banen per gemeente vrijgeven vanwege privacyredenen. Dat betekent dat voor gemeenten met meer dan nul maar minder dan 10 banen, het exacte aantal onbekend bleef. Doordat het totale aantal gesubsidieerde banen voor deze gemeenten wel is vrijgegeven, kan toch een redelijk nauwkeurige inschatting gemaakt worden. Voor de gemeenten met ontbrekende banen is het aantal ingeschat door het totaal aantal banen voor al deze gemeenten te delen door het totaal aantal gemeenten met ontbrekende banen. Dit resulteerde in gemiddeld 1,8 gesubsidieerde baan per gemeente. Voor de gesubsidieerde banen geldt daarnaast dat een gemiddeld aantal per gemeente is berekend door de banen op 1 januari in 2011 te middelen met de banen op 31 december. Dit geeft een betrouwbaarder beeld van het aantal banen dat een gemeente gedurende het jaar heeft, omdat de regeling wordt afgebouwd.

Daarnaast bleek de eerste mogelijke correctie uit Tabel A.1 soms tot negatieve uitgaven te leiden, ook als het exacte aantal banen wel bekend was. Dit kan verschillende oorzaken hebben:

- Allereerst zijn de totale uitgaven aan gesubsidieerde arbeid (21%) gebaseerd op een steekproef van 81 gemeenten. Vooral de grote gemeenten zijn hierbij oververtegenwoordigd. Hiervoor is niet gewogen. De totale uitgaven aan gesubsidieerde arbeid zullen heel waarschijnlijk te hoog zijn ingeschat omdat juist de grotere gemeenten meer gesubsidieerde banen hebben.
- Het gaat hier om een enquête uitgezet onder Divosaleden (in 2012: 298 leden). Er kan hierdoor selectie optreden als de niet-leden andere typen gemeenten zijn. Bovendien is de respons beperkt: 38% van de leden heeft de enquête ingevuld. Ook hierdoor zijn de cijfers wellicht minder representatief.

De tweede mogelijke correctie leek daarom beter toepasbaar. In dat geval worden de gesubsidieerde banen per gemeente, vermenigvuldigd met een vast bedrag per baan. Het vaste bedrag per baan is € 20.000. Dit is becijferd door CAB Groningen die de Divosa monitor uitvoeren en dus op gemeenteniveau analyses kunnen uitvoeren.

Tabel A.1 Overzicht uitgavegegevens die gebruikt worden om de behoefte aan re-integratie per gemeente te bepalen

Omschrijving	Peil-datum	
<i>Uitgangspunt</i> Uitgaven aan re-integratie WWB	De uitgaven die gemeenten in een bepaald jaar hebben gedaan aan re-integratie ten laste van het participatiebudget. Hierin zitten ook uitgaven aan inburgering. Deze kunnen niet apart onderscheiden worden.	2011*
<i>Correcties</i>		<i>Hoe?</i>
Uitgaven aan educatie	De uitgaven die gemeenten in een bepaald jaar hebben gedaan voor educatie ten laste van het participatiebudget vallen buiten dit onderzoek.	2011 Gemeenten rapporteren afzonderlijk over de uitgaven aan educatie. Deze kunnen dus eenvoudig van de totale uitgaven afgetrokken worden.
Gesubsidieerde banen	Gemeenten financieren de oude gesubsidieerde banen (ID/WIW-banen) vanuit het re-integratiebudget. Door de scheve verdeling van deze banen hebben sommige gemeenten hoge gemiddelde uitgaven. Om de huidige re-integratiebehoefte zonder banen in beeld te krijgen kan hiervoor gecorrigeerd worden.	2011 Op basis van cijfers van het CBS over de inzet van gesubsidieerde arbeid kan de verdeling van gesubsidieerde banen over gemeenten in 2011 in kaart gebracht worden. Correctie 1: Uit de Divosamonitor blijkt dat in 2012 21% van de totale uitgaven aan re-integratie gesubsidieerde arbeid betrof. Dit bedrag kan van de totale re-integratie-uitgaven WWB afgetrokken worden naar rato van het aantal gesubsidieerde banen in een gemeente. Correctie 2: Op basis van de Divosamonitor 2011 heeft CAB Groningen een vast bedrag per baan berekend (€ 20.000). Hiermee kan het aantal banen per gemeente vermenigvuldigd worden.
Overheveling middelen re-integratie Wajong en no-riskpolis	Met de komst van de Participatiewet komen arbeidsgehandicapten met arbeidspotentieel onder de gemeenten te vallen. Hiervoor worden middelen overgeheveld van UWV naar gemeenten. Voor re-integratie Wajong en de uitgaven voor de no-riskpolis gaat het in 2015 om 12 miljoen euro (zie Tabel 2.1). Bij het bepalen van de re-integratiebehoefte voor deze doelgroep moet rekening worden gehouden met het feit dat deze doelgroep anders over gemeenten verdeeld is dan de huidige groep bijstandsgerechtigden.	2015 De totale over te hevelen middelen van 12 miljoen euro worden over gemeenten verdeeld naar rato van het (cumulatieve) aantal Wajongeren dat vanaf 2010 in de werkregeling is ingestroomd in die gemeente. Op deze manier wordt de re-integratiebehoefte voor gemeenten met een hoge Wajong-instroom hoger ingeschat dan die voor gemeenten met een lage Wajong-instroom.
Overheveling middelen begeleiding nieuwe doelgroep regulier en beschut	Naast overheveling van de middelen voor re-integratie Wajong en de no-riskpolis worden met ingang van de Participatiewet ook middelen voor begeleiding van de nieuwe doelgroep (zowel voormalig Wajong of Wsw) overgeheveld. Het gaat hier in 2015 om 12 miljoen euro. Ook deze doelgroep is anders over gemeenten verdeeld dan de huidige groep bijstandsgerechtigden.	2015 Op basis van de UWV-gegevens is de instroom in de werkregeling van de Wajong per gemeente in de afgelopen jaren bekend. Op basis van de Wsw-statistiek is de instroom op de wachtlijst van de Wsw per gemeente in de afgelopen jaren bekend. In de UWV-gegevens zit daarnaast een Wsw-indicator waardoor de Wajong-instroom met een Wsw-baan uit deze cijfers gefilterd kan worden. Er is dan nog een lichte overlap omdat Wajongeren op de Wsw-wachtlijst niet geïdentificeerd kunnen worden. De over te hevelen middelen worden dan als volgt verdeeld: De Wajong- en Wsw-instroom vanaf 2010 wordt bij elkaar opgeteld. Vervolgens worden de middelen verdeeld naar rato van de (cumulatieve) omvang van de totale groep. Hierbij tellen de Wajongeren die in een Wsw baan zitten niet mee.

* Meest recente beschikbare cijfers.

Bijlage B Deskresearch naar mogelijke verdeelkenmerken

De gebruikte verdeelmaatstaven en analysemethode bepalen hoe hoog het budget is voor de verschillende gemeenten. Om de budgetten per gemeente te bepalen worden de kosten van re-integratie verklaard uit de verdeelmaatstaven. Berenschot heeft in de verkennende fase gekeken welke verdeelmaatstaven in ieder geval onderzocht moeten worden (Heekelaar en Schenderling, 2013). Wij houden de door hen voorgestelde indeling aan:

- Omvang van de doelgroep,
- Samenstelling van de doelgroep,
- Arbeidsmarkt.

Tabellen B.1 tot en met B.3 bevatten de mogelijke verdeelkenmerken. Hierbij is ook al gekeken hoe zij scoren op een aantal beoordelingscriteria, zoals globaliteit en objectiviteit, en of zij geen tegengestelde prikkels geven ten opzichte van het Inkomensdeel. De laatste kolom geeft aan of we de verdeelkenmerken meenemen in de vervolganalyse. De vier dikomlijnde verdeelmaatstaven zitten in het huidige verdeelmodel.

Een aantal opmerkingen vooraf:

- Voor peilmomenten van de verdeelkenmerken is nu uitgegaan van het meest recente beschikbare jaar ten opzichte van het jaar waarin de uitgaven gedaan zijn (2011). Deze cijfers gebruiken we om de methodiek te ontwikkelen. In de praktijk kan ervoor gekozen worden om de verdeelkenmerken vertraagd op te nemen bij de budgetverdeling.
- Er zijn ook gegevens over een eerder peiljaar verzameld zodat de stabiliteit van de herverdeeffecten berekend kan worden.
- In de verdeelmodellen nemen we de uitgaven relatief ten opzichte van het aantal inwoners van 15 tot en met 64 jaar mee. Hetzelfde doen we voor de verdeelkenmerken. Hiermee ondervangen we de technische onvolkomenheden die in het huidige model een rol spelen.

Omvang van de doelgroep

Totale doelgroep

Er is besloten om een indicator te maken voor de omvang van de totale doelgroep van de gemeente. Dit is eigenlijk iedere inwoner die niet werkt en geen AO- of WW-uitkering ontvangt. Hier gaat het om een afpelling van de beroepsbevolking.²²

Neem:

1. De potentiële beroepsbevolking (15-64 jaar) in de gemeente

Trek daar vanaf:

- 2a. Werkenden zonder steun van de overheid (bron: RIO/CBS)

²². Atlas voor Gemeenten heeft dit eerder in opdracht van Divosa gedaan om zo de totale onderkant van de arbeidsmarkt te bepalen.

- 2b. Arbeidsongeschikten met uitkering WAO/WIA/WAZ (bron: UWV)
- 2c. Niet-werkenden met uitkering WW (bron: UWV)
- 2d. Studenten 15-29 jaar (bron: CBS)

Dit geeft:

- 3. De doelgroep van de gemeente, die bestaat uit:
 - 3a. Werkenden met steun van de overheid (Wsw en gesubsidieerde arbeid)
 - 3b. Niet-werkenden met uitkering gemeente (WWB)
 - 3c. Niet-werkenden zonder uitkering (nuggers en nietsers)
 - 3d. Wajong

Vervolgens kunnen binnen deze totale doelgroep deelpopulaties onderscheiden worden, zoals bijstandsgerechtigden, niet-uitkeringsgerechtigden en/of mensen met arbeidsvermogen onder WML. Nadeel van deze maatstaf is dat daar niet alleen de nuggers inzitten, maar ook de nietsers: mensen die niet willen werken, bijvoorbeeld huisvrouwen.

Alternatieve maatstaven voor het aantal werkenden zijn gegevens op basis van de EBB (steekproef) of het Sociaal Statistisch Bestand (integraal). De eerste geeft niet voldoende betrouwbare gegevens op gemeenteniveau. Het CBS ontwikkelt op dit moment Kleine Domein Schatters om ook voor kleine gemeenten betrouwbare schattingen te krijgen. Deze komen naar verwachting medio 2014 beschikbaar. Het tweede alternatief is om gebruik te maken van gegevens op persoonsniveau via het Sociaal Statistisch Bestand. Dit is echter zeer tijdrovend.

Bijstand

Het aantal bijstandsontvangers is een belangrijke verdeelmaatstaf in het huidige model, hiermee wordt in belangrijke mate naar behoefte verdeeld (Heekelaar en Schenderling, 2013, Tempelman et al., 2012). Het CBS berekent de huidige maatstaf omdat alle huishoudens die op enig moment in het jaar een uitkering ontvangen meetellen. Als alternatief kan een maatstaf gekozen worden die op basis van openbare (StatLine) gegevens beschikbaar is, bijvoorbeeld het aantal bijstandsontvangers op een bepaald moment.

Belangrijkste bezwaar tegen deze maatstaf is de doorkruising van de prikkelwerking uit het Inkomensdeel. Daarin worden gemeenten juist geprikkeld het aantal bijstandsgerechtigden zo laag mogelijk te houden. Uit eerder onderzoek (Groot, 2006) bleek dat de besparing op het Inkomensdeel groter is dan het financiële nadeel op het re-integratiebudget als het aantal bijstandsontvangers daalt. Deze maatstaf is op dit moment onderwerp van onderzoek door het Ministerie van Financiën en BZK.

Alternatieven zijn om het aantal bijstandsontvangers bevroren of vertraagd mee te nemen. De maatstaven zullen dan minder goed sporen met de behoefte. Ook kan gekozen worden voor een objectieve voorspeller. Het ligt dan voor de hand om de verdeelkenmerken uit het model voor het Inkomensdeel te gebruiken. Dit heeft wel nadelige gevolgen voor de verdeling naar behoefte. Gemeenten met een tekort op het Inkomensdeel ontvangen dan ook relatief weinig re-integratiemiddelen terwijl juist bij die gemeenten de re-integratiebehoefte het grootst is. Vanwege dit bezwaar is besloten deze laatste optie niet nader uit te werken.

Niet-uitkeringsgerechtigden

Nuggers zitten op dit moment alleen impliciet in de verdeling (via de omvang van de beroepsbevolking). Veel gemeenten voelen er weinig voor om deze doelgroep (Heekelaar en Schenderling, 2013, Tempelman et al., 2012) expliciet op te nemen. Zij verwachten dat de verdeling van nuggers over gemeenten ongeveer gelijk opgaat met de verdeling van bijstandsgerechtigden. Grootste bezwaar tegen opname van het aantal nuggers is wat ons betreft de mogelijke doorkruising met de prikkelwerking. Voor deze groep worden geen besparingen behaald op het Inkomensdeel en de re-integratie gaat wel gepaard met kosten. Als deze groep mensen als verdeelkenmerk worden opgenomen wordt de financiële prikkel voor gemeenten om hen te re-integreren juist kleiner. Uiteraard willen gemeenten niet alleen de participatie bevorderen om te besparen op uitkeringslasten, maar bijvoorbeeld ook om de leefbaarheid in de wijken te verbeteren. Daarnaast kunnen nuggers in een later stadium wel uitkeringsgerechtigd worden. In die zin hebben gemeenten er dus wel degelijk baat bij om nuggers aan het werk te helpen.

Bijkomend bezwaar is dat geen direct beschikbare gegevens voorhanden zijn over het aantal nuggers in een gemeente. Wel is het aantal nuggers af te leiden, bijvoorbeeld door, net als hierboven, de totale beroepsbevolking verder 'af te pellen'. Daarvoor kan van de totale doelgroep het aantal mensen met een uitkering (bijstand, Wajong) en het aantal mensen in de Wsw en met een gesubsidieerde baan afgehaald worden. Probleem met die uitkomst is dat daar niet alleen de nuggers inzitten, maar ook de nietsers: mensen die niet willen werken. Bij de groep nuggers die relevant is voor het gemeentelijke re-integratiebeleid gaat het om het aantal mensen dat niet werkt, wel wil werken, maar geen uitkering ontvangt. Die groep kan ook worden afgeleid door de totale groep niet-werkende-werkzoekenden van het UWV te verminderen met het aantal mensen met een WW-uitkering en het aantal mensen met een WWB/WIJ-uitkering (beide CBS), zie Marlet et al. (2012). In de praktijk blijkt deze aanpak echter niet zonder problemen omdat niet alle werkzoekenden zich bij het UWV registreren, waardoor het cijfers voor niet-werkende-werkzoekenden niet alle werkzoekenden bevatten. Als van die NWW-ers vervolgens de mensen met een uitkering worden afgetrokken, blijkt dat er voor sommige gemeenten negatieve waarden ontstaan, zie Marlet et al. (2009). Een alternatief zou kunnen zijn om de groep NWW-ers te verminderen met de mensen met een WW-uitkering, maar ook dan is er sprake van een onderschatting. Er is daarom ervoor gekozen om het aandeel nuggers niet expliciet mee te nemen in de vervolganalyse.

Mensen met beperkte loonwaarde

Een belangrijke nieuwe doelgroep voor gemeenten onder de Participatiewet zijn de arbeidsgehandicapten, die voorheen in de Wajong of Wsw konden stromen. Als deze mensen een uitkering van de gemeente ontvangen tellen zij mee in de maatstaf bijstandsontvangers. Op de korte termijn zitten deze mensen echter nog niet in de gegevens en moeten zij op een andere manier meegenomen worden. In de toekomst, zodra gegevens over 2015 beschikbaar komen, zitten arbeidsgehandicapten met een uitkering van de gemeente wel in de groep bijstandsontvangers.

Maatstaven die voor de nieuwe doelgroep mogelijk gebruikt kunnen worden zijn bijvoorbeeld het aantal mensen met een loonkostensubsidie en/of het aantal werkenden met beperkte loonwaarde dat ondersteuning of een voorziening ontvangt. Dit eerste kenmerk is via het CBS beschikbaar,

maar bevat de komende jaren nog niet de nieuwe doelgroep. Het aantal mensen dat werkt met een loonkostensubsidie hangt sterk samen met de behoefte. De begeleidingskosten komen immers voor rekening van het participatiebudget. Bezwaar is dat het de inzet van instrumenten van een gemeente beïnvloedt. Dit schuurt met de globaliteit. Over het aantal werkenden met beperkte loonwaarde zijn nog geen gegevens beschikbaar.

Ook objectieve maatstaven kunnen relevant zijn. Zo vraagt het CBS arbeidshandicap in de Enquête Beroepsbevolking (EBB) uit. Deze steekproef heeft te weinig waarnemingen om betrouwbare schattingen op gemeenteniveau te geven. Bovendien is de vulling van deze variabele beperkt omdat mensen deze vraag alleen hoeven te beantwoorden als ze niet werken. Deze indicator wordt daarom niet meegenomen in de vervolganalyse. Het CBS heeft in 2012 samen met RIVM en GGD-en gegevens verzameld in de gezondheidsmonitor. In dit onderzoek zijn ongeveer 400 duizend mensen geënquêteerd. Dit levert dus voldoende betrouwbare gegevens op gemeenteniveau. Er is niet specifiek gevraagd naar arbeidshandicap maar wel naar functiebeperkingen en aandoeningen. Deze gegevens komen waarschijnlijk medio 2014 beschikbaar en kunnen dus niet meegenomen worden in dit onderzoek. Als proxy van het aantal arbeidsgehandicapten in de gemeente kan ook het aantal mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering meegenomen worden. Dit verdeelkenmerk is alleen op de korte termijn bruikbaar. Na invoering van de Participatiewet zal een trendbreuk optreden vanwege de herbeoordelingoperatie.

Om een inschatting te maken van de kans op een arbeidshandicap onder de beroepsbevolking van gemeenten kunnen ook indirecte indicatoren worden gebruikt die iets zeggen over de gezondheidssituatie onder de bevolking in de gemeente. De beste bron daarvoor is de hierboven beschreven GGD, die veel gedetailleerde gegevens heeft over de gezondheidssituatie in gemeenten. Een alternatief zijn de gegevens van Vektis, dat statistische informatie van alle zorgverzekeraars beheert. Uit die gegevens zijn twee bruikbare indicatoren voor het gezondheidsniveau in gemeenten te destilleren: frequent huisartsenbezoek (meer dan 5 keer per jaar) en het gebruik van antidepressiva. Uit eerder onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat frequent huisartsenbezoek in een gemeente sterk significant samenhangt met meer langdurige werkloosheid, zie Bosker et al (2008). Het is te verwachten dat deze indicator ook belangrijke informatie kan bevatten over de omvang van de doelgroep voor re-integratie in een gemeente. Het gebruik van antidepressiva bleek juist samen te hangen met minder langdurig werklozen in de gemeente, waardoor deze indicator naar verwachting minder geschikt is als verdeelmaatstaf. Door de begeleidingscommissie werden deze indicatoren echter niet als een belangrijke toevoeging gezien. Bovendien zijn de Vektis-gegevens op dit moment alleen voor 2007 beschikbaar. Daarom is uiteindelijk besloten ze niet in de vervolganalyse mee te nemen.

Andere mogelijke indirecte indicatoren voor de gezondheid van, en kans op een arbeidshandicap onder, de beroepsbevolking in een gemeente is het gebruik van regelingen zoals de WMO, AWBZ, de Wet tegemoetkoming Chronisch gehandicapten (WTCG) en de aftrekmogelijkheid voor bijzondere ziektekosten in de IB (in alle gevallen komen die gegevens van het CBS). Omdat die eerste twee regelingen (deels) onder de verantwoordelijkheid van de gemeente gaan vallen, zou er een perverse prikkel ontstaan als deze als verdeelmaatstaf wordt gekozen. Daarom is ervoor gekozen om alleen het aantal mensen dat gebruik maakt van de Wet Chronisch gehandicapten en de aftrek voor bijzondere ziektekosten in de vervolganalyse mee te nemen. Een

mogelijke complicatie hierbij is dat beide groepen relatief groot zijn, en dat er (waarschijnlijk grote) overlap zit tussen beide groepen. De meeste mensen die in aanmerking komen voor tegemoetkoming zullen immers zodanig hoge ziektekosten hebben, dat ze ook in aanmerking komen voor de aftrek. In dat geval prevaleert het kenmerk op dat het best samenhangt met de kosten van re-integratie.

Tot slot kan er ook voor gekozen worden om de middelen voor de nieuwe doelgroep op basis van een historische verdeling over gemeenten te verdelen. Dit zou tijdelijke maatstaven opleveren, omdat een historische verdeling niet past binnen het gemeentefonds. Het ligt dan voor de hand om de instroom op de wachtlijst van de Wsw en de instroom in de werkregeling van de Wajong in de afgelopen jaren (vanaf 2010) te nemen, zie paragraaf 2.1 voor een uitgebreide toelichting op de keuze voor deze maatstaven. Deze maatstaven sluiten naar verwachten goed aan bij de behoefte van gemeenten.

Tabel B.1 geeft een overzicht van de hierboven beschreven verdeelkenmerken. Met daarbij in de laatste kolom de keuze om deze kenmerken wel of niet mee te nemen in de vervolganalyse.

Tabel B.1 Mogelijke verdeelkenmerken voor de omvang van de doelgroep

Kenmerken verdeelmaatstaven		Beoordelingscriteria											In vervolg analyse ?
Verdeelmaatstaf	Omschrijving	Peildatum	Leverancier	Openbaar ¹	Kosten-orientatie	Globaliteit	Geen tegengestelde prikkels	Objectiviteit	Transparantie	Uitlegbaarheid	Uitvoerbaarheid		
Totale doelgroep													
Omvang doelgroep	Bevolking 15-65 jaar gecorrigeerd voor mensen met UWV uitkering en aantal werkenden in de gemeente	2011	RIO, UWV, CBS	nee	+	+	-	-	+	+	-	Ja	
Bijstand plus Nug	Bevolking 15-65 jaar gecorrigeerd voor mensen met UWV uitkering en aantal werkenden in de gemeente	2011	CBS (SSB /EBB)	nee	+	+	-	-	+	+	-	Nee	
Bijstand plus Nug	Aandeel niet-werkende werkzoekenden zonder WW-uitkering	2011	UWV/ CBS	nee	+	+	-	-	+	+	+/-	Nee	
Bijstand													
Bijstandsontvangers	Aandeel huishoudens dat in het peiljaar op enig moment een bijstandsuitkering ontvangt	2011	CBS	Nee	+	+	-	-	+	+	+	Ja	
Bijstandsontvangers 1 januari	Aandeel bijstandsuitkeringen in de gemeente op 1 januari	2011	CBS	Ja	+	+	-	-	+	+	+	Ja	
Bijstandsontvangers (bevrozen)	Aandeel mensen met een bijstandsuitkering op 1 januari 2009	2009	CBS	ja	+	+	+/-	+/-	+	+	+	Ja	
Bijstandsontvangers (vertraagd)	Aandeel mensen met een bijstandsuitkering op 1 januari t-2	2009	CBS	ja	+	+	+/-	+/-	+	+	+	Ja	
Objectieve voorspeller bijstand	Verdeelkenmerken uit het model voor het Inkomensdeel	Hele set	CBS	nee	-	+	+	+	+	+/-	+/-	Nee	
Niet-uitkeringsgerechtigden													
Nuggers	Aandeel niet-werkende werkzoekenden zonder WW- of WWB-uitkering	2011	UWV/ CBS	nee	-	+/-	-	-	+	+	+/-	Nee	

Mensen met beperkte loonwaarde

Mensen met loonkostensubsidie	Aandeel mensen dat werkt met een loonkostensubsidie	2011	CBS	nee	+	-	+/-	-	+	+	+	Nee
Werkenden met beperkte loonwaarde	Aandeel werkenden met beperkte loonwaarde dat ondersteuning ontvangt	X	x	x	+	-	+/-	-	+	+	-	Nee
Arbeidsgehandicapten COROP	Aandeel mensen in de COROP dat een arbeidshandicap heeft	2011	CBS (EBB)	nee	+	+	+	+	+	+/-	+/-	Nee
Gehandicapten gemeente	Aandeel mensen met een beperking of langdurige aandoening	2012	CBS (GM)	nee	+/-	+	+	+	+	+	-	Nee*
Mensen met AO-uitkering	Aandeel mensen dat een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangt (WIA, Wajong, WAO)	2011	UWV	ja	+	+	+	+	+	+	+	Ja
Frequent huisartsenbezoek	Aandeel mensen dat 5 of meer keer per jaar naar de huisarts gaat	2007	Vektis	Nee	+/-	+/-	+	+	+	+	+	Nee
Gebruik antidepressiva	Aandeel mensen dat antidepressiva gebruikt	2007	Vektis	Nee	+/-	+/-	+	+	+	-	+	Nee
WMO	Aandeel mensen/huishoudens dat gebruik maakt van de WMO voor huishoudelijke verzorging	2011	CBS	Nee	+/-	+/-	-	-	+	+	+	Nee
AWBZ	Aandeel mensen/huishoudens dat gebruik maakt van de AWBZ	2011	CBS	Nee	+/-	+/-	-	-	+	+	+	Nee
WTCG	Aandeel mensen/huishoudens dat gebruik maakt van de Wet tegemoetkoming Chronisch gehandicapten	2010	CBS	Nee	+/-	+/-	+	+	+	+	+	Ja
Bijzondere ziektekosten	Aandeel mensen/huishoudens dat gebruik maakt van de aftrek voor bijzondere ziektekosten in de IB	2010	CBS	Nee	+/-	+/-	+	+	+	+	+	Ja
Tijdelijke maatstaven mensen met beperkte loonwaarde (historische verdeling)												
Instroom Wsw	Cumulatieve instroom in de wachtlijst van de Wsw in de jaren 2010 tot en met 2012	2010 t/m 2012	CBS	Nee	+	+/-	+	+	+	+	+	Ja
Instroom Wajong	Cumulatieve instroom in de werkregeling van de Wajong in de jaren 2010 tot en met 2012	2010 t/m 2012	UWV	Nee	+	+/-	+	+	+	+	+	Ja

¹ Criterium: beschikbaar via StatLine * Gegevens nog niet beschikbaar voor externe onderzoekers

Samenstelling van de doelgroep

De samenstelling van de doelgroep kan van invloed zijn op de totale behoefte aan re-integratie. De benodigde re-integratie-inspanningen voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt zullen groter zijn dan voor mensen met een korte afstand. Onder de Participatiewet verandert de gemeentelijke doelgroep en verandert waarschijnlijk de aard van de re-integratie (m.n. ondersteuning van werkenden met een beperkte loonwaarde). Uit onderzoek in het verleden kwam naar voren dat de samenstelling van het bestand beperkte invloed had op de uitgaven van gemeenten (Groot, 2006). Ten aanzien van mensen met een taalachterstand of arbeidsgehandicapten bleef het onduidelijk of er verschillen in uitgaven waren. Dit onderzoek is echter sterk verouderd. Het is dus wenselijk om in dit onderzoek te toetsen of de samenstelling van de doelgroep van invloed is op de uitgaven. Deze paragraaf gaat nader in op de samenstelling van de doelgroep bijstandsgerechtigden en arbeidsgehandicapten per gemeente.

Bij bijstandsgerechtigden kan onderscheid gemaakt worden naar: uitkeringsduur, leeftijdsopbouw, geslacht en etniciteit. Op deze manier kunnen groepen met een grotere verwachte afstand tot de arbeidsmarkt meegenomen worden. Bijvoorbeeld het aandeel bijstandsgerechtigden met een uitkering die langer dan een jaar duurt, of het aandeel oudere bijstandsgerechtigden. Nadeel is dat het opnemen van deze groepen tegengestelde prikkels geeft. Als gemeenten een groter bedrag krijgen voor ouderen en mensen met een langere uitkeringsduur, geeft dat juist een prikkel om vooral jongeren en mensen met kortere uitkeringen te re-integreren. Om deze redenen is het dan ook niet wenselijk om onderscheid naar geslacht of etniciteit in de vervolganalyse te toetsen.

Uit de UWV-bestanden kunnen aanvullende kenmerken gehaald worden over de nieuwe doelgroep, zoals leeftijd en diagnosegroep (verstandelijke beperking, autisme, psychiatrische ziektebeelden, enzovoorts). Hierbij wordt gekeken naar het zittend bestand Wajong. Deze gegevens zijn ook beschikbaar voor de nieuwe instroom in de Wajong, onderverdeeld naar regeling, maar het gaat dan om te weinig waarnemingen om per jaar een onderverdeling over gemeenten te maken. Hetzelfde kan gedaan worden het zittend bestand Wsw (inclusief mensen op de wachtlijst). In dit geval is leeftijd en of er sprake is van een ernstige handicap bekend.

Tabel B.2 geeft een overzicht van de hieronder beschreven verdeelkenmerken. Met daarbij in de laatste kolom de keuze om deze kenmerken wel of niet mee te nemen in de vervolganalyse.

Tabel B.2 Mogelijke verdeelkenmerken voor de samenstelling van de doelgroep

Kenmerken verdeelmaatstaven		Beoordelingscriteria										In vervolganalyse?
Verdeelmaatstaf	Omschrijving	Peil-datum	Leverancier	Openbaar ¹	Kosten-orientatie	Glob-aliteit	Geen tegengestelde prikkels	Objectiviteit	Transp-arantie	Uitleg-baarheid	Uitvoer-baarheid	
Samenstelling bijstand												
Bijstandsgerechtigden en uitkeringsduur	Het aandeel bijstandsgerechtigden in de gemeente met een uitkering langer dan een jaar	2011	CBS	ja	+/-	-	-	-	+	+	+	Ja
Bijstandsgerechtigden > 45	Het aandeel bijstandsgerechtigden in de gemeente ouder dan 45 jaar	2011	CBS	ja	+/-	-	-	-	+	+	+	Ja
Geslacht bijstand	Het aandeel vrouwelijke bijstandsgerechtigden in de gemeente	2011	CBS	ja	+/-	-	-	-	+	+	+	Nee
Etniciteit bijstand	Het aandeel niet-westerse allochtone bijstandsgerechtigden in de gemeente	2011	CBS	nee	+/-	-	-	-	+	+	+	Nee
Samenstelling Wajong												
Wajongeren > 45	Het aandeel Wajongeren in de gemeente ouder dan 45 jaar	2011	UWV	nee	+/-	-	-	+	+	+	+	Ja
Geslacht Wajong Psychisch	Het aandeel vrouwelijke Wajongeren	2011	UWV	nee	+/-	-	-	+	+	+	+	Nee
Wajongeren Ontwikkelstoornis	Het aandeel Wajongeren met een psychiatrische stoornis	2011	UWV	nee	+/-	-	-	+	+	+	+	Ja
Wajongeren Ontwikkelstoornis	Het aandeel Wajongeren met een ontwikkelstoornis (autisme, ADHD)	2011	UWV	nee	+/-	-	-	+	+	+	+	Ja
Samenstelling Wsw												
Wsw'ers > 45	Het aandeel Wsw'ers in de gemeente ouder dan 45 jaar	2011	CBS	Nee	+/-	-	-	+/-	+	+	+	Ja
Geslacht Wsw	Het aandeel vrouwelijke Wsw'ers in de gemeente	2011	CBS	Nee	+/-	-	-	+/-	+	+	+	Nee
Ernstige beperking Wsw	Het aandeel Wsw'ers in de gemeente met een ernstige beperking	2011	CBS	Nee	+/-	-	-	+/-	+	+	+	Ja

¹Criterion: beschikbaar via StatLine

Arbeidsmarkt

De arbeidsmarktsituatie is van invloed op de behoefte. In een florerende arbeidsmarkt zal het gemakkelijker zijn om mensen met een arbeidsbeperking aan de slag te helpen dan in een problematische arbeidsmarkt. Uit de verkenning blijkt dat gemeenten dit een belangrijke variabele vinden om mee te nemen in de verdeling.

In het huidige model zitten de omvang beroepsbevolking, het aantal WW-ontvangers en discrepantie laaggeschoolde arbeid in het model om de arbeidsmarkt op te vangen. Deze gegevens komen van het CBS, maar zijn niet openbaar. Gemeenten vinden het belangrijk dat de arbeidsmarkt wordt meegenomen in het model, maar de negatieve tekens bij WW-ontvangers en omvang beroepsbevolking begrijpen zij niet goed. Deze kenmerken worden in de vervolganalyse opnieuw getoetst, maar dan als relatief (%WW) kenmerk in plaats van absolute waarden (aantal WW). Dit levert naar verwachting een logisch teken op omdat dan de omvang van de gemeente niet meer van invloed is. Als alternatief nemen we ook het aandeel WW-uitkeringen op een bepaald peilmoment mee (in plaats van alle uitkeringen in een heel jaar), dit cijfer is wel openbaar. Een ander alternatief zou het aandeel langdurig werklozen in de gemeente kunnen zijn als indicator van re-integratiemogelijkheden en dus de regionale arbeidsmarkt.

Naast kenmerken over de arbeidsmarkt of de beroepsbevolking kan ook de centrumfunctie van de gemeente een rol spelen bij de uitgaven aan re-integratie. Er is besloten om hiertoe drie mogelijke indicatoren nader te analyseren. Allereerst zijn een aantal Nederlandse gemeenten aangewezen als centrumgemeente voor maatschappelijke omvang. Dit kan er toe leiden dat zij een grotere groep moeilijker te bemiddelen werkloze inwoners hebben. Deze indicator wordt daarom in de vervolganalyse getoetst. Andere mogelijk relevante indicatoren zijn het relatief regionaal klantenpotentieel en de mate van stedelijkheid in een gemeente. Deze indicatoren zitten momenteel al in het gemeentefonds waardoor die goed zouden aansluiten bij een overgang naar het gemeentefonds. Er zijn echter wel inhoudelijke bezwaren tegen deze indicatoren, omdat er geen theoretische basis voor is, en er perverse prikkels vanuit gaan. Het regionaal klantenpotentiaal hangt bijvoorbeeld sterk samen met de omvang van de gemeente, en is dus gevoelig voor gemeentelijke herindelingen, wat niet goed uit te leggen valt. De mate van stedelijkheid is gebaseerd op bebouwingsdichtheid, hetgeen niets te maken heeft met de werking van de lokale en regionale arbeidsmarkt.

Onderkant arbeidsmarkt

Als er in een gemeente veel mensen zijn met het laagst denkbare opleidingsniveau, terwijl er weinig banen zijn waarvoor geen specifieke vaardigheden worden vereist, is de kans op werk en succesvolle re-integratie voor die mensen naar verwachting relatief klein. Daarom wordt voorgesteld om indicatoren op te nemen voor het aantal laagstopgeleiden (maximaal basisschool) en het aantal banen waarvoor geen specifieke vaardigheden vereist zijn. Het CBS koppelt elf specifieke vaardigheden in de zogenoemde SBC-codering aan het type baan/activiteit. Zo heeft een barbediende volgens het CBS twee specifieke vaardigheden nodig (kwantitatieve vaardigheden en servicegerichtheid), terwijl een schoonmaker geen specifieke vaardigheden nodig heeft. Alle banen worden geselecteerd waarvoor geen specifieke vaardigheden nodig zijn en in verband gebracht met het aantal mensen met de laagst denkbare opleiding (maximaal basisschool afgerond). Omdat het niet mogelijk is om het opleidingsniveau van de doelgroep te bepalen, wordt noodgedwongen uitgegaan van het aandeel laagstopgeleiden onder de totale

beroepsbevolking. De inschatting is dat dit een goede proxy is voor het opleidingsniveau van de doelgroep voor re-integratie. Het uitgangspunt voor opname van deze indicatoren in het verdeelmodel is dat re-integratie moeilijk (en dus het duurst) zal zijn als er in een gemeente relatief veel laagstopgeleiden zijn terwijl er in de buurt van de gemeente relatief weinig banen zijn waarvoor geen specifieke vaardigheden nodig zijn. De constructie van deze indicator kost meer tijd dan aanvankelijk gedacht, maar het is de wens om deze lopende het onderzoek alsnog toe te voegen.

Kansen op de arbeidsmarkt

Als indicator voor de kans op werk (en dus succesvolle re-integratie) zou simpelweg het aantal banen binnen de gemeente en de omvang van de beroepsbevolking dat om die banen concurreert kunnen worden meegenomen. Echter: de echte arbeidsmarkt houdt geen rekening met die gemeentegrenzen. Om dezelfde reden is het aantal banen en de omvang van de beroepsbevolking op arbeidsmarkt- of COROP-niveau een lastig uit te leggen verdeelmaatstaf. Gemeenten herkennen zich vaak niet goed in de indeling in COROP-gebieden. Daarom is er in dit onderzoek voor gekozen om maatstaven, zoals het aandeel banen of de werkzame beroepsbevolking, allereerst op arbeidsmarktregioniveau op te nemen. Gemeenten herkennen zich beter in deze indeling, maar de gemeentegrenzen spelen dan nog steeds een rol. Daarom wordt gekeken of de bereikbaarheid van banen en beroepsbevolking als verdeelmaatstaf gebruikt kan worden, waarbij alle banen (bron: CBS) en leden van de beroepsbevolking (bron: CBS) meetellen in de score van een gemeente, maar hoe verder weg, hoe minder, zie Marlet et al. (2007). In deze indicator is rekening gehouden met de exacte locatie van bedrijven en werknemers, de feitelijke reistijd tussen die locaties, en de bereidheid om voor werk te reizen. Een combinatie van beide indicatoren leidt tot een goede indicator voor de kansen op de arbeidsmarkt per gemeente. Er kan bovendien onderscheid gemaakt worden tussen kansen voor laag-, midden- en hoogopgeleiden. Deze indicator kan bovendien ook worden uitgebreid naar de banen en beroepsbevolking over de grens, waarbij rekening gehouden wordt met de grensbarrières op de arbeidsmarkt. Het blijkt namelijk dat gemeenten in grensregio's daarvan extra nadeel ondervinden (Marlet et al., 2013).²³

Tabel B.3 geeft een overzicht van de hieronder beschreven verdeelkenmerken. Met daarbij in de laatste kolom de keuze of deze kenmerken wel of niet meegenomen worden in de vervolganalyse.

²³ G. Marlet, R. Ponds, C. van Woerkens, R. Zwart, 2013: Het nadeel voor Enschede. Analyse bijstandsniveau en positie van Enschede in het verdeelmodel (Atlas voor gemeenten, Utrecht).

Tabel B.3 Mogelijke verdeelkenmerken voor de arbeidsmarkt

Kenmerken verdeelmaatstaven		Beoordelingscriteria										In vervolganalyse?
Verdeelmaatstaf	Omschrijving	Peil-datum	Leverancier	Openbaar ¹	Kosten-orientatie	Glob-aliteit	Geen tegengestelde prikkels	Objectiviteit	Transp-arantie	Uitleg-baarheid	Uitvoer-baarheid	
Omvang beroepsbevolking	Aandeel personen tussen 15 en 65 jaar die meer dan 12 uur per week werken of willen werken. Bij deze variabele wordt gerekend met een driejaarsgemiddelde.	2009-2011	CBS (EBB)	Nee	+	+	+	+	+	+/-	+	Ja
Aantal WW-ontvangers	Aandeel personen dat in het peiljaar op enig moment een uitkering op grond van de Werkloosheidswet (WW) ontvangt	2011	CBS	Nee	+	+	+	+	+	+/-	+	Ja
Discrepantie laaggeschoolde arbeid	De omvang van de laaggeschoolde beroepsbevolking minus de omvang van de laaggeschoolde werkzame beroepsbevolking. Bij deze variabele wordt gerekend met een driejaarsgemiddelde.	2009-2011	CBS (EBB)	Nee	+	+	+	+	+	+/-	+	Ja
WW-uitkeringen	Het totaal aandeel WW-uitkeringen in gemeente, op 1 januari	2011	CBS	Ja	+	+	+	+	+	+	+	Ja
Langdurige werkloosheid	Aantal niet-werkende werkzoekenden langer dan 3 jaar	2011	UWV	Nee	+	+/-	+	+	+	+/-	+	Ja
Centrumgemeente	Wel of geen centrumgemeente voor maatschappelijke omvang	2011	BZK	Ja	+	+	+	+	+/-	+	+	Ja
Regionaal klantenpotentieel	Aantal potentiële regionale klanten van de woonkernen in een gemeente.	2011	CBS	Ja	+/-	+	+	+	+/-	+/-	+	Ja
Stedelijkheid	Een maatstaf voor de mate van stedelijkheid in de gemeente	2011	CBS	Ja	+/-	+	+	+	+/-	+/-	+	Ja
Laagstopgeleiden	Het aandeel leden van de beroepsbevolking dat maximaal de basisschool heeft afgemaakt	2011	CBS	Nee	+	+/-	+	+	+	+	+	Ja
Laaggekwalificeerd werk	Het aandeel banen waarvoor geen specifieke vaardigheden vereist zijn	2011	CBS	Nee	+	+/-	+	+	+	+	+	Ja
Kansen op de arbeidsmarkt												
Banen in de gemeente	Aandeel banen in de gemeente	2011	CBS	Ja	+/-	+	+	+	+	+/-	+	Ja

Banen in de arbeidsmarktregio	Aandeel banen in de arbeidsmarktregio	2011	CBS	Ja	+/-	+	+	+	+	-	+	Ja
Bereikbaarheid banen	Aandeel banen in en op acceptabele reisafstand van de gemeente	2011	Atlas	Nee	+	+	+	+	+	+	+	Ja
Werkzame beroepsbevolking arbeidsmarktregio	Aandeel personen tussen 15 en 65 jaar die meer dan 12 uur per week werken of willen werken op arbeidsmarktregioniveau	2011	CBS (EBB)	Ja	+/-	+	+	+	+	-	+	Ja
Bereikbaarheid beroepsbevolking	Aandeel leden van de beroepsbevolking in en op acceptabele reisafstand van de gemeente	2011	Atlas	Nee	+	+	+	+	+	+	+	Ja
Kansen op de arbeidsmarkt	Kansen op de arbeidsmarkt (aantal banen in of op acceptabele reisafstand van de gemeente gecorrigeerd voor het aantal leden van de beroepsbevolking dat om die banen concurreert)	2011	Atlas	Nee	+	+	+	+	+	+	+	Ja
Grensoverschrijden de arbeidsmarkt	Het aandeel banen en de beroepsbevolking dat/die zich over de grens bevindt, gecorrigeerd voor de grensbarrières op de arbeidsmarkt	2011	Atlas	Nee	+	+/-	+	+	+	+/-	+	Ja

¹ Criterium: beschikbaar via StatLine.

Voor indicatoren die gebaseerd zijn op de EBB worden meerjaarsgemiddelden gebruikt.

Bijlage C Aanvullende analyse gesubsidieerde arbeid

Voor de oude gesubsidieerde banen (ID/WIW-banen) is ervoor gekozen om per gemeente het aantal oude gesubsidieerde banen te vermenigvuldigen met een bedrag per baan om zo de uitgaven aan gesubsidieerde arbeid te berekenen. Het bedrag per baan is hierbij ingeschat op € 20.000. Omdat gemeenten vanwege langlopende verplichtingen moeite zullen hebben de oude gesubsidieerde banen snel af te bouwen is ook gekeken naar een analyse waarbij het bedrag per baan lager is: namelijk € 10.000. De resultaten van deze analyse staan in deze bijlage.

Schattingsresultaten

Tabel C.1 toont de schattingsresultaten als gecorrigeerd wordt voor gesubsidieerde banen met een bedrag per baan van € 10.000. Voor model 3 zijn er geen grote verschillen met de correctie van € 20.000. Voor model 12 geldt nu dat de niet-westerse allochtonen wel significant zijn en dus niet uit het model vallen.

Tabel C.1 Schattingsresultaten voor modellen met € 10.000 per gesubsidieerde baan

	Model 3	Model 12
	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen (€10.000)	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen (€10.000)
Tot doelgroep	3,023***	0,183
Bijstandontvangers		41,398***
Niet-westerse allochtonen 15-64 jaar	4,529***	0,630**
Laagopgeleiden (t/m sec ond 1 ^e fase)	0,673**	
Lageropgeleiden (t/m lbo)		1,000***
Langdurig werkloos (>3 jaar)	56,678***	
Gebrek aan banen (aantal banen binnen acceptabele reistijd gedeeld door de beroepsbevolking)	4,742***	2,111***
Constante	65,736***	65,736***
N	400	400
R-kwadraat	0,769	0,877

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Modeleffecten - verschil tussen nieuw budget en werkelijke uitgaven

Tabel C.2 bevat de modeleffecten voor deze modellen. Het modeleffect is het verschil tussen de voorspelde uitgaven/budgetten en de werkelijke uitgaven in 2011. Ook nu blijkt model 12 de werkelijke uitgaven beter te verklaren dan model 3. De modeleffecten lijken een stuk lager dan bij het model met € 20.000 per baan, maar dat komt omdat één gemeente nu buiten beschouwing is

gelaten vanwege een extreem hoog modeleffect. Bij de andere correcties (in de hoofdtekst) heeft deze gemeente ook een hoog modeleffect, maar niet zo extreem, en is deze wel meegenomen in de berekening.

Tabel C.2 Modeleffecten voor modellen met € 10.000 per gesubsidieerde baan

	Model 3	Model 12
	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen (€10.000)	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen (€10.000)
Aantal gemeenten met hogere voorspelde uitgaven	231	195
Aantal gemeenten met lagere voorspelde uitgaven	172	208
Gemiddelde absolute modeleffect ¹	48,1%	27,9%
Gemiddelde absolute modeleffect, 25.000+ gemeenten	35,6 %	20,7%

Het gemiddelde modeleffect geeft aan of de groep gemeenten er gemiddeld op voor- of achteruit gaat. Het gemiddelde absolute modeleffect geeft de omvang van de effecten weer. Dus een lagere waarde betekent dat de modeleffecten gemiddeld kleiner zijn, ongeacht de richting.

¹Eén gemeente met een extreem hoog modeleffect is buiten beschouwing gelaten. Bij deze gemeente zijn de uitgaven na correctie vrijwel gelijk aan nul.

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Herverdeeleffecten - verschil tussen nieuw en oud budget

Tabel C.3 bevat de budgetaandelen van de modellen uitgesplitst naar gemeentegrootte en gemeenten in zwakke regio's. Zoals verwacht liggen de scores tussen de variant waarbij alleen gecorrigeerd wordt voor inburgering en de variant waarbij gecorrigeerd wordt met € 20.000 per baan. De verschillen zijn klein. Hetzelfde geldt voor de gemiddelde (absolute) herverdeeleffecten, weergegeven in Tabel C.4. Tabel C.5 toont dat gemeenten in zwakke regio's er bij beide varianten gemiddeld op vooruit gaan. Hierbij geldt de kanttekening dat in model 3 het totale budgetaandeel voor deze gemeenten wel afneemt. Dit komt doordat een tweetal gemeenten met een relatief groot budgetaandeel in deze groep veel moeten inleveren.

Tabel C.3 Budgetaandelen volgens huidige model en nieuwe modellen met correctie van € 10.000 per baan

Gemeentegrootte	OUD MODEL			NIEUW MODEL	
	Budgetaandeel 2012	Budgetaandeel 2013	Budgetaandeel 2014	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen (€10.000)	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen (€10.000)
				Model 3	Model 12
minder dan 20.000 inwoners	4,1	4,2	4,4	4,6	4,3
tussen 20.000 en 50.000 inwoners	17,6	18,3	19,0	20,6	18,8
tussen 50.000 en 100.000 inwoners	19,3	19,4	19,3	19,5	18,7
tussen 100.000 en 250.000 inwoners	27,0	26,7	26,0	23,5	25,7
meer dan 250.000 inwoners	32,0	31,3	31,3	31,8	32,4
Gemeenten in zwakke regio's	13,9	13,5	13,1	12,1	13,3

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Tabel C.4 Budgeteffecten voor modellen met € 10.000 per gesubsidieerde baan

	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen (€10.000)	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen (€10.000)
	Model 3	Model 12
Aantal gemeenten met hogere voorspelde uitgaven	214	170
Aantal gemeenten met lagere voorspelde uitgaven	189	233
Gemiddelde absolute herverdeeeffect	37,7%	21,8%
Gemiddelde absolute herverdeeeffect, 25.000+ gemeenten	25,3%	14,1%

Bron: Berekening SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Tabel C.5 Budgeteffecten voor gemeenten in zwakke regio's- € 10.000 per gesubsidieerde baan

	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen (€10.000)	Uitgaven WWB klassiek min inburgering min gesubsidieerde banen (€10.000)
	Model 3	Model 12
Gemeenten in zwakke regio's – gemiddeld herverdeeeffect	2,26%	2,31%
Gemeenten in zwakke regio's – gemiddeld absoluut herverdeeeffect	19,27%	6,18%

Het gemiddelde herverdeeeffect geeft aan of de groep gemeenten er gemiddeld op voor- of achteruit gaat. Het gemiddelde absolute herverdeeeffect geeft de omvang van de effecten weer. Dus een lagere waarde betekent dat de herverdeeeffecten gemiddeld kleiner zijn, ongeacht de richting.

Bron: SEO Economisch Onderzoek/Atlas voor gemeenten

Bijlage D Blijfkansen per gemeente

De blijfkansen per gemeente staan vermeld in onderstaande tabel. Voor alle gemeenten is de blijfkans ultimo 2014 100 procent. Er waren vijf gemeenten die 5 of minder werkende Wsw's hadden. De blijfkansen van deze gemeenten zijn vanwege de herleidbaarheid naar individuele personen binnen de gemeente niet opgenomen in onderstaande tabel. Naast de blijfkansen is de taakstelling in 2014 opgenomen in onderstaande tabel. De gemeenten zijn ingedeeld naar de gemeentelijke indeling van 2014. Tabel D.1 bevat de voorlopige budgetten. Deze moeten nog geactualiseerd worden met Wsw-gegevens ultimo 2013.

Tabel D.1 Blijfkansen medio 2015 tot en met medio 2019 per gemeente

Gemeente Code 2014	Gemeente	Taakstelling 2014	Blijfkans medio 2015	Blijfkans medio 2016	Blijfkans medio 2017	Blijfkans medio 2018	Blijfkans medio 2019	Blijfkans medio 2020
3	Appingedam	207,98	94%	87%	79%	73%	67%	60%
5	Bedum	60,79	100%	95%	89%	83%	78%	72%
7	Bellingwedde	127,75	93%	86%	79%	72%	66%	60%
9	Ten Boer	27,87	100%	94%	89%	83%	75%	67%
10	Delfzijl	238,09	95%	89%	84%	79%	75%	70%
14	Groningen	1220	93%	86%	81%	75%	69%	64%
15	Groote gast	96,51	100%	95%	89%	83%	77%	72%
17	Haren	41,9	100%	95%	89%	82%	76%	70%
18	Hoogezand-Sappemeer	336,28	93%	87%	80%	75%	70%	65%
22	Leek	144,58	92%	84%	76%	70%	64%	57%
24	Loppersum	58,9	100%	94%	88%	82%	75%	69%
25	Marum	65,46	100%	93%	87%	81%	76%	71%
34	Almere	487,59	93%	86%	80%	74%	69%	64%
37	Stadskanaal	724	92%	86%	80%	74%	69%	64%
40	Slochteren	66,96	100%	95%	88%	81%	75%	70%
47	Veendam	473,75	93%	87%	81%	76%	71%	66%
48	Vlagtwedde	314,77	93%	86%	80%	74%	67%	62%
50	Zeewolde	18,89	100%	94%	89%	84%	79%	75%
53	Winsum	77,99	100%	93%	88%	83%	78%	74%
56	Zuidhorn	85,85	100%	93%	86%	79%	74%	69%
58	Dongeradeel	302,24	94%	88%	83%	78%	74%	69%
59	Achtkarspelen	226,12	95%	89%	84%	78%	73%	68%
60	Ameland	17,21	100%	93%	85%	75%	67%	61%
63	het Bildt	57,04	100%	96%	92%	88%	83%	79%
70	Franekeradeel	158,6	93%	86%	80%	73%	67%	61%
72	Harlingen	108,67	94%	88%	82%	76%	71%	66%
74	Heerenveen	400,17	93%	86%	80%	74%	68%	63%
79	Kollumerland en Nieuwkruis	127,93	95%	89%	83%	78%	73%	68%
80	Leeuwarden	628,69	94%	89%	83%	78%	73%	68%

Vervolg Tabel D.1 Blijfkansen medio 2015 tot en met medio 2020 per gemeente

Gemeente Code Gemeente 2014	Taak stelling 2014	Blijfkans medio 2015	Blijfkans medio 2016	Blijfkans medio 2017	Blijfkans medio 2018	Blijfkans medio 2019	Blijfkans medio 2020
81 Leeuwarderadeel	33,1	100%	94%	88%	83%	78%	73%
85 Ooststellingwerf	187,97	94%	87%	80%	75%	69%	64%
86 Opsterland	156,17	94%	89%	83%	78%	73%	68%
88 Schiermonnikoog	1,68	x	x	x	x	x	x
90 Smallerland	440,46	94%	88%	83%	78%	73%	68%
93 Terschelling	11,6	100%	91%	81%	74%	71%	66%
96 Vlieland	0	x	x	x	x	x	x
98 Weststellingwerf	230,05	93%	87%	81%	75%	69%	64%
106 Assen	661,16	94%	88%	82%	75%	70%	64%
109 Coevorden	204,61	93%	86%	79%	72%	67%	62%
114 Emmen	1194,19	93%	87%	80%	74%	68%	62%
118 Hoogeveen	638,71	94%	88%	82%	76%	70%	65%
119 Meppel	317,58	94%	88%	82%	76%	71%	66%
140 Littenseradiel	37,22	100%	94%	88%	83%	78%	73%
141 Almelo	728,67	93%	86%	80%	73%	68%	62%
147 Borne	137,47	94%	87%	81%	75%	69%	64%
148 Dalfsen	139,53	94%	89%	83%	78%	73%	67%
150 Deventer	805,54	93%	87%	81%	75%	69%	64%
153 Enschede	1729,85	93%	85%	78%	72%	66%	61%
158 Haaksbergen	120,64	95%	89%	84%	78%	71%	65%
160 Hardenberg	424,56	93%	87%	81%	76%	70%	65%
163 Hellendoorn	186,1	92%	85%	79%	73%	68%	63%
164 Hengelo	545,57	94%	88%	82%	77%	72%	67%
166 Kampen	267,08	94%	87%	81%	75%	69%	63%
168 Losser	179,84	91%	83%	75%	67%	61%	55%
171 Noordoostpolder	222,57	94%	89%	83%	77%	72%	67%
173 Oldenzaal	333,29	92%	85%	78%	73%	68%	62%
175 Ommen	147,01	94%	86%	79%	73%	68%	63%
177 Raalte	201,25	93%	87%	81%	75%	70%	64%
180 Staphorst	52,37	100%	94%	88%	84%	80%	76%
183 Tubbergen	106,61	93%	85%	78%	72%	66%	60%
184 Urk	66,58	100%	93%	86%	80%	75%	71%
189 Wierden	106,79	94%	89%	83%	77%	71%	65%
193 Zwolle	592,52	94%	88%	82%	77%	72%	68%
196 Rijnwaarden	69,95	100%	94%	88%	81%	74%	67%
197 Aalten	305,98	93%	86%	80%	74%	69%	64%
200 Apeldoorn	1010,16	94%	88%	82%	76%	70%	65%
202 Arnhem	1336,71	93%	87%	81%	75%	70%	64%
203 Barneveld	118,33	94%	89%	83%	78%	72%	65%
209 Beuningen	136,16	91%	84%	77%	70%	65%	60%
213 Brummen	96,13	100%	94%	88%	83%	79%	75%
214 Buren	100,44	94%	88%	82%	76%	70%	64%
216 Culemborg	156,36	94%	87%	81%	76%	71%	67%

Vervolg Tabel D.1 Blijfkansen medio 2015 tot en met medio 2020 per gemeente

Gemeente Code Gemeente 2014	Taak stelling 2014	Blijfkans medio 2015	Blijfkans medio 2016	Blijfkans medio 2017	Blijfkans medio 2018	Blijfkans medio 2019	Blijfkans medio 2020
221 Doesburg	95,76	100%	94%	88%	81%	74%	68%
222 Doetinchem	389,96	94%	88%	83%	78%	73%	68%
225 Druten	114,28	93%	86%	80%	74%	68%	64%
226 Duiven	86,6	100%	93%	85%	79%	73%	67%
228 Ede	434,85	93%	86%	80%	74%	69%	63%
230 Elburg	146,45	95%	89%	84%	78%	72%	67%
232 Epe	211,53	92%	84%	77%	71%	66%	60%
233 Ermelo	156,17	94%	88%	83%	77%	72%	67%
236 Geldermalsen	94,64	100%	94%	89%	83%	78%	73%
241 Groesbeek	144,58	91%	83%	77%	70%	64%	58%
243 Harderwijk	219,95	95%	89%	84%	79%	74%	70%
244 Hatterum	44,08	100%	93%	85%	77%	69%	61%
246 Heerde	107,92	94%	87%	81%	76%	71%	66%
252 Heumen	67,14	100%	93%	86%	79%	75%	70%
262 Lochem	126,43	94%	88%	82%	78%	73%	69%
263 Maasdriel	101,93	92%	84%	78%	72%	66%	60%
265 Millingen aan de Rijn	29,15	100%	89%	80%	72%	66%	61%
267 Nijkerk	100,44	95%	90%	86%	81%	76%	72%
268 Nijmegen	1133,22	93%	87%	82%	77%	72%	67%
269 Oldebroek	113,15	92%	84%	77%	71%	65%	60%
273 Putten	80,8	100%	94%	87%	81%	74%	69%
274 Renkum	125,87	93%	86%	80%	75%	70%	65%
275 Rheden	300	94%	88%	82%	77%	72%	67%
277 Rozendaal	1,73	x	x	x	x	x	x
279 Scherpenzeel	10,82	100%	91%	84%	74%	62%	56%
281 Tiel	357,6	93%	86%	80%	74%	68%	64%
282 Ubbergen	33,67	100%	89%	79%	70%	64%	58%
285 Voorst	94,64	100%	92%	85%	77%	70%	65%
289 Wageningen	167,77	92%	84%	76%	70%	65%	60%
293 Westervoort	111,99	94%	88%	83%	78%	73%	69%
294 Winterswijk	320,95	93%	86%	80%	74%	69%	64%
296 Wijchen	232,11	93%	85%	77%	71%	65%	59%
297 Zaltbommel	145,32	93%	86%	80%	73%	68%	64%
299 Zevenaar	176,93	93%	87%	81%	75%	71%	66%
301 Zutphen	487,4	93%	87%	82%	77%	72%	67%
302 Nunspeet	138,37	93%	86%	80%	74%	68%	63%
303 Dronten	81,22	100%	96%	92%	88%	84%	80%
304 Neerijnen	46,2	100%	94%	88%	81%	75%	69%
307 Amersfoort	811,53	94%	87%	81%	75%	70%	64%
308 Baarn	50,79	100%	94%	88%	84%	80%	75%
310 De Bilt	58,43	100%	93%	88%	82%	76%	71%
312 Bunnik	16,65	100%	97%	93%	90%	87%	83%
313 Bunschoten	51,06	100%	93%	85%	79%	73%	68%

Vervolg Tabel D.1 Blijfkansen medio 2015 tot en met medio 2020 per gemeente

Gemeente Code Gemeente 2014	Taak stelling 2014	Blijfkans medio 2015	Blijfkans medio 2016	Blijfkans medio 2017	Blijfkans medio 2018	Blijfkans medio 2019	Blijfkans medio 2020
317 Eemnes	15,62	100%	94%	86%	79%	73%	67%
321 Houten	92,02	100%	94%	87%	80%	74%	69%
327 Leusden	67,55	100%	95%	90%	84%	79%	73%
331 Lopik	32,81	100%	92%	86%	81%	76%	72%
335 Montfoort	21,94	100%	93%	88%	83%	79%	75%
339 Renswoude	12,72	100%	90%	80%	74%	70%	67%
340 Rhenen	79,49	100%	93%	85%	77%	71%	67%
342 Soest	154,3	93%	87%	82%	76%	71%	66%
344 Utrecht	795,44	93%	87%	81%	75%	70%	66%
345 Veenendaal	308,23	93%	87%	81%	76%	71%	66%
351 Woudenberg	26,75	100%	92%	84%	79%	75%	71%
352 Wijk bij Duurstede	61,67	100%	94%	88%	83%	78%	74%
353 IJsselstein	109,97	94%	88%	82%	76%	70%	65%
355 Zeist	202,93	93%	86%	80%	75%	70%	65%
356 Nieuwegein	174,69	93%	86%	79%	73%	67%	61%
358 Aalsmeer	43,95	100%	94%	87%	80%	74%	68%
361 Alkmaar	493,01	94%	88%	82%	77%	72%	67%
362 Amstelveen	113,53	93%	87%	81%	77%	72%	67%
363 Amsterdam	3566,5	93%	87%	81%	75%	69%	64%
365 Graft-De Rijp	6,73	100%	96%	92%	89%	85%	82%
370 Beemster	17,58	100%	95%	88%	82%	75%	69%
373 Bergen (NH.)	65,27	100%	93%	87%	81%	76%	71%
375 Beverwijk	197,51	93%	87%	81%	76%	70%	65%
376 Blaricum	13,47	100%	93%	88%	81%	74%	68%
377 Bloemendaal	32,36	100%	92%	88%	84%	79%	76%
381 Bussum	61,35	100%	93%	86%	81%	75%	69%
383 Castricum	48,9	100%	94%	88%	81%	77%	73%
384 Diemen	85,1	100%	93%	86%	80%	74%	67%
385 Edam-Volendam	82,67	100%	91%	83%	75%	68%	62%
388 Enkhuizen	75,93	100%	92%	85%	79%	73%	68%
392 Haarlem	685,28	94%	88%	82%	77%	72%	67%
393 Haarlemmerliede en Spaarnw	5,46	x	x	x	x	x	x
394 Haarlemmermeer	301,52	94%	87%	80%	75%	69%	64%
396 Heemskerk	171,32	93%	87%	82%	77%	72%	67%
397 Heemstede	69,26	100%	93%	87%	81%	74%	68%
398 Heerhugowaard	169,26	95%	89%	84%	79%	74%	69%
399 Heiloo	60,41	100%	93%	88%	83%	78%	73%
400 Den Helder	283,54	93%	86%	80%	74%	70%	65%
402 Hilversum	318,89	93%	86%	80%	75%	69%	64%
405 Hoorn	258,29	94%	87%	81%	76%	71%	66%

Vervolg Tabel D.1 Blijfkansen medio 2015 tot en met medio 2020 per gemeente

Gemeente Code Gemeente 2014	Taak stelling 2014	Blijfkans medio 2015	Blijfkans medio 2016	Blijfkans medio 2017	Blijfkans medio 2018	Blijfkans medio 2019	Blijfkans medio 2020
406 Huizen	95,76	100%	93%	86%	81%	75%	70%
415 Landsmeer	8,79	100%	96%	93%	89%	86%	82%
416 Langedijk	59,85	100%	94%	90%	84%	79%	74%
417 Laren	13,65	100%	91%	85%	82%	77%	73%
420 Medemblik	105,3	92%	85%	79%	73%	69%	64%
424 Muiden	2,43	x	x	x	x	x	x
425 Naarden	22,43	100%	91%	84%	78%	71%	66%
431 Oostzaan	10,64	100%	92%	84%	78%	72%	65%
432 Opmeer	17,39	100%	91%	88%	84%	78%	72%
437 Ouder-Amstel	13,84	100%	93%	87%	82%	76%	68%
439 Purmerend	298,13	94%	87%	81%	75%	70%	64%
441 Schagen	193,39	94%	88%	83%	79%	74%	70%
448 Texel	121,38	94%	88%	82%	77%	72%	66%
450 Uitgeest	29,93	100%	96%	91%	86%	82%	78%
451 Uithoorn	58,91	100%	94%	88%	81%	75%	70%
453 Velsen	249,69	94%	89%	84%	80%	76%	71%
457 Weesp	43,58	100%	93%	87%	81%	76%	70%
458 Schermer	10,89	100%	94%	87%	81%	75%	67%
473 Zandvoort	33,67	100%	94%	87%	80%	74%	68%
478 Zeevang	10,66	100%	92%	85%	82%	78%	74%
479 Zaanstad	429,98	94%	88%	82%	76%	71%	66%
482 Alblasterdam	64,52	100%	94%	89%	84%	78%	73%
484 Alphen aan den Rijn	512,47	94%	87%	81%	76%	70%	65%
489 Barendrecht	83,04	100%	91%	83%	76%	69%	64%
491 Bergambacht	22,44	100%	93%	86%	79%	74%	68%
498 Drechterland	57,79	100%	94%	88%	82%	76%	71%
501 Brielle	23,94	100%	94%	88%	80%	73%	67%
502 Capelle aan den IJssel	312,53	92%	85%	79%	74%	68%	63%
503 Delft	485,72	92%	86%	80%	75%	69%	64%
505 Dordrecht	854,36	94%	88%	82%	76%	71%	66%
512 Gorinchem	268,02	93%	87%	81%	76%	70%	65%
513 Gouda	452,62	94%	88%	82%	76%	71%	66%
518 's-Gravenhage	1929,04	93%	86%	79%	73%	66%	61%
523 Hardinxveld- Giessendam	45,08	100%	94%	87%	82%	78%	74%
530 Hellevoetsluis	86,97	100%	95%	90%	84%	78%	72%
531 Hendrik-Ido- Ambacht	46,01	100%	95%	90%	84%	79%	74%
532 Stede Broec	93,14	100%	94%	88%	82%	77%	72%
534 Hillegom	72,38	100%	93%	86%	81%	76%	72%
537 Katwijk	263,15	94%	87%	81%	75%	70%	64%
542 Krimpen aan den IJssel	112,72	92%	84%	78%	73%	68%	62%

Vervolg Tabel D.1 Blijfkansen medio 2015 tot en met medio 2020 per gemeente

Gemeente Code Gemeente 2014	Taak stelling 2014	Blijfkans medio 2015	Blijfkans medio 2016	Blijfkans medio 2017	Blijfkans medio 2018	Blijfkans medio 2019	Blijfkans medio 2020
545 Leerdam	93,52	100%	93%	86%	79%	74%	68%
546 Leiden	699,5	92%	85%	78%	72%	66%	61%
547 Leiderdorp	109,04	93%	87%	79%	73%	67%	61%
553 Lisse	74,63	100%	91%	82%	76%	70%	64%
556 Maassluis	189,09	94%	87%	81%	75%	69%	64%
568 Bernisse	19,45	100%	93%	84%	77%	72%	67%
569 Nieuwkoop	59,1	100%	94%	88%	82%	76%	71%
575 Noordwijk	86,03	100%	93%	86%	80%	75%	68%
576 Noordwijkerhout	47,69	100%	92%	84%	77%	72%	66%
579 Oegstgeest	46,01	100%	94%	88%	81%	74%	67%
584 Oud-Beijerland	60,6	100%	94%	87%	81%	77%	73%
585 Binnenmaas	54,05	100%	95%	90%	84%	80%	76%
588 Korendijk	21,15	100%	93%	86%	81%	76%	71%
589 Oudewater	23,63	100%	93%	87%	83%	78%	72%
590 Papendrecht	92,77	100%	94%	88%	82%	75%	69%
597 Ridderkerk	135,41	95%	89%	83%	77%	71%	66%
599 Rotterdam	2183,4	93%	86%	80%	74%	68%	63%
603 Rijswijk	130,55	93%	86%	79%	74%	68%	63%
606 Schiedam	482,91	94%	88%	83%	77%	72%	67%
608 Schoonhoven	40,02	100%	92%	88%	83%	79%	75%
610 Sliedrecht	113,34	94%	87%	81%	75%	70%	65%
611 Cromstrijen	28,05	100%	95%	90%	84%	78%	73%
612 Spijkenisse	287,47	93%	87%	80%	75%	69%	65%
613 Albrandswaard	53,3	100%	93%	86%	79%	72%	64%
614 Westvoorne	16,08	100%	96%	92%	88%	83%	79%
617 Strijen	24,69	100%	95%	90%	84%	80%	75%
620 Vianen	28,43	100%	94%	88%	83%	79%	74%
622 Vlaardingen	365,27	93%	87%	81%	75%	70%	66%
623 Vlist	23,75	100%	92%	87%	84%	80%	75%
626 Voorschoten	53,62	100%	93%	86%	79%	74%	69%
627 Waddinxveen	103,8	94%	87%	81%	76%	71%	66%
629 Wassenaar	48,44	100%	94%	90%	84%	79%	74%
632 Woerden	249,5	93%	87%	81%	76%	71%	66%
637 Zoetermeer	334,6	94%	89%	84%	78%	73%	68%
638 Zoeterwoude	25,44	100%	89%	81%	75%	71%	66%
642 Zwijndrecht	180,67	94%	89%	83%	78%	73%	68%
643 Nederlek	44,33	100%	95%	89%	83%	78%	73%
644 Ouderkerk	15,9	100%	90%	79%	68%	58%	52%
654 Borsele	70,32	100%	95%	90%	84%	78%	74%
664 Goes	270,82	94%	87%	80%	74%	69%	64%

Vervolg Tabel D.1 Blijfkansen medio 2015 tot en met medio 2020 per gemeente

Gemeente Code Gemeente 2014	Taak stelling 2014	Blijfkans medio 2015	Blijfkans medio 2016	Blijfkans medio 2017	Blijfkans medio 2018	Blijfkans medio 2019	Blijfkans medio 2020
West Maas en							
668 Waal	68,83	100%	93%	85%	79%	73%	68%
677 Hulst	191,89	94%	87%	81%	75%	69%	64%
678 Kapelle	33,1	100%	94%	89%	83%	79%	75%
687 Middelburg	273,63	93%	86%	79%	73%	67%	62%
689 Giessenlanden	25,81	100%	92%	87%	82%	76%	71%
703 Reimerswaal	60,68	100%	95%	90%	84%	79%	74%
707 Zederik	32,54	100%	93%	88%	84%	79%	75%
715 Terneuzen	464,96	94%	88%	82%	77%	72%	66%
716 Tholen	102,12	94%	88%	83%	77%	72%	68%
717 Veere	56,48	100%	92%	86%	80%	73%	67%
718 Vlissingen	329,74	93%	86%	79%	73%	67%	63%
733 Lingewaal	25,64	100%	90%	81%	75%	69%	64%
De Ronde							
736 Venen	65,65	100%	95%	90%	85%	80%	77%
737 Tytsjerksteradiel	159,9	94%	88%	83%	78%	73%	68%
738 Aalburg	43,39	100%	95%	88%	81%	73%	64%
743 Asten	87,53	100%	93%	85%	78%	71%	65%
744 Baarle-Nassau	21,88	100%	85%	77%	70%	64%	58%
748 Bergen op Zoom	491,89	93%	86%	81%	75%	71%	66%
753 Best	135,97	95%	90%	85%	79%	73%	67%
755 Boekel	63,78	100%	93%	85%	78%	73%	68%
756 Boxmeer	224,44	93%	87%	80%	74%	69%	64%
757 Boxtel	356,86	92%	85%	78%	72%	66%	61%
758 Breda	1092,45	92%	85%	79%	73%	67%	62%
762 Deurne	198,25	94%	87%	81%	76%	70%	65%
765 Pekela	265,21	93%	87%	81%	76%	70%	64%
766 Dongen	78,74	100%	93%	87%	79%	73%	68%
770 Eersel	142,7	94%	88%	81%	76%	70%	65%
772 Eindhoven	1416,57	94%	88%	83%	77%	72%	68%
777 Etten-Leur	268,02	93%	86%	79%	74%	69%	64%
779 Geertruidenberg	88,84	100%	93%	87%	81%	75%	70%
784 Gilze en Rijen	87,62	100%	92%	84%	77%	70%	65%
785 Goirle	138,78	92%	84%	77%	70%	64%	59%
786 Grave	87,33	100%	93%	87%	80%	72%	66%
788 Haaren	81,92	100%	94%	87%	81%	76%	71%
794 Helmond	841,27	94%	88%	82%	76%	72%	67%
's-							
796 Hertogenbosch	1072,25	93%	86%	80%	74%	69%	64%
797 Heusden	205,17	93%	87%	81%	75%	70%	64%
798 Hilvarenbeek	72,19	100%	94%	87%	80%	72%	65%
809 Loon op Zand	138,78	93%	85%	78%	70%	64%	58%
Mill en Sint							
815 Hubert	108,85	93%	87%	81%	76%	71%	66%

Vervolg Tabel D.1 Blijfkansen medio 2015 tot en met medio 2020 per gemeente

Gemeente Code Gemeente 2014	Taak stelling 2014	Blijfkans medio 2015	Blijfkans medio 2016	Blijfkans medio 2017	Blijfkans medio 2018	Blijfkans medio 2019	Blijfkans medio 2020
Nuenen, Gerwen 820 en Nederwet	72,94	100%	95%	90%	85%	81%	76%
823 Oirschot	123,63	93%	86%	79%	71%	65%	59%
824 Oisterwijk	165,52	93%	86%	81%	75%	69%	63%
826 Oosterhout	240,71	92%	86%	80%	74%	69%	64%
828 Oss	863,15	93%	86%	81%	75%	70%	65%
840 Rucphen	300,75	93%	86%	79%	73%	67%	63%
844 Schijndel	262,78	94%	88%	82%	76%	70%	65%
Sint- 845 Michielsgestel	201,99	93%	87%	80%	73%	67%	62%
846 Sint-Oedenrode	114,65	94%	87%	80%	73%	67%	61%
847 Someren	88,84	100%	94%	88%	83%	76%	71%
848 Son en Breugel	44,7	100%	92%	85%	79%	74%	69%
851 Steenbergen	111,66	94%	88%	81%	75%	70%	65%
852 Waterland	25,99	100%	94%	87%	79%	72%	65%
855 Tilburg	1417,51	94%	87%	80%	75%	69%	64%
856 Uden	376,49	94%	87%	80%	74%	68%	62%
858 Valkenswaard	148,5	94%	87%	82%	77%	72%	68%
860 Veghel	305,61	93%	86%	79%	73%	67%	62%
861 Veldhoven	167,39	94%	89%	84%	78%	73%	67%
865 Vught	214,34	94%	88%	83%	77%	71%	66%
866 Waalre	55,17	100%	95%	89%	83%	76%	71%
867 Waalwijk	275,5	93%	86%	80%	74%	68%	63%
870 Werkendam	76,87	100%	93%	87%	80%	74%	69%
873 Woensdrecht	99,31	100%	89%	80%	74%	69%	64%
874 Woudrichem	48,07	100%	93%	87%	81%	74%	67%
879 Zundert	92,02	100%	93%	87%	81%	75%	68%
880 Wormerland	20,39	100%	95%	91%	86%	82%	77%
881 Onderbanken	90,15	100%	93%	85%	78%	72%	65%
882 Landgraaf	525,18	92%	84%	77%	71%	65%	59%
888 Beek	98	100%	91%	82%	74%	67%	60%
889 Beesel	81,55	100%	94%	88%	82%	76%	70%
893 Bergen (L.)	119,94	92%	87%	80%	74%	69%	65%
899 Brunssum	470,38	93%	87%	81%	75%	69%	64%
907 Gennep	223,88	94%	88%	81%	75%	69%	63%
917 Heerlen	1337,46	93%	87%	81%	75%	70%	65%
928 Kerkrade	959,1	93%	85%	78%	72%	66%	61%
935 Maastricht	979,3	94%	87%	81%	75%	69%	63%
938 Meerssen	88,12	100%	93%	85%	76%	68%	62%
Mook en 944 Middelaar	32,36	100%	94%	86%	80%	77%	72%
946 Nederweert	109,79	95%	89%	83%	77%	71%	65%
951 Nuth	122,13	92%	84%	77%	70%	64%	59%

Vervolg Tabel D.1 Blijfkansen medio 2015 tot en met medio 2020 per gemeente

Gemeente Code Gemeente 2014	Taak stelling 2014	Blijfkans medio 2015	Blijfkans medio 2016	Blijfkans medio 2017	Blijfkans medio 2018	Blijfkans medio 2019	Blijfkans medio 2020
957 Roermond	566,33	93%	87%	80%	75%	69%	64%
962 Schinnen	72,94	100%	93%	85%	77%	70%	64%
965 Simpelveld	120,82	94%	88%	81%	74%	67%	60%
971 Stein	192,83	90%	81%	72%	64%	58%	52%
981 Vaals	73,81	100%	90%	82%	75%	67%	60%
983 Venlo	668,82	93%	87%	81%	76%	70%	65%
984 Venray	456,92	93%	87%	81%	75%	69%	63%
986 Voerendaal	76,87	100%	94%	87%	79%	72%	64%
988 Weert	389,94	93%	86%	79%	73%	67%	61%
Valkenburg aan 994 de Geul	102,49	94%	88%	80%	74%	67%	61%
995 Lelystad	318,7	93%	87%	81%	76%	71%	65%
Horst aan de 1507 Maas	215,09	94%	87%	81%	75%	69%	64%
Oude 1509 IJsselstreek	248	93%	87%	81%	75%	69%	63%
1525 Teylingen	128,49	93%	86%	79%	73%	67%	61%
Utrechtse 1581 Heuvelrug	91,83	100%	92%	85%	79%	74%	68%
1586 Oost Gelre	314,4	91%	83%	77%	70%	65%	59%
1598 Koggenland	41,28	100%	93%	87%	82%	78%	72%
1621 Lansingerland	52,93	100%	94%	89%	84%	79%	74%
1640 Leudal	198,85	94%	88%	82%	77%	71%	65%
1641 Maasgouw	113,34	95%	89%	83%	77%	71%	66%
1651 Eemmond	208,54	94%	88%	83%	77%	71%	65%
1652 Gemert-Bakel	207,79	93%	87%	82%	76%	70%	65%
1655 Halderberge	239,21	94%	88%	82%	76%	71%	66%
1658 Heeze-Leende	47,32	100%	95%	90%	85%	79%	73%
1659 Laarbeek	119,33	94%	87%	81%	75%	69%	63%
1663 De Marne	70,7	100%	92%	85%	77%	70%	64%
Reusel-De 1667 Mierden	134,66	93%	86%	78%	71%	65%	60%
1669 Roerdalen	154,67	93%	85%	78%	71%	65%	58%
1671 Maasdonk	83,79	100%	93%	86%	78%	71%	65%
1674 Roosendaal	634,22	94%	87%	82%	76%	71%	66%
Schouwen- 1676 Duiveland	234,72	93%	86%	79%	74%	68%	63%
1680 Aa en Hunze	138,4	92%	84%	76%	70%	65%	60%
1681 Borger-Odoorn	249,13	93%	87%	80%	74%	69%	64%
1684 Cuijk	278,12	92%	84%	76%	70%	65%	61%
1685 Landerd	110,16	91%	82%	75%	69%	62%	56%
1690 De Wolden	115,33	92%	85%	78%	71%	64%	57%
Noord- 1695 Beveland	22,63	100%	90%	80%	72%	65%	58%
1696 Wijdemeren	33,13	100%	92%	86%	79%	74%	68%
1699 Noordenveld	166,46	93%	87%	81%	76%	71%	67%
1700 Twenterand	384,16	94%	87%	80%	74%	67%	62%

Vervolg Tabel D.1 Blijfkansen medio 2015 tot en met medio 2020 per gemeente

Gemeente Code Gemeente 2014	Taak stelling 2014	Blijfkans medio 2015	Blijfkans medio 2016	Blijfkans medio 2017	Blijfkans medio 2018	Blijfkans medio 2019	Blijfkans medio 2020
1701 Westerveld	134,66	94%	87%	80%	74%	68%	63%
1702 Sint Anthonis	61,38	100%	92%	84%	76%	70%	63%
1705 Lingewaard	220,51	92%	85%	78%	71%	64%	58%
1706 Cranendonck	99,82	100%	94%	89%	84%	80%	75%
1708 Steenwijkerland	347,88	93%	87%	80%	75%	70%	64%
1709 Moerdijk	130,17	93%	86%	79%	73%	68%	63%
1711 Echt-Susteren	228,18	93%	85%	78%	71%	64%	58%
1714 Sluis	106,98	92%	84%	78%	72%	67%	62%
1719 Drimmelen	86,6	100%	93%	87%	79%	71%	64%
1721 Bernheze	214,34	93%	86%	79%	73%	67%	62%
1722 Ferwerderadiel	51,02	100%	93%	86%	81%	76%	71%
1723 Alphen-Chaam	32,73	100%	93%	86%	79%	73%	68%
1724 Bergeijk	127,37	93%	87%	81%	75%	69%	64%
1728 Bladel	237,16	93%	86%	79%	73%	67%	62%
1729 Gulpen-Wittem	113,72	92%	84%	76%	69%	63%	57%
1730 Tynaarlo	98,75	100%	94%	87%	80%	76%	71%
1731 Midden-Drenthe	199	94%	87%	81%	75%	69%	63%
1734 Overbetuwe	194,51	93%	87%	81%	76%	70%	65%
1735 Hof van Twente	123,25	91%	84%	77%	72%	67%	62%
1740 Neder-Betuwe	74,06	100%	91%	82%	74%	67%	61%
1742 Rijssen-Holten	182,09	93%	86%	80%	73%	67%	61%
1771 Geldrop-Mierlo	207,23	94%	88%	82%	78%	73%	69%
1773 Olst-Wijhe	93,33	100%	93%	87%	80%	74%	68%
1774 Dinkelland	128,3	91%	84%	77%	70%	62%	55%
1783 Westland	313,65	94%	87%	81%	76%	71%	67%
1842 Midden-Delfland	26,93	100%	95%	91%	87%	81%	76%
1859 Berkelland	331,05	93%	86%	79%	73%	67%	62%
1876 Bronckhorst	201,06	91%	85%	79%	73%	69%	64%
1883 Sittard-Geleen	745,32	92%	85%	79%	73%	67%	61%
Kaag en							
1884 Braassem	56,48	100%	93%	86%	81%	75%	69%
1891 Dantumadiel	193,58	95%	89%	84%	78%	73%	67%
1892 Zuidplas	95,95	100%	93%	87%	81%	74%	68%
1894 Peel en Maas	289,15	93%	86%	79%	73%	67%	62%
1895 Oldambt	695,94	93%	86%	78%	72%	66%	60%
1896 Zwartewaterland	57,98	100%	92%	83%	74%	66%	61%
1900 Súdwest-Fryslân	529	95%	89%	83%	78%	72%	67%
Bodegraven-Reeuwijk							
1901 Bodegraven-Reeuwijk	78,71	100%	94%	88%	82%	75%	69%
Eijsden-							
1903 Margraten	91,03	100%	93%	86%	78%	72%	67%
1904 Stichtse Vecht	171,13	93%	87%	81%	75%	70%	65%
1908 Menameradiel	49,94	100%	93%	88%	81%	75%	70%

Vervolg Tabel D.1 Blijfkansen medio 2015 tot en met medio 2020 per gemeente

Gemeente Code Gemeente 2014	Taak stelling 2014	Blijfkans medio 2015	Blijfkans medio 2016	Blijfkans medio 2017	Blijfkans medio 2018	Blijfkans medio 2019	Blijfkans medio 2020
1911 Hollands Kroon	142,89	91%	85%	79%	74%	69%	64%
1916 Leidschendam- Voorburg	148,5	92%	84%	77%	71%	65%	60%
1921 De Friese Meren	174,79	94%	87%	81%	76%	70%	64%
1924 Goeree- Overflakkee	237,78	93%	86%	79%	73%	67%	63%
1926 Pijnacker- Nootdorp	71,63	100%	95%	89%	84%	79%	75%
1927 Molenwaard	42,08	100%	95%	89%	83%	78%	73%
1955 Montferland	235,66	93%	85%	78%	72%	66%	61%
1987 Menterwolde	152,8	92%	85%	78%	72%	66%	60%
8888 Onbekende gemeentecode		100%	93%	85%	79%	72%	67%

seo economisch onderzoek

Roetersstraat 29 . 1018 WB Amsterdam . T (+31) 20 525 16 30 . F (+31) 20 525 16 86 . www.seo.nl